

2013

**Ajuntament
de Barcelona**
Institut de Cultura

INSTITUT DE CULTURA DE BARCELONA

[MEMÒRIA 2013]

Institut de Cultura de Barcelona

Constitució: 10 de novembre de 1995

Objecte social: Promoure la cultura a la ciutat de Barcelona, d'una banda mitjançant programes propis i, de l'altra, donant suport als diferents agents culturals que hi actuen.

Tinent d'Alcalde i president de l'ICUB:

Im. Sr. Jaume Ciurana i Llevadot

Gerent:

Sra. Marta Clari i Padrós

Secretaria Tècnica ICUB

Tancament: juliol de 2013

Sumari

INTRODUCCIÓ	5
1.- DIRECCIÓ DE PATRIMONI, MUSEUS I ARXIUS	6
1.1.- SERVEI D'ARQUEOLOGIA DE BARCELONA	7
1.2.- MUSEU PICASSO	8
1.3.- MUSEU DEL DISSENY DE BARCELONA	10
1.4.- MUSEU FREDERIC MARÈS	11
1.5.- MUSEU D'HISTÒRIA DE BARCELONA. MUHBA	12
1.6.- EL BORN CENTRE CULTURAL	14
1.7.- MUSEU ETNOLÒGIC	15
1.8.- REIAL MONESTIR DE SANTA MARIA DE PEDRALBES	16
1.9.- ARXIU HISTÒRIC DE LA CIUTAT DE BARCELONA	17
1.10.- ARXIU FOTOGRÀFIC DE BARCELONA	18
1.11.- BIBLIOTECA PÚBLICA ARÚS	19
1.12.- CASTELL DE MONTJUÏC	20
1.13.- NIT DELS MUSEUS	21
2.- DIRECCIÓ DE PROMOCIÓ DELS SECTORS CULTURALS	22
2.1.- FÀBRriques DE CREACIÓ	22
2.1.1.- LA XARXA DE FÀBRriques DE CREACIÓ DE BARCELONA	22
2.1.2.- LES FÀBRriques DE CREACIÓ DE GESTIÓ EXTERNA	22
2.1.3.- FABRA I COATS - FÀBRrica DE CREACIÓ DE BARCELONA	24
2.2.- CENTRES D'EXPOSICIONS	26
2.2.1.- LA VIRREINA CENTRE DE LA IMATGE	26
2.2.2.- LA CAPELLA	26
2.2.3.- FABRA I COATS - CENTRE D'ART CONTEMPORANI DE BARCELONA	27
2.3.- CREADORS EN RESIDÈNCIA	29
2.4.- CONSELL DE LA CULTURA DE BARCELONA	30
2.5.- SUBVENCIONS	31
2.6.- PREMIS CIUTAT DE BARCELONA	32
2.7.- BARCELONA-CATALUNYA FILM COMMISSION	35
2.8.- CIUTAT DE FESTIVALS	36
3.- DIRECCIÓ BARCELONA CAPITAL	37
3.1.- GREC FESTIVAL DE BARCELONA	37
3.2.- PROJECCIÓ INTERNACIONAL I COOPERACIÓ CULTURAL	39
3.3.- SERVEI DE CULTURA POPULAR	40
3.4.- MEDALLES AL MÈRIT CULTURAL I ARTÍSTIC	42
3.5.- MÚSICA	43
3.5.1.- BANDA MUNICIPAL DE BARCELONA	43
3.5.2.- COBLA SANT JORDI – CIUTAT DE BARCELONA	43
3.6.- CULTSURFING	44

4.- DIRECCIÓ DE CULTURA DE PROXIMITAT	45
4.1.- FESTIVALS LITERARIS	45
4.1.1.- BCNEGRA. TROBADA DE NOVEL·LA NEGRA DE BARCELONA	45
4.1.2.- MÓN LLIBRE	46
4.1.3.- BARCELONA POESIA	47
4.1.4.- BARCELONA NOVEL·LA HISTÒRICA	48
4.2.- FESTES	49
4.2.1.- CAVALCADA DE REIS	49
4.2.2.- FESTES DE SANTA EULÀLIA	50
4.2.3.- SANT JORDI	51
4.2.4.- SANT JOAN	51
4.2.5.- LA MERCÈ	52
4.2.6.- NADAL 2013	53
4.3.- CENTRES CÍVICS	54
4.4.- ANYS TEMÀTICS, COMMEMORACIONS I HOMENATGES: TRICENTENARI BCN	55
5.- DIRECCIÓ DE CREATIVITAT I INNOVACIÓ	56
6.- DIRECCIÓ DE PROGRAMES DE DIFUSIÓ CULTURAL	59
7.- DIRECCIÓ DE RECURSOS	60
8.- GERÈNCIA	63
9.- CONSORCIS I FUNDACIONS	66
9.1.- BIBLIOTEQUES DE BARCELONA	66
9.2.- MUSEU D'ART CONTEMPORANI DE BARCELONA. MACBA	68
9.3.- MUSEU NACIONAL D'ART DE CATALUNYA. MNAC	69
9.4.- CENTRE DE CULTURA CONTEMPORÀNIA DE BARCELONA. CCCB	71
9.5.- FUNDACIÓ JOAN MIRÓ	72
9.6.- FUNDACIÓ ANTONI TÀPIES	73
9.7.- MUSEU MARÍTIM DE BARCELONA. MMB	74
9.8.- MUSEU DE CIÈNCIES NATURALS DE BARCELONA. MCNB	75
9.9.- MERCAT DE LES FLORS. DANSA I ARTS DEL MOVIMENT	76
9.10.- TEATRE LLIURE	77
9.11.- L'AUDITORI I L'OBC. MUSEU DE LA MÚSICA	78
9.12.- PALAU DE LA MÚSICA CATALANA	81
9.13.- GRAN TEATRE DEL LICEU	82
10.- INDICADORS CULTURALS DE BARCELONA 2013	83

Introducció

L'Institut de Cultura és l'organisme que té la responsabilitat de la gestió municipal en matèria de cultura dins l'Àrea de Cultura, Coneixement, Creativitat i Innovació de l'Ajuntament de Barcelona. A través de la gestió dels museus i centres culturals propis, de la programació i producció de festivals d'abast ciutadà, de la participació en el consorci de Biblioteques de Barcelona, o de la cooperació amb el conjunt d'equipaments culturals i de projectes i associacions culturals que reben el seu suport, l'Institut treballa per promoure el desenvolupament cultural per tota la ciutat. En aquest mandat, a més, l'Institut s'ha dotat d'una direcció de Cultura de Proximitat per treballar projectes amb vessant territorial i propers a la ciutadania i d'una direcció de Creativitat i Innovació per tal de donar suport a empreses i emprenedors culturals.

L'Institut de Cultura (ICUB) es configura com una Entitat Pública Empresarial que té per missió crear, gestionar i mantenir el patrimoni artístic, cultural, científic, tecnològic i documental de la ciutat; difondre la cultura pels districtes i barris de Barcelona; impulsar i promoure les activitats del sector privat i donar suport a la iniciativa ciutadana i cívica; incentivar la presència a la ciutat d'indústries i equipaments culturals; i participar en l'impuls de les grans infraestructures culturals de titularitat de l'Estat, de la Generalitat o de titularitat concurrent radicades en el municipi.

L'any 2013 ha estat per l'ICUB i els diferents centres i espais que l'integren un any de molta feina, ple de grans projectes que s'afegeixen al dia a dia d'una ciutat on la cultura hi té una presència constant. Sens dubte, l'inici dels actes commemoratius del Tricentenari dels fets del 1714 és un dels aspectes més destacats d'enguany, per la càrrega simbòlica que aquest aniversari té per a la ciutat i per al país. A través d'exposicions, espectacles, conferències i trobades, el programa del Tricentenari permet entendre millor el nostre passat col·lectiu i dóna eines per a la reflexió sobre el futur. A més, la commemoració s'ha fet coincidir amb l'esperada obertura de l'antic mercat del Born, reconvertit en un nou espai cultural, que ha estat rebut amb entusiasme pels barcelonins: 675.000 persones han visitat l'equipament entre els mesos de setembre i desembre.

Un altre equipament cridat a tenir un paper clau en el sistema cultural de la ciutat és el nou Museu del Disseny. Aquest 2013 han continuat els treballs que han de permetre obrir el centre al públic l'any vinent, amb l'inici del trasllat de col·leccions i del Centre de Documentació a la nova seu de la plaça de les Glòries.

El 2013 també ha estat el primer any sencer de funcionament de Fabra i Coats com a fàbrica de creació i com a Centre d'Art Contemporani. Un nou equipament guanyat per la ciutat que es posa al servei de la creació emergent, i que suposarà alhora la creació d'una nova centralitat al barri de Sant Andreu. Els barris de la ciutat també es veuran beneficiats pel nou enfocament que s'està donant als centres cívics. Aquest any s'ha començat a realitzar un treball estructural amb els 51 centres cívics que permetrà que funcionin com una xarxa coordinada que donarà un millor servei als ciutadans.

Un projecte molt especial engegat aquest 2013 ha estat la posada en marxa del Quadern Cultura, una aposta de futur pensada per facilitar que els adolescents descobreixin els principals equipaments culturals de la ciutat i s'incorporin d'aquesta manera al públic consumidor de cultura.

Al marge d'aquestes novetats, l'activitat de l'ICUB no s'ha aturat, contribuint així al dinamisme cultural de la ciutat. El festival Grec, cada any més innovador; els diversos festivals literaris, amb una nova cita dedicada a la novel·la històrica; les festes ciutadanes, com Santa Eulàlia, la Mercè, la Nit dels Museus o la Cavalcada de Reis, que ens conviden a sortir al carrer i a participar en les moltes activitats programades, i l'activitat habitual dels museus, arxius, centres d'art, biblioteques i grans auditoris, conformen una amplíssima oferta cultural on tothom hi pot trobar propostes del seu interès.

1.- Direcció de Patrimoni, Museus i Arxius

L'activitat de la Direcció de Patrimoni, Museus i Arxius ha seguit desenvolupant durant l'any 2013 les principals línies municipals d'actuació reflectides en les mesures de govern dedicades al patrimoni cultural ja aprovades amb anterioritat: «Impuls a la gestió del patrimoni cultural de la ciutat», «Creació del nou Museu de Cultures del Món»; «Pla Bàrcino. Recuperació i posada en valor del patrimoni de la ciutat romana», i «Projecte de documentació i d'accés en línia de la col·lecció filatèlica Ramon Marull del Gabinet Postal», i una nova mesura de govern aprovada enguany, «D'instal·lació militar a equipament patrimonial i cultural i revisió del pla d'usos del Castell de Montjuïc».

La direcció forma part d'un gran nombre de vocalies, patronats, òrgans de coordinació i assessorament i entitats culturals de la ciutat. Entre d'altres, cal destacar la participació en el **Consell Assessor d'Art Públic de Barcelona**, des d'on s'ha impulsat el monument a Salvador Espriu als jardinetes que duen el seu nom i la inauguració del monument dedicat al general Josep Moragues al Pla de Palau, en la **Comissió de la Memòria Històrica**, assumint les funcions de vocalia i les de secretaria tècnica i coordinació de les tres sessions realitzades i de la inauguració de 8 plaques de memòria i dos monòlits, i en la **Ponència del Nomenclàtor**, des d'on s'han generat 21 expedients d'assignació de noms a noves vies públiques i 6 de canvis de nom i s'han inaugurat 6 nous espais públics.

Col·leccions

Al llarg de l'any 2013 s'ha seguit avançant en la informatització de les col·leccions dels museus, amb la vista posada en l'objectiu d'assolir una major accessibilitat a les col·leccions patrimonials municipals, ja siguin d'objectes, bibliogràfiques o documentals. L'any 2013, l'accessibilitat a les col·leccions en línia abasta un total de 181.288 registres dels museus Marès, Música, Picasso, Ciències Naturals, Etnològic, Ceràmica i la col·lecció Marull. Els registres de col·leccions municipals han augmentat en 39.053 ítems, i s'han ampliat les imatges disponibles dels registres en 48.389.

Una especial atenció mereix la recepció del llegat de l'empresari Muñoz Ramonet. S'ha realitzat un inventari dels 1.364 objectes rebuts i s'han identificat més de 850 obres que no han estat lliurades pels seus successors.

1.1.- Servei d'Arqueologia de Barcelona

El Servei d'Arqueologia de Barcelona és l'òrgan de gestió encarregat de la salvaguarda del patrimoni arqueològic de la ciutat. La seva tasca és prevenir l'afectació d'aquest patrimoni, organitzar i coordinar les intervencions arqueològiques en el territori municipal, i difondre la documentació generada en el marc dels diversos projectes d'intervenció que es duen a terme.

El Servei d'Arqueologia es divideix en dues àrees, la d'Intervenció i la d'Arqueologia Preventiva i Documentació. L'àrea d'Intervenció és l'encarregada del control i l'impuls de totes les intervencions arqueològiques que es realitzen en el terme municipal. D'entre aquestes, cal destacar les que s'han realitzat a la vil·la romana del Pont del Treball Digne, al barri de la Sagrera, on s'ha tret a la llum un importantíssim jaciment arqueològic, que inclou espais d'habitatge i espais productius relacionat amb l'elaboració de vi. També s'ha seguit treballant a l'entorn del mercat de Sant Antoni, on s'han documentat les primeres restes d'època romana del districte de l'Eixample, una part de la Via Augusta i una zona de necròpolis d'època alt imperial. Com a element singular, cal destacar també les intervencions que s'han fet arran de la restauració i rehabilitació de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, on s'han documentat restes prehistòriques i de les èpoques ibera i moderna. També s'ha treballat al Park Güell, seguint els diversos projectes de remodelació que s'hi duen a terme.

En relació al «Pla Bàrcino», el projecte encarregat de l'accessibilitat, divulgació, intervenció i recerca sobre el patrimoni de la Barcelona romana, han continuat les excavacions al carrer Sotstinent Navarro, on els resultats arqueològics i històrics són excepcionals, amb restes que van des de l'època fundacional de la colònia fins al segle XX. La muralla romana s'ha treballat també a la plaça dels Traginers i a la Baixada de Viladecols, a la mateixa zona. Així mateix, s'ha excavat de manera planificada (i per tant proactivament, i no subsidiària d'altres obres infraestructurals) a la Basílica dels Sants Màrtirs Just i Pastor.

Pel que fa al Laboratori de conservació i restauració del Servei d'Arqueologia, és rellevant la restauració dels mosaics de la vil·la de la Sagrera i la recuperació d'un gran conjunt de pintura mural, així com la restauració d'un llit funerari d'ivori extret de l'excavació de la necròpolis romana a l'edifici de les Drassanes.

Des de l'àrea d'Intervenció també s'ha publicat l'Anuari de les excavacions arqueològiques a Barcelona de l'any 2012.

Pel que fa a l'àrea de Documentació, i a banda de la redacció ordinària de tota mena d'informes d'impacte arqueològic, s'han dut a terme algunes activitats destacables, com l'encàrrec de l'avantprojecte del futur passeig de la muralla, i l'inici del projecte «Smart Bàrcino», que permetrà realitzar visites virtuals a la ciutat romana. S'ha començat a fer la reconstrucció en 3D de les domus romanes i una maqueta virtual de la Bàrcino del segle III dC. Així mateix, s'ha començat a redactar el projecte museogràfic i d'actuació a l'edifici del carrer Avinyó 15, que acull una domus romana del segle I dC que destaca pels seus mosaics i decoracions.

Un aspecte molt important per al Servei és la difusió de l'arqueologia, i en aquest sentit s'ha implementat el compte de Twitter @arqueologiabcn i s'ha creat una nova pàgina web, arqueologiabarcelona.bcn.cat.

D'altra banda, s'ha seguit treballant en la Carta Arqueològica de Barcelona, un projecte transversal de la Direcció de Patrimoni, Museus i Arxius de l'Institut de Cultura de Barcelona, coordinat des de l'àrea de Documentació del Servei d'Arqueologia. La carta (cartaarqueologica.bcn.cat) es complementa amb monogràfics com el que s'ha preparat a l'entorn del Tricentenari.

1.2.- Museu Picasso

L'any 2013 ha estat marcat per dos fets de gran importància per al museu: s'ha celebrat el 50 aniversari de la seva creació i han finalitzat els tràmits per al canvi del model de gestió del centre, amb la creació de la Fundació Museu Picasso de Barcelona. Pel que fa a la vessant artística, tot seguint la línia iniciada per la direcció l'any anterior, l'activitat ha estat centrada en la col·lecció com a font de coneixement i d'estudi.

L'acte central de la commemoració de l'aniversari del museu s'ha celebrat el 9 de març, data de la inauguració del centre fa mig segle, i ha consistit en una jornada especial de portes obertes amb la participació de l'equip del museu, que ha compartit amb el nombrós públic assistent un seguit de presentacions sobre les seves obres preferides de la col·lecció. A més, i sota el títol genèric «El Museu Picasso, 50 anys a Barcelona» s'ha analitzat, a través de la documentació d'arxiu que conserva el museu, l'origen del centre i la formació de la col·lecció, i també s'ha celebrat un cicle de concerts que recollia les peces musicals més populars dels 50 anys de vida del museu.

Pel que fa a la col·lecció, s'han realitzat importants projectes de conservació i recerca. A principis d'any, el museu ha presentat el resultat del procés de restauració d'una de les obres emblemàtiques del període de joventut de Pablo Picasso, el *Retrat de la mare de l'artista* (1896). Durant el procés, la retirada d'un cartró adherit al revers de l'obra ha permès deixar al descobert un dibuix al carbó desconegut fins ara. En aquest àmbit, cal destacar també la col·laboració del Departament de Restauració i Conservació Preventiva del museu amb el Departament de Química Analítica de la Universitat de Barcelona, dins el marc del projecte europeu CHARISMA (Cultural Heritage Advanced Research Infrastructures). Aquesta col·laboració ha permès estudiar 6 obres del fons del museu amb la utilització del laboratori mòbil Molab, que inclou diferents tècniques d'anàlisi no destructives que permeten la determinació de la composició dels materials que formen aquestes obres sense presa de mostra.

Pel que fa a la programació d'exposicions, s'ha pres com a punt de partida l'aprofundiment en l'estudi de la col·lecció. Així, s'ha pogut veure la gran mostra «Yo Picasso. Autoretrats», dedicada a l'autoretrat i l'autorepresentació en l'obra de Picasso (el museu conserva una bona part dels autoretrats realitzats per l'artista durant la seva joventut) i «Viatge a través del blau: La Vida», que mostrava el resultat d'un estudi exhaustiu realitzat pel museu sobre el vincle existent entre l'obra *La Vida* (1903), i una imatge subjacent descoberta sota l'oli *Terrats de Barcelona* (1903). L'exposició oferia l'oportunitat de poder contemplar, per primera vegada a Barcelona des de la creació del museu, el gran oli *La Vida*, obra mestra de l'època blava en la producció de Pablo Picasso, gràcies a un préstec del tot excepcional del Cleveland Museum of Art.

En un altre sentit, i fruit de la generosa donació de 164 fotografies del prestigiós fotoperiodista internacional David Douglas Duncan amb motiu de l'aniversari del museu, s'ha presentat, també, la mostra «La donació de David Douglas Duncan», que reunia una selecció d'aquestes imatges.

En l'àmbit educatiu, s'ha iniciat, amb molt bons resultats, un canvi profund de la metodologia i del programa. La nova proposta es basa en la importància de l'observació de l'obra, per tal d'analitzar els elements que hi són presents i, mitjançant el diàleg, construir un coneixement col·lectiu relacionat directament amb els interessos i l'edat del grup. Així, el programa proporciona als participants eines que fomenten l'autonomia davant la creació artística, ja sigui l'obra de Picasso o qualsevol altra creació.

Pel que fa als programes públics, cal destacar la col·laboració del museu amb l'Hospital de Sant Joan de Déu; el taller «Picasso en la memòria», dirigit a les persones grans del barri; la iniciativa d'escriptura participativa «Picasso en lletra», realitzat conjuntament amb UOC Lletra a partir de les obres de la col·lecció; la consolidació del Club de Lectura i la reeixida celebració, per quart any consecutiu, de la proposta «Big Draw. La Festa del Dibuix».

Per últim, pel que fa a l'ús de les noves tecnologies per part del museu, aquest any s'han establert les bases per al futur Centre de Referència Picassiana en línia i, en l'àmbit del web 2.0, la presència a les xarxes socials compta ja amb un elevat nombre de seguidors al blog, a la pàgina de Facebook i a Twitter. La pàgina web del museu ha rebut durant l'any un total d'1.249.440 visites, amb una mitjana de gairebé 3.500 visites diàries i més de 5,7 milions de pàgines vistes.

1.3.- Museu del Disseny de Barcelona

L'any 2013 els museus que integraven el Disseny Hub Barcelona (Museu de les Arts Decoratives, Museu Tèxtil i d'Indumentària, Museu de Ceràmica i Gabinet de les Arts Gràfiques) han quedat integrats definitivament en el nou Museu del Disseny de Barcelona, que comparteix amb el FAD i la fundació BCD la seu del Disseny Hub Barcelona, el nou projecte que aglutina tot el món del disseny de la ciutat.

La tasca més destacada de l'any 2013 ha estat la redacció del nou discurs museològic del museu: "De les arts decoratives al disseny i a les arts d'autor contemporànies", que s'afegeix a la vessant de reflexió crítica del disseny, que s'interroga sobre "Què demana la societat actual del disseny" i es proposa com a plataforma de difusió de l'experimentació i de la innovació en tots els seus camps.

D'aquesta base se n'han derivat les quatre exposicions que s'estan organitzant per a la inauguració, prevista per al desembre de 2014: «Del món al museu. Disseny de producte, patrimoni cultural», «Extraordinàries. Col·leccions d'arts decoratives i d'arts d'autor. Segles III- XX», «El cos vestit. Siluetes i moda 1550-2014» i «D'ofici a professió. Disseny gràfic 1940-1980».

Paral·lelament al treball derivat d'aquestes quatre exposicions –comissariat intern del museu, concursos de museografia, recerca, selecció de peces, creació d'una trentena d'audiovisuals, preparació dels catàlegs, col·laboració amb altres especialistes...- el museu ha treballat en el trasllat a la nova seu de les col·leccions que estaven en un magatzem, i en la conservació preventiva i restauració de prop d'un miler de peces, que ja han arribat en les condicions adients per ser instal·lades en les noves sales de reserva.

Al mateix temps, també s'ha treballat en el trasllat del Centre de Documentació –biblioteca i arxiu- des de la seu de Montcada a la de Glòries, alhora que els fons s'han anat ampliant amb nous arxius de professionals del món del disseny i les arts decoratives, un objectiu clau de la nova etapa de l'entitat. Així mateix, s'ha realitzat una important tasca de conservació preventiva de fons antics.

El mes d'octubre tot l'equip del museu, llevat dels tècnics del Palau de Pedralbes (antic Museu de Ceràmica), han ocupat ja les noves oficines de Glòries, deixant buit el palau del Marquès de Llió, on l'Institut de Cultura ha d'iniciar les obres del nou Museu de Cultures del Món. A finals d'any el Museu del Disseny de Barcelona ja compta només amb dues seus: Glòries i Pedralbes, d'on està previst que entre els anys 2014 i 2015 es retirin totes les col·leccions patrimonials (unes 70.000 peces).

Atesa la singular situació del museu (tancat i en procés d'enllestir-se la seu de Glòries), la programació d'activitats s'ha centrat en la difusió del nou projecte, a través dels primers contactes amb les escoles del districte, el cicle de Cinema i Disseny, les visites guiades (durant la Nit dels Museus l'edifici va rebre uns 4.000 visitants), les rutes d'arquitectura de l'entorn o les activitats de la Casa Bloc.

1.4.- Museu Frederic Marès

El Museu Frederic Marès va ser creat els anys quaranta del segle passat en una part del que havia estat el Palau Reial Major dels Comtes de Barcelona, per acollir la col·lecció artística de l'escultor i col·leccionista Frederic Marès, formada sobretot per escultura però també per objectes quotidians del segle XIX. El verger del museu, al pati d'entrada, és un dels indrets més agradables d'aquesta zona de la Barcelona antiga.

L'objectiu principal del museu per al 2013 ha estat consolidar-se com a centre de referència de l'escultura i el col·leccionisme, i incrementar el seu nombre de visitants. El mes de novembre s'ha inaugurat l'exposició temporal «La Graine d'Amour. Xavier visita el Museu Frederic Marès», que s'emmarca en la línia d'oferir lectures diferents de les col·leccions del museu a partir de la interpretació d'artistes contemporanis. La mostra ha anat acompanyada de l'edició d'un catàleg, el *Quadern del Museu Frederic Marès/17*, que inclou un DVD amb el curtmetratge de l'exposició.

També cal destacar la col·laboració del museu en l'exposició «La imatge de l'Heroi a l'escultura catalana, (1800-1850)», organitzada pel grup Gracmon de la Universitat de Barcelona i la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi, i que s'ha mostrat de manera simultània a la Reial Acadèmia, al MNAC, a la Biblioteca-Museu Víctor Balaguer i al propi museu els mesos de juny i juliol.

El museu també ha col·laborat amb la tercera edició del concurs i la ruta d'aparadors «Art Total. Barcelona amb Wagner», organitzada per l'Associació per a l'Estudi del Moble, amb motiu del bicentenari del naixement del compositor.

Pel que fa a l'increment de les col·leccions del museu, cal destacar dues donacions que s'han incorporat al fons del Gabinet del Col·leccionista: per part de la família Rucabado, s'han rebut diversos objectes d'oci i labors, fonamentalment del segle XIX, mentre que Teresa Marcobal ha fet donació d'un seguit d'objectes relacionats amb la societat recreativa Niu Guerrer, fundada el 1874.

Des de l'àmbit de recerca aplicada a les col·leccions, s'ha iniciat l'edició digital del *Catàleg del moble. Fons del Museu Frederic Marès/6*.

L'estratègia de comunicació en línia del museu ha permès augmentar la seva visibilitat i la de les seves col·leccions, gràcies a les xarxes socials, on el nombre de seguidors ha crescut, i a més s'han creat nous perfils a Twitter, Youtube, Pinterest i Foursquare. Així mateix, s'ha iniciat la difusió de continguts relacionats amb el museu a través de la Viquipèdia.

Pel que fa al futur Centre de Documentació del museu, al llarg de l'any s'ha impulsat la digitalització de les fotografies en paper del seu fons històric i s'ha iniciat el registre del fons personal de Frederic Marès.

Finalment, cal destacar que el mes de març s'ha creat el Cercle del Museu Frederic Marès, presidit per Antoni Gelonch Viladegut, amb la voluntat d'enfortir i canalitzar la col·laboració d'entitats, persones individuals, empreses i institucions privades, interessades a participar en el desenvolupament del museu i dels seus objectius, projectes i activitats.

1.5.- Museu d'Història de Barcelona. MUHBA

El Museu d'Història de Barcelona (MUHBA) conserva, estudia, documenta, divulga i exposa el patrimoni històric de la ciutat i la seva història, des dels seus orígens fins als nostres dies. Agrupa diferents centres patrimonials, que s'estenen per tota la ciutat: el Refugi 307, El Call, la domus de sant Honorat, les restes del cim del Turó de la Rovira, la Casa de l'Aigua, Vil·la Joana... El museu té la seu central a la Casa Padellàs, un dels edificis que configuren el conjunt monumental de la plaça del rei, al cor del Barri Gòtic.

L'organització d'exposicions és una de les principals activitats del MUHBA. Tres mostres inaugurades el 2012 han tingut continuïtat el 2013: «Il·lusió i moviment, de les ombres al film», relacionada amb els orígens del cinematògraf; «Indianes, 1736-1847. Els orígens de la Barcelona industrial», sobre la manufactura d'indianes com a fonament de l'era industrial a Barcelona; i «L'enginy de postguerra. Microcotxes de Barcelona», dedicada al manteniment del teixit productiu durant la postguerra. El desembre del 2013 s'ha inaugurat l'exposició temporal «El Món del 1714. A l'entorn de Barcelona», en el marc del Tricentenari BCN.

Així mateix, durant aquest any s'han exhibit tres instal·lacions: «Acció Defensa Passiva», un treball sobre els bombardejos amb motiu del 75 aniversari de la guerra civil, a càrrec de l'artista Fernando Prats i alumnes de 4rt. d'ESO de l'IES Menéndez i Pelayo, en el marc del programa Creadors en Residència de l'ICUB; «Perifèries Urbanes, on la ciutat perdia el nom. Barcelona, 1947 - 1985», sobre el creixement de la ciutat en expansió, i «El Tapís de la Sida», emmarcada en la celebració a Barcelona del congrés mundial AIDS Vaccine 2013.

En el que fa referència a les activitats del museu, al llarg del 2013 s'han realitzat 20 Diàlegs d'Història Urbana i Patrimoni i un cicle de conferències sobre el districte industrial de l'automoció a Barcelona, relacionat amb l'exposició «L'enginy de postguerra»; també s'han organitzat tres cicles de conferències, quatre seminaris i quatre jornades. La proposta formativa del MUHBA s'ha concretat en el Postgrau en Intervenció i Gestió del Paisatge, organitzat amb el departament de Geografia de la UAB i el curs d'innovació pedagògica «Itinerar Barcelona. Formes d'interpretar la ciutat». Aquest any també s'han posat les bases de tres noves ofertes formatives: els postgraus «Relat urbà. Narrativa i representació d'itineraris històrics», «Història intel·lectual de Barcelona» i «Història de l'europeisme cultural».

Pel que fa als itineraris urbans, se n'han programat 49, d'entre les que destaquen dues noves propostes: l'itinerari literari «Siats de natura d'anguila. Bernat Metge i Barcelona», amb motiu de la commemoració del sisè centenari de Bernat Metge, i «Immigració i creixement de la ciutat. El Llevant de Barcelona», un itinerari creat en col·laboració amb el Museu d'Història de la Immigració de Catalunya.

Pel que fa als més joves, la proposta educativa «Interrogar Barcelona» ha permès articular l'activitat amb les escoles, des de l'educació infantil al batxillerat, amb 50 grans qüestions que relacionen els diferents espais patrimonials del museu, l'espai urbà, la trajectòria històrica de Barcelona i el seu paper com a capital de Catalunya i ciutat d'Europa. Han participat en el programa prop de 24.000 escolars. Quant al projecte educatiu integrat del museu, destaca el projecte «Patrimonia'm», en què han participat més de 700 nois i noies de 10 a 15 anys. En els formats relacionats amb l'ús creatiu del temps lliure per als joves, cal destacar el Taller de Nadal i el Casal d'estiu, que fan de la lectura de la ciutat una excel·lent eina per apropar els nens al patrimoni.

Aquest any les col·leccions del museu s'han incrementat amb 1.355 nous objectes inventariats, mentre que l'Arxiu Arqueològic ha incorporat 934 noves unitats d'emmagatzematge procedents de 32 intervencions. Quant als préstecs, el principal moviment han estat els 2.196 objectes dels fons del museu seleccionats per a l'exposició estable d'El Born CC.

Pel que fa a la restauració, s'han tractat 38 objectes, d'entre els que cal destacar el treball de recerca, diagnòsi, conservació i restauració de la bandera de Santa Eulàlia per a la seva exhibició temporal al Born CC. També han continuat els treballs en la restauració de les pintures de la capella de Sant Miquel del Reial Monestir de Pedralbes. En el terreny de la investigació, destaca l'aixecament tridimensional mitjançant el sistema de núvol de punts del Saló del Tinell i el Temple d'August, així com de les exposicions «Indians, 1736-1847» i «L'enginy de postguerra».

En l'apartat de publicacions, i com a resultat de la tasca de recerca i de la programació pública del museu, s'han editat i presentat 10 noves publicacions, d'entre les que cal destacar *Indians 1736 - 1847. Els orígens de la Barcelona industrial*, que ha estat guardonat per la Fundació Caixa d'Enginyers amb el Premi Bonaplata 2013 al millor estudi en l'àmbit de la història industrial, i que a més ha rebut la Menció especial del jurat del premi Agustí Duran i Sanpere per la seva contribució a la recuperació del patrimoni industrial de la ciutat, en el marc del Premis Ciutat de Barcelona 2013.

Un esdeveniment important d'aquest 2013 ha estat la celebració de la quarta trobada de la City History Museums and Research Network of Europe, una xarxa creada pel MUHBA i integrada per 18 museus i centres de recerca en història urbana de tot Europa, que ha donat lloc a l'elaboració de la "Barcelona declaration on city museums".

També és pertinent recordar que el MUHBA ha participat en tres importants actes commemoratius: el 75 aniversari dels bombardejos de Barcelona, per al qual s'han programat visites al Refugi 307, diversos itineraris i el concert «Música en temps de guerra»; l'acte d'homenatge a Carrasco i Formiguera «Cartes d'amor i de presó»; i la commemoració dels 40 anys de la mort de Pau Casals, organitzada amb la Fundació Pau Casals, també al Saló del Tinell.

Pel que fa a la comunicació del museu, i amb l'objectiu de fer créixer el coneixement sobre les activitats del museu, s'ha actualitzat la pàgina web i s'ha participat en el Viquiprojecte ICUB, que ha suposat una millora substancial dels continguts relacionats amb el museu a la Viquipèdia en català i en altres llengües.

Per últim, cal esmentar la tasca realitzada al Park Güell, amb el disseny del sistema de visita i dels continguts per a la nova proposta municipal de visita pública a la zona monumental del parc, gestionada per B:SM. Aquesta proposta s'ha desenvolupat en diferents formats: senyalització, fulletons traduïts a 9 idiomes, pàgina web i una app.

1.6.- El Born CC

L'any 1876 entrava en funcionament el mercat del Born, un espectacular edifici de ferro dissenyat per Josep Fontserè, que va funcionar com a principal mercat d'abastaments de Barcelona durant gairebé un segle, fins al seu tancament l'any 1971. Després d'uns anys d'indefinió, el descobriment d'un important jaciment arqueològic quan s'hi projectaven les obres per construir-hi la Biblioteca Provincial va fer replantejar el projecte i recuperar per a la ciutat un espai tan emblemàtic com aquest. Finalment, després de 40 anys de tenir el mercat del Born tancat i 13 anys d'obres, l'11 de setembre de 2013, coincidint amb l'inici dels actes del Tricentenari, el nou Centre Cultural del Born ha obert les seves portes.

Des d'aleshores i fins al 31 de desembre, aquest nou espai de la cultura i la memòria ha rebut més de 675.000 visitants, doblant així les expectatives inicials. D'aquest total, més de 90.000 persones han visitat les dues exposicions que proposa el Centre («Barcelona 1700, de les pedres a les persones» i «Fins a aconseguir-ho!, el setge de 1714»).

L'èxit de públic ha començat ja amb les representacions de *l'Auca del Born*, amb un 100% d'ocupació en les funcions realitzades, i s'ha mantingut al llarg dels tres mesos i mig d'obertura durant l'any 2013, destacant els cicles de concerts («Born Unplugged»), d'història («Herois de 1714»), divulgatius («BornHumor, humor en temps difícils») i esdeveniments puntuals, com l'estrena del musical *Onze. Nou. Catorze* o el concert de l'Orquestra de la Unesco. També les activitats familiars, els caps de setmana, han tingut una acollida excel·lent.

L'obertura del centre s'ha anat fent de manera progressiva: el mes de setembre s'han obert les dues sales d'exposicions, el restaurant i la llibreria; el mes d'octubre, la Sala Moragues i l'espai polivalent; i el mes de novembre han començat les visites de les escoles.

El Born CC aspira a convertir-se en una porta oberta a un món tant d'emoció i èpica com de creació i innovació. Arrelats en els fonaments del passat, els valors que el centre transmet ens permeten plantejar-nos la complexitat de l'avui i els somnis del demà. Les restes conservades de la ciutat atacada durant el setge del 1714 i posteriorment enderrocada per construir-hi la fortalesa militar de la Ciutadella no són només pedres, sinó testimonis que avui fan possible explicar com vivien els barcelonins dels segles XVII i XVIII, i constitueixen alhora l'escenari d'un dels moments fonamentals de la història de Catalunya i de la pèrdua de les seves llibertats i sobirania política.

En aquest marc, El Born CC es configura com un espai viu, amb un programa d'activitats complet i ambiciós, que té l'objectiu de convertir aquest equipament en un centre de referència de primer ordre de la cultura a Catalunya, tot afavorint que sigui un punt de trobada entre els agents dels diferents àmbits que la promouen.

1.7.- Museu Etnològic

Tot i que durant l'any 2013 el Museu Etnològic ha estat tancat al públic per la realització d'obres de reforma a la seva seu de Montjuïc, al llarg de l'any el museu ha dut a terme una estratègia de comunicació i presència en el territori amb la intenció de conservar els vincles amb aquelles persones i institucions que han mantingut relació amb el museu.

El resultat ha estat un increment de les relacions institucionals a nivell de tots els Països Catalans i una excel·lent relació amb els centres patrimonials de la ciutat i del país, que ha fet possible la realització d'accions conjuntes ara i en el futur.

Així, el museu ha participat en diverses exposicions. A la ciutat de Barcelona, destaquen les exposicions «Napolitanes. El pessebre setcentista al palau i al convent», al pati de la Casa Gran, que en les cinc setmanes que ha estat exposada (del 29 de novembre de 2013 al 5 de gener de 2014) ha rebut més de 168.000 visitants; i «Bartomeu Marcé i Reixach», inaugurada el 10 de desembre de 2013 al Reial Monestir de Santa Maria de Pedralbes, en col·laboració amb l'Associació de Pessebristes de Barcelona. A la resta del Principat, les exposicions més destacades han estat «Catalans a l'Orinoco», presentada a Malgrat de Mar el 17 d'agost de 2013; «Cançons de pandero al Masroig», inaugurada al Masroig (Tarragona) i organitzada en col·laboració amb la Xarxa Cases de la Festa; i «Figures de pessebre, escultures de petit format: Domènec Talarn», que s'ha pogut veure a partir del 29 de novembre de 2013 al Museu-Arxiu de Sant Andreu de Llavaneres. A Mequinensa, a la Franja, s'ha exposat «Mequinensa. Fotografies de Jesús Moncada», mentre que diverses exposicions divulgatives han tingut un recorregut itinerant arreu dels Països Catalans: «Calendari dels Pagesos», amb tres versions diferents, «Gent de festa», «La Nit de Sant Joan», «La Patum i altres patrimonis» (amb dues versions), «Pedra seca», «Fam i guerra a Catalunya», «Músics de festa», «Pirotecnia de festa», «Catalans a l'Orinoco» i «Mequinensa». En total, aquestes exposicions han estat vistes per més de 60.000 persones. La majoria d'aquestes exposicions han anat acompanyades de conferències i visites guiades a càrrec de membres de l'equip del Museu Etnològic.

1.8.- Reial Monestir de Santa Maria de Pedralbes

El monestir, una joia del gòtic català inaugurada el 1327, va pertànyer a les monges clarisses fins que el 1983 va ser obert al públic, que des de llavors ha pogut conèixer molts dels seus secrets. El centre conté un gran nombre d'obres d'art i objectes litúrgics que reflecteixen el pas del monacat femení per les seves instal·lacions.

Pel que fa a les activitats de conservació preventiva i restauració, cal destacar la intervenció iniciada a la capella de Sant Miquel, que ha començat amb la restauració de l'embigat policromat i que continuarà el 2014 amb la restauració dels murals de Ferrer Bassa. Aquesta intervenció, basada en el sòlid estudi científic desenvolupat en els darrers anys i en l'aplicació d'una acurada metodologia, s'ha pogut dur a terme gràcies a una campanya de micromecenatge. D'altra banda, les intervencions de restauració s'han restringit aquest any als objectes seleccionats per ser incorporats a exposició: dues porcellanes xineses procedents de les excavacions fetes recentment al monestir i quatre cofres seleccionats per anar a exposició.

Pel que fa a les activitats, en sobresurt el cicle mensual «Diàlegs a Pedralbes», nascut amb la intenció de consolidar un punt de trobada i reflexió al voltant de l'espiritualitat i de les seves relacions amb àmbits diversos com l'art, la natura, la pau, l'empresa, la cultura, les tradicions monàstiques i fins i tot el laïcisme. El cicle, dirigit per Francesc Torralba, doctor en filosofia i teologia, es va iniciar el desembre de 2012 amb una xerrada entre Jorge Wagensberg i David Jou, i ha continuat aquest 2013 tractant els temes següents: *Què podem aprendre d'Orient? Què podem aprendre d'Occident?* (amb Vicente Merlo i Pere Lluís Font); *Espiritualitat i transformació social* (amb Teresa Forcades i Arcadi Oliveres); *Espiritualitat i art* (amb Victòria Cirlot i Narcís Comadira); *El diàleg entre creients i no creients: horitzons de trobada* (amb Armand Puig i Rafael Argullol); *Espiritualitat i vida quotidiana* (amb Joan Garriga i Berta Meneses); *Espiritualitat budista i espiritualitat cristiana* (amb Karma Lekshe Tsomo i Francesc Torralba); *Espiritualitat i més enllà* (amb Daniel Marguerat i Marie Balmay); *El silenci en temps hipermoderns* (amb Pablo d'Ors i Cinto Busquets); *La religió en l'espai públic* (amb António Marujo i Arturo San Agustín) i *Espiritualitat i empresa: una contradicció* (amb Antonio Ardandoña i Josep M. Lozano).

1.9.- Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona

L'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona acull un bast patrimoni documental que recorre des de l'època medieval fins a l'edat moderna, fet que el converteix en un dels centres arxivístics més importants del país. Els seus fons i col·leccions s'estructuren en tres seccions: els fons documentals, la Biblioteca i l'Hemeroteca. Per fomentar el coneixement del patrimoni documental i de la història de la ciutat, l'Arxiu organitza activitats i edita publicacions, preferentment a través del Seminari d'Història de Barcelona.

Durant l'any 2013 l'Arxiu ha organitzat dues exposicions: «Guies urbanes, 1776-2004» (fins l'abril de 2013) i «Barcelona en postguerra, 1939-1945. La cultura oficial de la Barcelona franquista» (de maig a octubre). Pel que fa a les publicacions, s'ha editat el volum VII del *Catàleg dels pergamins municipals de Barcelona*; el 19è volum de la revista *Barcelona Quaderns d'Història*, dedicat a "L'electrificació de Barcelona, 1881-1935"; i la monografia *Antoni Giberga i el liberalisme progressista a Barcelona durant la minoria d'edat d'Isabel II* (*Quaderns del Seminari d'Història de Barcelona*, 27), d'Albert Ghanime i David Cao.

A més a més, l'Arxiu s'ha afegit al programa d'activitats del Tricentenari BCN, amb dos projectes: l'exposició de petit format «Després d'Utrecht. Una Barcelona sentenciada, 1713-1714», inaugurada el mes de novembre i inserida dins el programa expositiu «Un tast de l'Arxiu», i la publicació del llibre *Barcelona 1714. Els gravats de la guerra de Successió*, d'Agustí Alcoberro, en coedició amb l'Editorial Efadòs.

Pel que fa a les activitats de divulgació, cal mencionar les visites rebudes pel centre en el marc de diverses iniciatives (jornada de portes obertes, visites per a grups universitaris i de recerca, Nit dels museus), que han sumat 4.810 visitants. També són remarcables les dues accions de caràcter formatiu i acadèmic que s'han realitzat aquest any: les Jornades d'Història de l'Humor Gràfic a Barcelona, organitzades amb l'associació de dibuixants Tantatinta; i el XIII Congrés d'Història de Barcelona, que amb el títol «Barcelona i el mar» s'ha coorganitzat amb el Museu Marítim de Barcelona.

L'Arxiu ha rebut 8.460 usuaris presencials, que han consultat 26.546 documents; i 75.379 usuaris de catàlegs i bases de dades accessibles per internet, que han realitzat 156.087 consultes.

Quant als nous ingressos de documentació, cal destacar la donació del fons familiar Grenzner, format per 836 documents dels segles XVII al XX; la d'una col·lecció de testimonis orals del projecte de Memòria Oral de Sarrià-Sant Gervasi; i l'adquisició d'un dibuix original d'Adrià Gual corresponent a un cartell per les festes de la Mercè de l'any 1902. També han continuat els treballs d'organització dels fons documentals i bibliogràfics per posar-los a l'abast dels usuaris i investigadors. També és important destacar la finalització de la catalogació dels pergamins municipals i l'avenç en la catalogació dels fons bibliogràfics i hemerogràfics. Així mateix, han continuat els treballs de digitalització i de restauració de documents, d'entre els que cal destacar els llibres d'acords del Consell de Cent, diversos plànols de gran format dels segles XIX i XX, algunes publicacions periòdiques barcelonines del segle XIX, o diversos volums i opuscles del fons bibliogràfic històric.

Per últim, cal destacar que s'han prestat 27 documents de diverses tipologies per a 10 exposicions temporals organitzades per diferents organismes i institucions.

1.10.- Arxiu fotogràfic de Barcelona

L'Arxiu fotogràfic de Barcelona va ser fundat l'any 1931 i actualment té la seu a l'antic Convent de Sant Agustí. Conserva més de dos milions de fotografies relatives a Barcelona que van des del 1839 fins als nostres dies.

Durant l'any 2013, l'Arxiu fotogràfic de Barcelona ha continuat el seu programa de difusió principalment a través de les exposicions «Barcelona en postguerra: una crònica fotogràfica», impulsada per la Direcció d'Arxius de l'Ajuntament en conveni amb la Fundació Carles Pi i Sunyer, i «Entorn 1900», a partir del tractament i descripció del fons de l'artista Lola Anglada, una exposició de la qual s'ha editat un catàleg i se n'han realitzat diversos productes virtuals. També s'ha iniciat la col·lecció d'opuscles *Documents de fotografia*, amb un text de la historiadora de l'art Núria F. Rius sobre la fotografia i l'Exposició Universal de 1888.

En paral·lel, l'Arxiu ha continuat la línia de col·laboració amb altres centres i institucions, que s'han plasmat en la itinerància d'exposicions com «Retrats de Francesc Serra» al Museu dels Sants d'Olot i al Cercle Artístic de Sant Lluç, «Viatge a Olot» al Museu de la Garrotxa, «Audouard i Amadeo» que s'ha pogut veure al Museu de la Fotografia de la Fundació Vila Casas de Torroella de Montgrí i una selecció de fotografies de Josep Esquirol que s'ha exhibit a l'Escala. A la ciutat de Barcelona, amb motiu de la Nit dels Museus, l'Arxiu ha col·laborat amb el Museu de la Xocolata i el Centre Cívic Convent de Sant Agustí, on s'ha projectat una selecció de fotografies de «La ciutat enderrocada» sobre l'obertura de la Via Laietana, i amb el MUHBA, amb el projecte «Perifèries urbanes».

L'Arxiu ha mantingut la seva presència a les xarxes socials: a Facebook ha assolit 6.487 seguidors, i a l'app «Barcelona Visual» es comptabilitzen ja més de 10.000 descàrregues. També s'ha avançat en la comunicació dels fons a través de la posada en marxa del catàleg en línia de l'Arxiu, que permet consultar a través d'internet diversos documents fotogràfics.

Les activitats educatives de l'Arxiu s'han incrementat aquest any amb la participació a «Big Draw», organitzat pel Museu Picasso conjuntament amb diverses entitats del barri de la Ribera.

A banda de la tasca de difusió, l'Arxiu fotogràfic ha continuat amb la seva activitat habitual de tractament de fons. D'una banda, s'han ingressat nous documents fotogràfics, provinents tant de donacions de fons privats, com de fons municipals. En concret, s'han rebut fons del cos de Bombers de Barcelona, de ProEixample i de Parcs i Jardins de l'Ajuntament, i s'ha acabat de traslladar a les instal·lacions de l'Arxiu el fons fotogràfic del Diari de Barcelona. D'altra banda, han continuat els treballs de descripció, conservació preventiva i digitalització de fons. En aquest aspecte, els esforços s'han centrat en els fons Pérez de Rozas i Colita, dels quals es disposa dels drets d'explotació, i que ha comptat amb el suport del Pla de Sistemes de la Direcció de Comunicació de l'ICUB. Això ha permès avançar significativament en el volum total de documents digitalitzats, que arriba ja a les 90.000 imatges.

1.11.- Biblioteca Pública Arús

La Biblioteca Pública Arús va ser fundada el 1895 gràcies a la iniciativa del filantrop maçó i lliurepensador Rossend Arús, que en morir va deixar a la ciutat un llegat de 25.000 volums i la seva casa del passeig de Sant Joan per a que s'hi construís una biblioteca pública, la que encara avui duu el seu nom. Es tracta d'un centre de recerca especialitzat en moviments socials contemporanis i producció bibliogràfica del segle XIX i principis del XX. La biblioteca és d'accés públic, tot i que per la singularitat del seu fons, va adreçada als investigadors o persones interessades en la cultura i la societat del segle XIX i principis del XX, així com als estudiants universitaris.

L'any 2013 la biblioteca ha organitzat cinc exposicions per donar a conèixer el seu fons, normalment acompanyades d'activitats paral·leles com ara conferències o xerrades. Aquestes exposicions sovint es realitzen amb la col·laboració d'altres entitats, com ha estat el cas del Centre Barcelonès de Cultura Espírita o la Gran Lògia d'Espanya. Les exposicions d'aquest any han estat «Conan Doyle i l'espiritisme», «Sherlock Holmes, el noi de la pel·lícula: cartells cinematogràfics holmesians», en col·laboració amb BCNegra; «Maçoneria i premsa obrera», «Estudi en escarlata» i «La maçoneria a la Guerra Civil i a l'exili».

La biblioteca també participa en altres exposicions deixant en préstec obres del seu fons. Aquest any ho ha fet amb el Museu Frederic Marès i l'exposició «La Barcelona irreverent»; amb la Pedrera i l'exposició «Les altres Pedreres»; amb el Museu d'Art Contemporani de Barcelona i l'exposició «Eulàlia Grau: mai no he pintat àngels daurats», i amb el Museu Nacional d'Art de Catalunya i l'exposició «La batalla de Tetuan de Fortuny: de la trinxera al museu».

Quant a les publicacions, l'any 2013 s'ha preparat el segon volum del llibre *Cartas á la dona*, que s'editarà durant el 2014, i que contindrà la transcripció de les 24 cartes inèdites que Rossend Arús va escriure a la seva esposa. Aquesta obra comptarà amb una introducció de Susanna Tavera, doctora en història de la Universitat de Barcelona.

Molts dels actes que organitza la biblioteca són fruit de la col·laboració amb editorials i entitats. Enguany han col·laborat en l'organització d'activitats la Societat Teosòfica Branca Harmonia, Fent Història, el GRENS (Grup de Recerca en Estats Nacions i Sobirania) de la Universitat Pompeu Fabra, l'Institut d'Estudis Històrics Medievals de Catalunya i l'Instituto Masónico de España, entre d'altres. En altres casos, la Biblioteca organitza activitats directament, com ha estat el cas del cicle sobre moviment obrer i el cicle sobre maçoneria.

A banda, la Biblioteca ha acollit un total de 42 conferències i s'hi han realitzat 20 presentacions de llibres i altres publicacions, dirigides a un tipus de públic general. També s'hi han realitzat seminaris, classes universitàries o reunions d'historiadors de diverses universitats de l'estat. Han estat un total d'onze activitats orientades a un tipus de públic més especialitzat o universitari.

L'obertura de la biblioteca a la ciutat s'ha completat amb 6 jornades de portes obertes, en ocasió de les festes de la Mercè i Santa Eulàlia, de les festes majors dels barris del Fort Pienc i de la Dreta de l'Eixample, de la Nit dels Museus i de l'Open House, totes elles amb gran assistència de visitants. També amb motiu de les festes majors i a petició d'associacions i grups particulars, s'han organitzat un total de 24 visites guiades. En aquestes visites, comentades pel personal de la Biblioteca, s'explica als visitants la història de la institució i en funció dels seus interessos, s'aprofundeix més en els determinats temes, com l'anarquisme i el moviment obrer, la maçoneria o la biblioteca patrimonial.

1.12. Castell de Montjuïc

El Castell de Montjuïc és un equipament municipal situat al cim de la muntanya de Montjuïc, a més de 170 m d'alçada sobre el nivell del mar, per on s'estima que l'any 2013 han passat prop d'un milió de visitants. Es tracta d'una antiga fortalesa militar amb una llarga i tràgica història vinculada a la ciutat. La seva recuperació per a la ciutat com a espai cultural té un element simbòlic molt fort.

A banda de la seva càrrega històrica i del seu atractiu turístic, el Castell acull dues exposicions permanents, i cada any programa diverses exposicions temporals, sovint relacionades amb la memòria històrica. Les exposicions permanents són «Montjuïc, la construcció d'un castell», que explica, amb fotografies i gravats, la història de la muntanya i del castell, i «Doble Creu», una instal·lació artística de Carles Berga.

L'any 2013 el Castell ha acollit diverses exposicions temporals, relacionades amb la memòria històrica però també de tipus artístic. «Catalunya en transició (1971-1980)», a càrrec del Memorial Democràtic de la Generalitat de Catalunya, un recorregut històric i un reconeixement a la societat civil i al seu compromís amb els valors democràtics; «Experiments de la Legió Còndor a l'Alt Maestrat, 1938» és el resultat de la investigació del Grup de la Recuperació de la Memòria Històrica del Segle XX de Benassal sobre els experiments de la Legió Còndor a l'Alt Maestrat i destaca l'interès en verificar la precisió dels bombardeigs que es van executar sobre objectius civils; «Manuel Carrasco i Formiguera. Una vida per la llibertat», una exposició en record i homenatge a un home que va morir defensant els drets humans i la llibertat del seu país, 75 anys després de ser detingut i assassinat per l'exèrcit franquista. Una altra commemoració, la dels 110 anys de la creació del CADCI (Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria) protagonitza l'exposició «Els papers del CADCI. Memòria recuperada», que a partir de la documentació i els fons materials retornats per l'Archivo General de la Guerra Civil de Salamanca, fa un recorregut per la història d'aquesta organització sindical catalanista durant els seus primers 30 anys de funcionament, els anys de la guerra civil i el període de repressió patit durant la postguerra i el franquisme.

Les mostres de caire artístic han estat «La força silenciosa de Liu Xia», una de les artistes més destacades de la Xina actual, «La Comèdia d'Arcadi Artís», una mostra de les il·lustracions realitzades per Arcadi Artís, fill d'una generació i d'una nissaga d'artistes catalans –els Artís i Espriu– que van patir l'exili durant la guerra civil, i «Retall de vida: 20 anys del Tapís del Memorial de la SIDA a Catalunya», organitzada per l'ONG Projecte dels Noms, que presenta a Catalunya el Tapís Memorial de la SIDA, confeccionat per familiars i amics de persones mortes a causa de la malaltia.

En paral·lel al programa expositiu del Castell, l'antiga fortalesa ha acollit tot tipus d'activitats. Així, amb motiu de la diada de Sant Jordi, l'associació La Coronela ha organitzat una desfilada i la lectura d'un text del 1456 on es declarava festiva la Diada de Sant Jordi; el mes de juliol el Fossat de Santa Eulàlia ha acollit l'onzena edició del cicle «Sala Montjuïc. Cinema a la Fresca»; el mes d'octubre s'han organitzat unes visites guiades al Castell amb motiu de la celebració de les Jornades Europees del Patrimoni, i ha tingut lloc l'Open Air Festival, un festival a l'aire lliure de música, disseny i arquitectura. Al llarg de l'any, a més, s'han celebrat diverses observacions astronòmiques organitzades per Aster, l'Agrupació Astronòmica de Barcelona; també s'han organitzat diversos cursos formatius a càrrec del Centre per la Pau i s'han celebrat diverses curses esportives organitzades per l'Institut Municipal d'Esports.

Per últim, destacar que aquest any s'han iniciat els treballs de projecció del Pla d'Inversions 2013/2015 en col·laboració amb BIMSA, amb tres línies d'actuació: la millora i l'actualització dels serveis, instal·lacions i subministraments del Castell; la remodelació dels espais museístics i interpretatius (l'espai d'acollida i informació de visitants, el centre d'interpretació de la història del Castell i la senyalització exterior històrica) i la rehabilitació i la restauració monumental de les zones dels baluards de Santa Carles i Santa Amàlia.

1.13.- Nit dels Museus

El dissabte 18 de maig, 62 museus de Barcelona i l'àrea metropolitana han participat a La Nit dels Museus obrint les seves portes entre les 17 h i la 1 de la matinada, en una iniciativa promoguda pel Consell d'Europa que possibilita que més de 3.000 museus de 40 països obrin gratuïtament, coincidint amb el Dia Internacional dels Museus. Aquest any s'han incorporat a la iniciativa més d'una quinzena d'espais, entre els quals cal destacar Fabra i Coats, la nova seu del Museu del Disseny de Barcelona, el Museu Diocesà de Barcelona-Pia Almoina, el Museu de les Arts Escèniques de l'Institut del Teatre, la Biblioteca Pública Arús o alguns equipaments del MUHBA com el Refugi 307 o la Muralla de Mar.

Aquesta quantitat tan elevada d'equipaments s'ha organitzat a través de 6 itineraris, que han permès planificar les visites: de Montjuïc a l'Hospitalet; de l'Eixample a Gràcia; del Gòtic al mar; del Raval al Port; Santa Coloma, Badalona, Fòrum, Glòries i Sant Andreu, i Sant Gervasi, Pedralbes, Esplugues i Cornellà.

A banda d'obrir en un horari no habitual i de manera gratuïta, els museus han ofert als visitants un seguit d'activitats extraordinàries, com ara concerts, espectacles de dansa, visites concertades, tallers i activitats familiars. D'entre aquestes activitats, en podem destacar algunes: la inauguració de l'escultura lumínica *BruuumRuum!* a la plaça adjacent a l'edifici Disseny Hub Barcelona; les visites guiades a l'aqüeducte romà i a la façana marítima de la muralla romana i la Porta de Mar, així com les realitzades a l'interior del Refugi 307; l'exposició del projecte En Residència exhibida al MUHBA; la competició de poesia oral «Poetry Slam Barcelona» que s'ha celebrat al CCCB; una acció performativa amb el col·lectiu Les Salonnières al MACBA; la il·luminació de la muralla medieval, el portal de Santa Madrona i la torre romana de la plaça dels Traginers; el jazz en directe a la Sala Oval del Museu Nacional d'Art de Catalunya o els concerts a diferents punts del Monestir de Pedralbes a càrrec dels alumnes de l'ESMUC.

Les xarxes socials han estat molt útils a l'hora de no perdre's cap detall de la Nit, a través del compte de Twitter @bcncultura i l'etiqueta #bcnesmuseum. Instagram, Foursquare, Facebook i una app amb informació d'horaris, adreces i activitats han estat altres eines molt utilitzades pels més de 133.000 visitants. Els espais més visitats han estat el MACBA (11.858 visitants), el MNAC (8.242), el recinte de la plaça del Rei del MUHBA (7.906), el Museu Europeu d'Art Modern (6.456), el Museu Marítim (5.678) i el Museu d'Història de Catalunya (5.121).

2.- Direcció de Promoció dels Sectors Culturals

2.1.- Fàbriques de Creació

2.1.1.- La xarxa de Fàbriques de Creació de Barcelona

Durant el 2013, s'han desenvolupat diversos processos de consolidació del treball en xarxa de les Fàbriques de Creació de Barcelona. D'aquesta manera, Fabra i Coats-Fàbrica de Creació, l'Ateneu de Nou Barris, la Central del Circ, el Graner, Hangar, La Escocesa, la Nau Ivanow i La Seca han participat en dos projectes orientats a la reflexió i a la posada en valor de les Fàbriques de Creació. S'ha elaborat i assajat un sistema comú d'indicadors d'avaluació, i el sistema-pilot resultant, que serà assajat durant l'any 2014, conjugarà la mirada quantitativa amb la qualitativa.

D'altra banda, s'ha vetllat per aprofundir en els marcs i espais de relació amb la resta d'espais i centres de creació de Barcelona i de Catalunya. En aquest marc, cal destacar la realització de dues trobades, una sessió de treball realitzada al Virreina Lab junt amb bona part dels principals espais de creació de la ciutat (Almacen, Antic Teatre, Experimentem amb l'Art, Halfhouse, Homesession, La Poderosa, Miscelànea, Mutuo Centro de Arte, Niu i Porta 4), i la jornada #decreació, que ha tingut lloc a Fabra i Coats-Fàbrica de Creació el mes de setembre, en el marc de la qual s'ha presentat el dossier monogràfic de la revista Bonart dedicat de les Fàbriques de Creació. Han participat en aquesta jornada un total de 53 responsables de fàbriques de creació, espais de creació, centres d'art i plataformes relacionades directament amb aquesta tipologia d'equipaments culturals d'arreu de Catalunya.

Per últim, han continuat les tasques que han de permetre l'adequació i posada en marxa, durant el curs 2014-2015, de dues noves Fàbriques de Creació a Barcelona. D'una banda, pel que fa a la nova ubicació al Poblenou de la Sala Beckett / Obrador Internacional de Dramatúrgia, s'ha realitzat una primera intervenció que ha permès iniciar una part de l'activitat del futur equipament, i s'ha donat forma al projecte de reforma de l'edifici, que ha de permetre el ple funcionament de la fàbrica. I, d'altra banda, durant el 2013 s'han iniciat els diversos processos orientats a posar en marxa una nova fàbrica de creació, dedicada a la dansa i les arts escèniques, a Les Corts, en cooperació amb La Caldera.

Pel que fa l'activitat desenvolupada per les Fàbriques, a continuació es presenta un petit resum referent als espais de gestió externa, i ens estendrem una mica més en la descripció de les activitats de Fabra i Coats, l'únic espai de la xarxa gestionat directament per l'ICUB.

2.1.2.- Les Fàbriques de Creació de gestió externa

Ateneu Popular de Nou Barris. El projecte de foment a la creació i de compromís social de l'Ateneu Popular de Nou Barris s'ha desenvolupat un any més a través de les escoles infantil i juvenil de circ i els tallers amb casals, escoles i col·lectius amb necessitats especials, a banda del manteniment de les activitats de formació de formadors. Com a fàbrica de creació especialitzada en circ, les produccions pròpies de circ ("Circ d'hivern" -amb gairebé 9.000 espectadors, dels quals més de 3.000 corresponen a escolars- i dos "Combinats de circ") i les residències artístiques en els seus espais (un total de 17) han estat el nucli de l'activitat de l'Ateneu, treballant en ocasions en col·laboració amb la Central del Circ. Com a centre cultural obert al seu entorn, l'Ateneu ha programat diversos espectacles d'arts escèniques, música, dansa i teatre, així com algunes exposicions, i ha aconseguit diverses activitats de dinamització, xerrades i debats.

La Central del Circ. La fàbrica de creació establerta a l'espai del Fòrum ha continuat treballant en la consolidació en el context català i internacional de la creació en circ. Aquest any s'han incrementat les residències artístiques arran de la col·laboració amb entitats nacionals i internacionals. La internacionalització, una de les principals apostes de la Central, ha seguit sent aquest any un dels seus pilars: gairebé la meitat dels artistes que treballen en el centre són estrangers, cosa que ha permès que la Central hagi esdevingut un punt de trobada entre artistes provinents de diferents contextos i tendències i artistes locals. La fàbrica, per altra banda, ha continuat amb la seva programació habitual: trobades de disciplines, cursos intensius, mostres obertes, activitats de col·laboració amb l'entorn més immediat i participació en xarxes internacionals.

El Graner. El Graner, la fàbrica de creació dedicada a la dansa i les arts del moviment del barri de la Marina ha seguit funcionant durant l'any 2013 com a catalitzador d'aquestes disciplines. Amb una mitjana mensual de 476 artistes treballant a les seves instal·lacions (per a un total de 5.717 creadors) i la realització de 49 residències artístiques professionals, el Graner ha confirmat, al llarg dels seus dos anys de funcionament, la necessitat que existia de poder disposar d'un espai d'aquestes característiques que complementés la feina centrada en l'exhibició que desenvolupa el Mercat de les Flors. L'activitat professional a nivell internacional ha estat un dels aspectes als quals més atenció s'ha prestat. Així, s'han desenvolupat 18 Interconnexions amb les principals cases de dansa d'Europa, s'ha co-dirigit el projecte europeu Modul-dance i s'han dut a terme 28 projectes col·laboratius que han permès interconnectar el Graner amb altres projectes d'àmbit nacional i territorial. A més a més, s'han realitzat un total de 28 accions de proximitat i territori, incloent un projecte En Residència.

Hangar. Obert el 1997, és l'espai pioner de la xarxa, i de la mà de l'Associació d'Artistes Visuals de Catalunya acull creadors i iniciatives dels camps de les arts plàstiques, les arts visuals, l'art sonor i el multimèdia, a través d'accions de recerca, formació, creació i producció: tallers, laboratoris, formació contínua i workshops, presentacions d'artistes i creadors en residència, lloguer d'espais i zona de co-working i programes de beques nacionals i internacionals. Tot plegat, amb una mirada que cada cop s'enfoca més cap a les xarxes europees i que permeten que la fàbrica i els artistes que hi treballen es beneficiïn de la seva forta interconnectivitat.

La Escocesa. L'emblemàtic espai del Poblenou ha seguit un any més proporcionant eines per als creadors visuals: residències de llarga durada i temporals per a artistes externs, intercanvis internacionals, beques, projectes creatius de difusió, tant propis com en col·laboració amb altres entitats i formació i participació en projectes en xarxa. L'aposta pels intercanvis internacionals, adreçats als artistes residents a La Escocesa, ha estat un dels aspectes més destacats de l'activitat del centre l'any 2013: s'ha treballat amb tres centres de producció artística de Bulgària, Anglaterra i Suïssa (Union of Bulgarian Artists, Islington Mill i Kunthyhaus Aussershil). Un altre aspecte destacat de l'activitat de La Escocesa són els projectes de difusió. Així, la Sala M ha acollit una dotzena d'exposicions; s'ha organitzat el II Festival de Murals, i s'ha dinamitzat un nou espai dedicat al graffiti, "Scottish Wall". A banda, La Escocesa ha col·laborat en altres projectes com els Tallers Oberts de Barcelona i els Tallers Oberts del Poblenou, el Festival Mirada de Dones, el projecte "Comunitats artístiques del Poblenou" o el festival d'arquitectura 48h Open House, entre d'altres.

Nau Ivanow. L'any 2013 ha estat per a la Nau Ivanow un any d'engegar nous projectes. S'han iniciat les residències d'assajos, la residència d'allotjament i nous cursos de formació. Així mateix, per primera vegada s'han impulsat produccions pròpies, que han estat programades al Festival Grec. Finalment, la Nau Ivanow, gràcies a haver estat admesa a la Red de Teatros Alternativos i a la invitació del Consejo de la Cultura de Chile per presentar-hi l'espai i el seu model de gestió, ha fet un salt endavant en la seva projecció internacional, que s'ha vist complementada amb la presentació de companyies internacionals dins de la programació estable de l'espai.

La Seca-Espai Brossa. L'espai del Born ha estat l'últim en incorporar-se a la xarxa de Fàbriques de Creació. L'any 2013 ha exhibit un total de 37 espectacles de teatre, màgia, dansa, circ i arts parateatrals; s'han realitzat dues produccions pròpies ("La meva Ismènia" i "Contra l'amor"), a banda de diverses accions formatives i activitats paral·leles. Una programació arriscada, oberta i compromesa, que ha inclòs tot un clàssic del panorama cultural de la nostra ciutat com és el BarriBrossa, i que no oblidava la creació de les Illes i el País Valencià. I, com sempre succeeix amb les fàbriques de creació, amb una especial atenció per les relacions amb el seu entorn més immediat.

2.1.3.- Fabra i Coats - Fàbrica de Creació de Barcelona

Fabra i Coats – Fabrica de Creació, es configura com la capçalera d'aquest sistema d'equipaments per a la cultura. Està situada en una antiga fàbrica de filats, un edifici de quatre plantes amb estructura de maó vist construït entre el 1910 i el 1920, icona del patrimoni industrial de Sant Andreu i de la ciutat de Barcelona. L'edifici ha estat restaurat per formar part del programa de Fàbriques de Creació i l'any 2013 ha estat el seu primer any complet de funcionament, amb l'objectiu de convertir-se en un nou punt de centralitat en el mapa cultural de la nostra ciutat.

Un element destacable d'aquest primer any de funcionament han estat els diferents projectes treballats amb el territori i en col·laboració amb altres entitats, així com els primers passos en la dinamització i oferta de l'espai de planta baixa, amb la voluntat d'obrir-lo a tots els públics, començant a dibuixar el que durant el 2014 haurà de ser la programació pròpia de la fàbrica.

D'altra banda, com a fàbrica de creació, el funcionament es basa en les diferents convocatòries de residències per a projectes artístics, que poden ser temporals i permanents, i per a iniciatives culturals.

Pel que fa a les residències artístiques, que han de constituir la base del funcionament de la fàbrica i del model propi de suport a la creació artística, s'han establert diverses modalitats, en funció de si les residències són temporals (Residències Fabra i Coats, Residències AAPDC (Associació d'Actors i Directors Professionals de Catalunya), Residències BAR i Residències Pinotxo, amb Sant Andreu Contemporani). Per a les residències permanents, han estat escollides tres companyies artístiques amb recorregut professional i projectes innovadors i emergents com a residents permanents, amb una durada màxima de dos anys i un treball en col·laboració amb Fabra i Coats – Fàbrica de Creació, que s'ha concretat d'acord amb les característiques de cada projecte.

En aquesta primera convocatòria de residències, s'han presentat un total de 79 propostes de les quals 30 han obtingut la residència. Els projectes de residència permanent s'han adjudicat al grup de música Mishima i a la companyia artística Insectotròpics. A més la fàbrica ha acollit mitjançant cessions d'espais un total de 35 propostes puntuals, i 68 projectes més han utilitzat amb major o menor intensitat Fabra i Coats com a espai de suport a la creació artística.

Fabra i Coats – Fàbrica de Creació també ha dut a terme una convocatòria anual de residències per a iniciatives culturals. Les residències es plantegen com un viver de projectes culturals/empresarials, que conjuntament amb les associacions professionals en conveni amb l'ICUB conformen el gruix de projectes de coworking a la Fàbrica. A aquest nivell també comptem amb la residència permanent d'Igloer a partir de Barcelona Laboratori, pel seu projecte d'innovació tecnològica.

Aquest any Fabra i Coats ha comptat amb un total de 16 projectes en l'espai de coworking: 7 associacions professionals, cinc projectes temporals en el viver, un projecte permanent i tres projectes puntuals, els festivals M!RA, Mixtur i Eme3.

D'altra banda, Fabra i Coats ha finançat col·laboracions tant amb col·lectius artístics com amb col·lectius del districte. S'observa una tendència creixent pel que fa a les coproduccions, i al mateix temps una tendència cap a la disminució de les cessions d'espais i l'augment dels lloguers per a rodatges (51 rodatges aquest any). El règim de coproducció ha donat com a resultat la celebració d'alguns esdeveniments de gran format, com el Festiva M!RA d'arts visuals, el Festival Mixtur d'experimentació sonora i el Festival Minimúsica, estretament lligat al fet pedagògic i artístic.

Altres iniciatives que han tingut lloc a la fàbrica han estat la Fira d'Economia Solidaria, la Factoria de Reis i el lliurament dels premis Miquel Casablanca, en col·laboració amb el districte de Sant Andreu. Així mateix, la planta baixa del centre s'ha obert a espectacles artístics per a tots els públics, com a resultat del treball realitzat per les companyies a la fàbrica; així Fabra i Coats ha acollit espectacles diversos de dansa, màgia i música, i, durant 15 dies, els treballs de la companyia de teatre Parking Shakespeare.

En total, aquesta trentena d'esdeveniments i espectacles han dut a Fabra i Coats més de 30.000 persones durant l'any 2013.

2.2.- Centres d'exposicions

2.2.1.- La Virreina Centre de la Imatge

L'any 2013 l'espai del Palau de la Virreina dedicat a l'art contemporani a través de la imatge ha programat projectes molt diversos, amb la finalitat d'arribar a un ventall ampli de públic. Totes les exposicions han anat acompanyades d'activitats complementàries: conferències, debats, visites comentades, projeccions...

A les sales de la planta noble, tot encetant la programació de l'any, s'ha pogut gaudir de les exposicions «Alberto García-Alix. Autoretrat» (una selecció d'autoretrats del reconegut fotògraf); «This is not a love song. Cruïlla de camins entre videocreació i música pop» (un recorregut per les relacions entre la música pop i el vídeo), i «A cop d'ull. Cultura visual fotogràfica recent a Barcelona», que ha mostrat el treball de més de 85 autors amb els quals es pretén recollir la producció fotogràfica que durant l'última dècada ha contribuït a construir la cultura visual de Barcelona.

A les sales de Virreina Lab s'han mostrat propostes com l'exposició «Bye-Bye Kabul», amb fotografies de Guillermo Cervera, un dels fotoperiodistes més interessants del panorama emergent, i l'exposició «Carmen Amaya 1963», amb fotografies de Colita i Julio Ubiña, que van del reportatge al pur retrat i que van ser realitzades el darrer any de vida de la mítica *bailaora*. Aquesta exposició ha estat un dels projectes que s'han dut a terme per celebrar l'Any Carmen Amaya.

Com a centre d'exposicions, La Virreina Centre de la Imatge ha participat en diverses iniciatives: ha estat patrocinador del «Circuit 2013. Fotografia documental Barcelona», en el marc del qual també ha presentat l'exposició «Un geni audaç. La revolució digital a Silicon Valley 1985-2000»; també ha participat en la coproducció i organització de la tercera edició del festival Ojo de Pez Photo Meeting Barcelona, un punt de trobada internacional de la fotografia documental, a l'entorn del tema "És la guerra". Així mateix, des de La Virreina Centre de la imatge s'ha organitzat, conjuntament amb la Fundació Foto Colectania, el cicle de conferències «Moments fascinants de la fotografia: una història en imatges», així com la segona edició de «Focus On», organitzat conjuntament amb el Centre de Fotografia Documental que amb el títol "Battlefield" s'ha endinsat en el terreny de la fotografia de conflicte.

A més a més, s'ha celebrat la primera edició del cicle de conferències «Reflexions a l'entorn de la imatge», amb la finalitat d'obrir un espai de trobada i discussió sobre l'univers de la imatge i la seva vinculació amb disciplines tan diverses com la fotografia, el cinema o el disseny.

El pati del Palau de la Virreina també ha servit d'escenari expositiu, amb la instal·lació «A la recerca d'una mare», de l'artista danesa Mille Kalsmose, un projecte que girava al voltant de la relació ideal entre mare i filla.

2.2.2.- La Capella

Ja fa alguns anys que la programació d'activitats de La Capella, situada en el conjunt arquitectònic de l'antic Hospital de la Santa Creu, es centra en el programa «BCN Producció» com a eix principal.

«BCN Producció» té l'objectiu d'incentivar la producció en l'àmbit de l'art contemporani i la participació d'artistes i professionals del sector, a través d'una convocatòria oberta i una selecció de projectes efectuada per jurats independents. Amb aquesta iniciativa, La Capella ofereix suport a les necessitats econòmiques i

de producció de la comunitat artística de Barcelona i la seva àrea d'influència, amb l'objectiu d'acostar a tots els públics les línies discursives de l'art actual.

Aquest any s'han mantingut les mateixes categories que en l'edició anterior, de tal manera que la convocatòria ha propiciat que s'hagin produït 10 nous projectes. Amb aquests, han estat un total de 56 noves produccions les que s'han realitzat d'ençà que l'any 2006 es va posar en marxa el programa «BCN Producció».

Així mateix, l'exposició comissarial «La condició Narrativa», corresponent a BCN Producció'12, ha servit per representar Barcelona com a ciutat convidada al festival Art Souterrain, organitzat a Montreal a finals de febrer i començaments de març. Aquesta participació a Art Souterrain ha permès a la comissària de la mostra, Alexandra Laudo, i a la gran majoria d'artistes representats, viatjar a Montreal i, a banda de mostrar el seu treball, tenir una visió de primera mà del context artístic del Quebec.

A més de les exposicions i activitats relacionades amb «BCN Producció» també s'ha presentat l'exposició «Síndrome Context, maneres i estructura. Formes de producció artística a Estocolm ara», una aproximació a la capital sueca que ha permès oferir un recorregut a l'entorn de la producció artística que hi té lloc avui en dia. Entrevistes amb representants de varies institucions i plataformes artístiques oferien una imatge de context on destacava la col·laboració, el suport a la figura de l'artista i una clara consciència de lloc. D'altra banda, el treball de diversos artistes mostrava maneres de fer on el temps i la capacitat per a la producció ofereixen una varietat de tons i recursos, camuflatges i preguntes a l'entorn de la relació amb l'art, la política, l'economia i el sentit de les coses.

2.2.3.- Fabra i Coats - Centre d'Art Contemporani de Barcelona

El 2013 ha significat per Fabra i Coats - Centre d'Art Contemporani de Barcelona la seva consolidació com a equipament dedicat a les arts visuals, amb l'inici el mes de setembre de la segona temporada artística del centre. Durant els primers vuit mesos de l'any s'han programat dues exposicions, que han conclòs el període de posada en marxa del centre iniciat el setembre de 2012: «Peter Downsbrough The Book(s) 1968-2013» i «Vogadors Architectural Rowers». La temporada 2013-2014, comissariada per David Armengol i Martí Manent, s'ha iniciat el mes de novembre amb la primera exposició del seu programa, «Pilvi Takala Slight Chance». David Armengol i Martí Manent han estat els guanyadors del concurs públic per dirigir el Centre d'Art Contemporani de Fabra i Coats la temporada 2013-2014. Ho faran amb el projecte «El text: principis i sortides», que constarà de cinc exposicions, a les que se sumaran grups de treball estables, publicacions i activitats paral·leles destinades a tots els públics i també a especialistes.

«Peter Downsbrough The Book(s) 1968-2013» (del 23 de febrer al 19 de maig de 2013), comissariada per Moritz Küng, ha consistit en un extens repàs a l'obra de l'artista nord-americà en el moment de la publicació del seu llibre número 100. Al voltant de l'exposició s'han realitzat tres activitats complementàries i s'ha editat el llibre *The Book(s)-Addendum*. L'exposició ha rebut 2.082 visitants. Per la seva banda, «Vogadors Architectural Rowers» (del 28 de juny al 31 d'octubre de 2013), comissariada per Fèlix Arranz i Jordi Badia, presenta 9 obres arquitectòniques de 9 equips catalans que il·lustren una nova manera de concebre l'arquitectura i els seus materials. En paral·lel, s'han realitzat 6 visites guiades per a especialistes i professionals del sector. Ha rebut un total de 4.585 visitants.

«Pilvi Takala Slight Chance» (del 15 de novembre de 2013 al 19 de gener de 2014), comissariada per Theodor Ringborg a Bonniers Konsthall d' Estocolm, i ampliada i adaptada per al Centre d'Art a tall de pròleg dins el programa comissariat per Martí Manent i David Armengol, suposa la primera incursió textual

del programa, a través d'una artista que treballa bàsicament amb imatges i temps. Es tracta d'una exposició individual, amb obres que reflecteixen una manera directa i intuïtiva d'abordar el treball artístic; una anàlisi d'arrel sociològica tractada des de la performance que l'artista, sempre a cavall de la ingenuïtat i la malícia, desenvolupa en l'espai públic per forçar situacions anòmales i alienes a les normes que regeixen el nostre ordre social, polític o econòmic. L'exposició ha estat visitada per 1.429 persones.

2.3.- Creadors en Residència

Creadors en Residència als Instituts de Barcelona és un programa de l'ICUB i del Consorci d'Educació de Barcelona, ideat i realitzat en cooperació amb l'associació A Bao A Qu des del curs 2009-2010. Es tracta d'una iniciativa que posa en contacte l'art contemporani amb estudiants de secundària per generar noves formes i contextos de creació. L'objectiu d'aquest projecte és triple: propiciar que els alumnes descobreixin els processos propis de la creació contemporània a partir del contacte i el diàleg continuat amb un creador, i que reflexionin sobre l'art a partir de la seva pròpia experiència; promoure i generar situacions i contextos que estimulin la innovació i la creativitat artístiques; i afavorir que els instituts esdevinguin de manera activa espais per a la cultura, l'art i el pensament, lloc d'acollida de la creació i espai per a l'experimentació i la innovació artístiques.

L'any 2013 ha finalitzat la IV edició (setembre 2012 - juny 2013), que ha comportat la realització de 8 residències a instituts de secundària. Enguany ha estat la primera vegada que el projecte ha incorporat projectes-pilot en creació dramàtica i en dansa, que s'afegeixen als habituals projectes de l'àmbit de les arts visuals. En aquesta edició hi han participat 143 alumnes, 16 professors i 6 coordinadors.

En aquesta edició s'han incorporat com a equips de coordinació la Sala Beckett/ Obrador Internacional de Dramàtica i, també, Graner-Mercat de les Flors. Igualment, s'ha tornat a comptar amb la cooperació dels equips educatius del MACBA i del MUHBA, que han cooperat en la realització i la presentació pública d'«Acció defensa passiva», l'obra resultant de la residència de Fernando Prats a l'Institut Menéndez y Pelayo. El procés de creació i l'obra resultant han estat exposats a la Capella de Santa Àgata. L'exposició ha estat visitada per 35.611 persones, 3.136 de les quals al llarg de la Nit dels Museus, on els alumnes participants en la residència s'han fet càrrec de les visites guiades per a les persones interessades en l'obra.

Pel que fa a la V edició, iniciada el mes de setembre de 2013, cal destacar la incorporació del MNAC i de la Fundació Joan Miró, així com un increment d'instituts, fins arribar als 10, seleccionats a partir de la convocatòria pública en la qual han participat 14 instituts de la ciutat. Hi han participat 180 alumnes, 20 professors i 9 coordinadors.

En aquesta edició s'han incorporat, com a equips de coordinació, la Fundació Joan Miró de Barcelona – Colectivo Azotea; i l'equip educatiu del MNAC, i s'ha comptat amb la participació, entre d'altres, de la Biblioteca Francesc Candel, l'Arxiu Fotogràfic de Barcelona, l'arxiu de la Fundació Antoni Tàpies i l'espai de dansa La Poderosa.

2.4.- Consell de la Cultura de Barcelona

Quatre anys després de la seva posada en marxa, l'any 2013 el Comitè Executiu del Consell de la Cultura de Barcelona -que exerceix les funcions executives del Consell- ha estat renovat en la seva composició. A partir del consens amb les associacions i amb els grups polítics que formen part del Ple, s'ha nomenat un nou Comitè Executiu, que conjuga la continuïtat amb la renovació, integrat per: Montserrat Vendrell (presidenta), Miquel Cabal, Antoni Casares, Xavier Cordoní, Daniel Giralt-Miracle, Sílvia Muñoz d'Imbert i Elena Subirà.

D'entre les funcions que el Comitè té encomanades, cal destacar la proposta de modificació de les Bases dels Premis Ciutat de Barcelona, que ha significat un increment en la presència de les ciències, que pren forma en tres categories de premis: Ciències de la vida; Ciències experimentals i tecnologia; i, finalment, Assaig, ciències socials i humanitats. Així mateix, com cada any, el nou Comitè ha elaborat la proposta de composició dels Jurats dels Premis Ciutat de Barcelona 2013 en totes les seves modalitats.

En relació a la convocatòria de subvencions de 2014, el Comitè Executiu també ha realitzat cinc sessions d'entrevistes (prèvies a la convocatòria) a projectes culturals de la ciutat. En aquesta ocasió, el Comitè s'ha centrat en 29 projectes que vinculen cultura i educació, espais de creació i projectes relacionats amb les ciències.

En tercer lloc, el nou Comitè Executiu ha elaborat l'Informe Anual de la Cultura 2013, que s'afegeix als quatre Informes (2009, 2010, 2011 i 2012) presentats anteriorment.

Durant el 2013 s'han creat dues noves comissions: la Comissió de Festivals i la Comissió d'Innovació i recerca. Igualment, ha tingut lloc la renovació de la Comissió de Patrimoni.

2.5.- Subvencions

El suport de l'Institut de Cultura a les iniciatives culturals del sector privat s'ha vehiculat principalment a través de les diverses línies de subvencions. La política de subvencions és molt rellevant per al sector privat: l'any 2013, en la convocatòria d'ajuts per a iniciatives i activitats culturals, que és la que beneficia un major nombre d'entitats, han rebut ajut econòmic un total de 292 projectes, d'entre les més de 600 sol·licituds rebudes, per un import total de 3.755.897 euros. Els àmbits més beneficiats han estat les arts escèniques (teatre, dansa i altres manifestacions escèniques), que han rebut al voltant del 38% dels ajuts, i la música, amb més d'un 33%. Queden per darrere les iniciatives del sector audiovisual, amb un 10,6% i les arts visuals, amb gairebé un 9%. Com és habitual, la major part de les subvencions es destinen a les activitats de difusió cultural (festivals, mostres, cicles i cartellera), és a dir, a promoure les condicions que faciliten l'accés dels ciutadans a la cultura. D'altra banda, els darrers anys s'està observant una tendència creixent envers els projectes d'espais de creació privats, així com en els projectes relacionats amb l'educació artística.

Al marge d'aquesta convocatòria destinada a la realització d'activitats, l'any 2013 l'ICUB ha continuat avançant en la política de suport als espais privats pel que fa a inversions en obres i equipament, per mitjà de diverses convocatòries. Així, per segon any s'ha obert la convocatòria de subvencions destinada a la rehabilitació d'ateneus, que enguany ha beneficiat cinc ateneus que s'han repartit més d'1,7 milions d'euros. Pel que fa al suport als espais de creació i a les sales de música en viu, una convocatòria que ja compta amb 6 anys de recorregut, aquest any 2013 s'hi han destinat 400.000 euros, amb els quals s'ha beneficiat 9 espais. En tercer lloc, i donant compliment a la mesura de govern de suport al Comerç Cultural de Proximitat, s'ha obert per primera vegada una línia d'ajuts destinada a la modernització de llibreries obertes a la ciutat de Barcelona, a través de la qual s'han repartit uns 86.000 euros entre 16 establiments. I per últim, aquest any ha estat també el primer en què s'ha convocat una línia d'ajuts destinada a inversions en noves tecnologies de la informació i la comunicació, que ha permès donar suport a una cinquantena d'entitats dedicades a la innovació social i cultural amb un fons de 300.000 euros.

A banda del sistema de subvencions, l'ICUB col·labora també amb el sector privat i associatiu amb altres instruments, com és el cas dels convenis de col·laboració amb aquelles entitats que poden rebre el suport de l'ICUB al marge de la convocatòria de pública concurrència. Es tracta en general d'entitats sectorials representatives, sovint del món de la cultura popular i tradicional (federacions, coordinadores), així com la xarxa de Fàbriques de Creació de gestió privada: Hangar, Nau Ivanow, La Escocesa o La Seca, entre d'altres.

2.6.- Premis Ciutat de Barcelona

L'Ajuntament de Barcelona convoca cada any els Premis Ciutat de Barcelona amb l'objectiu de reconèixer la creació, la investigació i la producció de qualitat realitzada a Barcelona per creadors o col·lectius que hi treballen o per institucions i organitzacions barcelonines que promouen o produeixen creacions o investigacions. Les obres guardonades han de contribuir al desenvolupament del fet cultural i han d'estar integrades en el teixit cultural en el qual participen els creadors, les associacions, les institucions públiques i les indústries culturals. Els guardonats de l'any 2013 han estat els següents:

TEATRE: Clara Segura, per la versatilitat, la força escènica i la capacitat de connectar amb el públic en les seves interpretacions als espectacles *Incendis, 28 i mig* i *La Rosa Tatuada*.

El jurat atorga una menció especial a l'espectacle *Tragèdies Romanes* de la companyia holandesa Toneelgroep Amsterdam, una proposta escènica inspiradora i impactant, la presència de la qual ajuda a mantenir Barcelona en el circuit internacional.

DANSA: Roberto Oliván, per *A place to bury strangers*, un espectacle vital i poètic que transmet energia i plaer per la dansa. Aquest treball és fruit de la seva feina polièdrica com a ballarí de trajectòria internacional, intèrpret, creador i dinamitzador en especial del projecte Deltebre Dansa.

CIRC: Leandre, pallaso rodamón, per l'imaginari poètic i la capacitat de sorpresa desplegats a *Rien à dire*, espectacle amb portes d'entrada a realitats múltiples.

ARTS VISUALS: Eulàlia Grau, per l'exposició «Mai no he pintat àngels daurats», qui des de finals de la dictadura, treballa amb imatges extretes dels mitjans de comunicació impresos, i manté la seva vigència en la recerca de llenguatges artístics. A la vegada, cal destacar el seu compromís en una època de canvis i crisis que presenta uns paral·lelismes amb el present.

El jurat vol estimular també amb aquest reconeixement la responsabilitat d'institucions públiques com el MACBA per investigar, analitzar, difondre i presentar, episodis de l'última modernitat artística i del moment actual. El jurat vol fer una menció especial a l'exposició «This is not a love song», presentada a la Virreina Centre de la Imatge, per explorar les relacions entre la música pop i les arts visuals.

AUDIOVISUALS: a la productora Andergraun Films per l'obra *Història de la meva mort*, d'Albert Serra, per haver sabut reunir un equip de professionals que han aportat el més alt nivell creatiu i que són: Vicenç Altaió, actor, Jimmy Gimferrer, direcció de fotografia, Sebastian Vogler, direcció artística, Rosa Tharrats i Lourdes Pérez, vestuari, i Mariona Trias i Lluís Soriano, maquillatge i perruqueria.

MÚSICA: Associació de Sales de Concerts de Catalunya, per la programació del Curtcircuit, una iniciativa que ha sabut combinar artistes consagrats amb artistes emergents, reivindicant el paper de les sales com a motor de la música en viu. Així mateix el jurat vol destacar l'aportació d'aquesta associació en la defensa del sector musical.

CULTURA POPULAR I TRADICIONAL: Esbart Ciutat Comtal, per la producció de l'espectacle *Eulàlia*, visió actualitzada del drama d'origen, que reuneix el treball interdisciplinari de música, dansa i teatre populars

d'arrel tradicional, aportant al poble de Barcelona un sentiment identitari del qual ens podem sentir orgullosos.

TRADUCCIÓ EN LLENGUA CATALANA: Jordi Martín Lloret, per haver traslladat amb encert al català el món oníric i poètic de l'obra original i haver trobat solucions imaginatives i pertinents als trets principals de la prosa de Boris Vian: la comicitat, els jocs de paraules, els anglicismes i una certa extemporaneïtat.

LITERATURA EN LLENGUA CATALANA: Joan Carreras, per *Cafè Barcelona*, una novel·la sobre identitats i desarrelament en l'Europa d'avui.

LITERATURA EN LLENGUA CASTELLANA: Álvaro Enrigue, per la novel·la *Muerte súbita*, per la seva ambició literària en la reconstrucció d'un període tan complex com la Contrareforma des de l'humor, la subtilesa de significacions i la visió global de la cultura. A partir d'un partit de tennis entre Quevedo i Caravaggio, il·lumina el present des del passat.

MITJANS DE COMUNICACIÓ: Javier Pérez Andújar, per la sèrie de cròniques publicades al diari El País, que aporten una mirada crítica de la ciutat. Els seus relats, d'un alt valor literari, trenquen els límits administratius de Barcelona i fan visible, a través de les persones, una realitat social poc present en els mitjans.

AGUSTÍ DURAN I SANPERE D'HISTÒRIA DE BARCELONA: al llibre *La ciutat de les joguines. Barcelona 1840-1918* de Pere Capellà Simó, que constitueix una aportació nova i original que complementa la història de la Barcelona industrial. Aquesta obra és fruit d'un aprofundit treball de recerca, sempre ben contextualitzat en el marc europeu, i obert a altres disciplines.

Ahora, el jurat vol fer una menció especial al llibre fruit de l'exposició «Indianes 1736-1847. Els orígens de la Barcelona Industrial» per la seva contribució a la recuperació del patrimoni industrial de Barcelona.

DISSENY: Curro Claret, pel disseny de les peces presentades a l'exposició «Un dilema, l'art contemporani i la inversió en la incertesa» com a resultat de la col·laboració continuada amb la Fundació Arrels. Un projecte cultural que incideix d'una manera exemplar en la relació entre el dissenyador i un col·lectiu desafavorit de la ciutat.

ARQUITECTURA I URBANISME: Born CC, projecte coral sota la direcció d'Enric Sòria com a redactor del projecte arquitectònic, BOPBA Arquitectura, SL, com a responsable de la museografia i l'interiorisme, i VORA pels espais exteriors que envolten el Born CC, pel que significa la recuperació d'aquest espai per la renovació d'una àrea urbana, i especialment l'encert de l'espai públic que el travessa i l'envolta per tal de construir ciutat.

CIÈNCIES DE LA VIDA: Dr. William M. Keyes, per la seva aportació en la qual es descobreix per primera vegada que l'envelliment cel·lular (senescència) que normalment regula processos d'envelliment i càncer, té un paper primordial en el desenvolupament embrionari. La senescència en càncer no és per tant un procés aberrant sinó que recapitula un mecanisme natural crucial en el desenvolupament.

Menció especial al Dr. Tomàs Marquès-Bonet, per la seva aportació científica en el coneixement de la diversitat genètica dels simis.

ASSAIG, CIÈNCIES SOCIALS I HUMANITATS: Enric Iborra, pel llibre *Un son Profund. Dietari d'un curs de la literatura universal*. El llibre és un assaig original a partir de l'experiència educativa d'iniciació a la lectura dels clàssics de la literatura universal. Enric Iborra reïx a tractar aspectes de l'obra dels grans escriptors d'una manera àgil i atractiva, tant per a adults com per a joves. Transmet passió, combina un gran coneixement de la literatura amb la capacitat de generar entusiasme i interès, i convida, especialment els joves, a iniciar-se en el plaer de la lectura.

CIÈNCIES EXPERIMENTALS I TECNOLOGIA: grup Gaia de la Universitat de Barcelona (IEEC-ICCUB) liderat pel Dr. Jordi Torra i la Dra. Carme Jordi, per la seva contribució des del principi, al concepte i disseny de la missió GAIA, el satèl·lit de la qual ha estat enlairat amb èxit el 19 de desembre de 2013, que ha de realitzar un mapa 3D de la Via Làctia. Aquest treball ha suposat importants contribucions al desenvolupament del mòdul de simulacions, al processament i gestió de les dades del satèl·lit i al tractament de les dades fotomètriques.

EDUCACIÓ: Institut Quatre Cantons, pel projecte pedagògic de "treball globalitzat", consolidat durant l'any 2013, que permet aplicar el currículum de forma integrada i amb una organització innovadora del centre. Es destaca també la vinculació regular i pedagògicament efectiva amb entitats de l'entorn.

GASTRONOMIA: Albert Adrià, per la seva creativitat i el seu afany obsessiu per l'excel·lència. Per l'extraordinària energia vital que l'ha portat a engegar nous models gastronòmics al costat del seu germà Ferran i els germans Iglesias. Volem fer també menció de la seva modèlica preocupació social.

PROJECCIÓ INTERNACIONAL DE LA CIUTAT DE BARCELONA: Jaume Cabré, per l'extraordinari impacte internacional de la seva novel·la *Jo Confesso*, i, més concretament, per les traduccions al francès, neerlandès i polonès publicades el 2013, amb les quals ha obtingut un gran èxit de vendes i el reconeixement de la crítica, que n'ha elogiat de manera unànime l'ambició i la dimensió europea.

L'acte de lliurament dels premis s'ha celebrat l'11 de febrer, vigília de Santa Eulàlia, al Saló de Cent de l'Ajuntament, en un acte conduït pel periodista Xavier Grasset que ha comptat amb les interpretacions de Sílvia Pérez Cruz i Mario Mas.

2.7.- Barcelona-Catalunya Film Commission

La Barcelona-Catalunya Film Commission és un servei públic, fruit d'un conveni signat entre l'Ajuntament i la Generalitat de Catalunya, que treballa per facilitar la realització de projectes audiovisuals a Barcelona i a la resta del país, ja sigui a l'hora de trobar localitzacions, de sol·licitar permisos o d'entrar en contacte amb professionals del món de l'audiovisual.

La Barcelona-Catalunya Film Commission ha atès directament al llarg del 2013 un total de 708 produccions audiovisuals, de les quals 666 han filmat a Barcelona en aquest període, mentre que 27 han contactat amb el servei per sol·licitar ajut amb alguna gestió relacionada amb els rodatges o bé per realitzar consultes sobre projectes que es desenvoluparan el 2014. Les 15 produccions restants ateses finalment no han filmat degut a la cancel·lació del rodatges per part de la productora.

Cal destacar que la Barcelona-Catalunya Film Commission ha augmentat un 17,4% la seva activitat respecte al mateix període de l'any anterior (603 produccions l'any 2012). També és important assenyalar que el 96,2% de les produccions ateses són de caire cultural.

A més de la gestió de permisos de rodatge a Barcelona, l'activitat de la Barcelona-Catalunya Film Commission s'ha centrat en la promoció de la ciutat i de la resta de localitats adherides, com a referent europeu pel que fa a la filmació de pel·lícules.

Finalment, cal tenir en compte que durant l'any 2013, el total de filmacions registrades per la Barcelona-Catalunya Film Commission, a través dels diferents departaments municipals gestors de permisos, ha arribat fins a un total de 2.494 produccions filmades a Barcelona el 2013.

Durant l'any 2013, la xarxa d'oficines repartides per tot el territori català ha assolit la xifra de 172 municipis adherits, quatre membres més que el 2012.

2.8.- Ciutat de Festivals

El mes de juny s'ha presentat una Mesura de Govern relativa al projecte «Barcelona, Ciutat de Festivals». A través d'aquesta iniciativa, l'ICUB pretén donar un impuls al sector dels festivals de la ciutat, un dels aspectes en què la vida cultural de Barcelona destaca més.

Al llarg de l'any, es poden comptabilitzar a Barcelona al voltant d'uns 150 festivals, que acaben contribuint a la configuració de la seva vitalitat cultural. En alguns casos Barcelona acull festivals que han assolit un nivell de referència a nivell internacional; en d'altres, la ciutat acull iniciatives que, tot i anar dirigides a públics més minoritaris, representen mostres de la creativitat més emergent i singular. Però tots junts articulen una graella cultural de gran qualitat, que complementa l'activitat regular que realitzen els grans equipaments culturals.

És en part gràcies a aquest fenomen que Barcelona és reconeguda arreu com una ciutat de creativitat, coneixement i innovació. Hi tenen lloc fins una vintena de festivals de cinema de tots els tipus; any rere any, els escenaris barcelonins acullen festivals de músiques de diverses tendències amb una enorme projecció; la ciutat també acull un dels festivals d'arts escèniques de referència a Europa, el Grec, a més de nombroses mostres de festes participatives al carrer. I aquesta vitalitat es tradueix en la constant aparició de noves iniciatives, nous festivals que van omplint el panorama cultural de la ciutat. De fet, la programació cultural a través de festivals és un fet propi i singular dels nostres temps, una manera pròpia d'entendre el fet cultural que ha anat evolucionant durant els darrers anys. Actualment es fa difícil comprendre la producció cultural deslligada de la pròpia existència dels festivals, que constitueixen per ells mateixos l'estat de la innovació i la creativitat de l'escena cultural.

A través d'aquesta Mesura de Govern, doncs, s'ha volgut afavorir la consolidació i el posicionament internacional de Barcelona com a ciutat de festivals, tot funcionant com un instrument estratègic per a la promoció del sector. Així mateix, es vol facilitar l'organització i la celebració de festivals culturals a Barcelona, impulsar la captació, el desenvolupament i la consolidació de nous festivals i iniciatives i cohesionar el sector i els seus actors clau, tant públics com privats.

Per assolir aquests objectius, l'any 2013 s'ha començat a treballar a tres nivells: un primer nivell centrat en la definició estratègica dels passos futurs a fer; un segon nivell que es refereix a la promoció i la comunicació dels festivals, i un tercer nivell centrat en la coordinació operativa, que pugui facilitar l'organització i la celebració de festivals.

Amb aquestes finalitats, el plenari del Consell de Cultura ha aprovat la creació d'una Comissió de Festivals, que actuarà durant els propers mesos com a òrgan rector del programa.

3.- Direcció Barcelona Capital

3.1.- Grec Festival de Barcelona

El Grec Festival de Barcelona ha arribat aquest any 2013 a la seva 37a edició, i ho ha fet renovant l'aposta per arribar al màxim número d'espectadors i consolidar-se com el gran festival d'estiu de Barcelona. I res millor per aconseguir-ho que començar el festival amb una gran festa d'obertura per convidar tots els ciutadans a gaudir de l'estiu i de la cultura. El diumenge 30 de juny un concert dels Catarres i Lax'n'Busto i la celebració dels 40 anys de Comediants han donat la benvinguda al Grec 2013, en un espectacle que ha aplegat unes 20.000 persones a l'avinguda de Maria Cristina. Així mateix, una sessió de cinema-concert al Castell de Montjuïc convidava a veure la pel·lícula *Blancaneu* amb la interpretació de la seva banda sonora en viu.

Entre l'1 i el 31 de juliol, el Grec ha ofert un total de 66 espectacles de teatre, dansa, música i circ, així com un grapat d'activitats paral·leles adreçades tant a professionals com al públic general, que han reunit uns 66.000 espectadors.

Com va sent habitual els darrers anys, s'ha volgut donar al circ un protagonisme especial dins la programació del festival. Enguany, l'espectacle inaugural del Grec ha anat a càrrec de la companyia australiana de circ Circa, i a través de la programació de diversos espectacles, s'ha volgut potenciar el paper del Grec com a catalitzador de les propostes més contemporànies.

Com és habitual, però, el gruix de la programació s'ha centrat en el teatre, la dansa i la música. Al costat d'un bon grapat de noms consagrats, com els de Mario Gas, Carme Portaceli o Josep Maria Pou, en teatre, i Sol Picó o Àngels Margarit en dansa, el Grec ha apostat fort pels nous creadors: així, ha coproduït les obres guanyadores dels Premis Quim Masó i l'Adrià Gual de l'Institut del Teatre, i de la col·laboració amb tres escoles de teatre europees n'ha sorgit l'espectacle *Utopies*. Aquest compromís també es posa de manifest amb la programació de companyies joves i, molt especialment, amb el projecte «Apadrina un artista», engegat al costat de la Nau Ivanow i l'Antic Teatre.

Així mateix, el Grec s'ha obert als nous formats i a les propostes més experimentals en el camp de les arts escèniques: hem pogut assistir a *Cal·ligrames en moviment*, un itinerari en autobús pels diferents espais de creació de la ciutat; *La naturalesa i el seu tremolor*, un itinerari a càrrec de Tomàs Aragay i Idoia Zabaleta per redescobrir l'entorn de Montjuïc; o *Subterrànies, sobreviure entre bombes*, un innovador espectacle que s'ha presentat al Refugi 307 del Poble Sec. D'una de les constants d'aquest Grec, la col·laboració amb espais culturals de la ciutat, també n'ha sorgit una nova proposta conjunta amb el CCCB, que vol contribuir a establir una nova relació entre espectacle i espectador. En aquest mateix sentit, cal destacar l'increment d'activitats paral·leles i pedagògiques: «Explica Dansa», «Taller d'espectadors», «Apadrina un artista», «Mestres i còmplices» i «Converses a les Biblioteques» són algunes d'aquestes activitats que persegueixen acostar l'espectador als processos creatius.

La programació musical ha estat, com sempre, un dels aspectes que més atracció han generat. Aquest any hem pogut gaudir del retorn als escenaris dels mallorquins Ja t'ho diré, i de les actuacions, entre d'altres, del *cantaor* Diego "El Cigala", de Lloïl Bertran amb la Banda Municipal de Barcelona, Concha Buika o Blaumut. El teatre Romea ha acollit una proposta innovadora, el cicle «Off the Record», on autors com David Carabén o Amparo Sánchez han ofert versions inaudites dels seus repertoris.

La vocació de gran festival d'estiu del Grec s'ha posat de manifest, a més, amb la programació de diversos espectacles internacionals (un total de 23) de circ, teatre, dansa i música. D'aquests, el Grec n'ha coproduït 10. D'altra banda, tot i mantenir el seu centre neuràlgic a la muntanya de Montjuïc, el festival es continua estenent per tot Barcelona i enguany ha programat activitats en una quinzena d'espais de la ciutat.

Una de les principals novetats de l'edició d'enguany ha estat el MiniGrec, una aposta per apropar el festival al públic familiar. A partir de la col·laboració amb Únics Produccions i Teatre Obligatori, s'han programat 13 propostes de teatre, música, dansa i titelles a diverses sales de teatre barcelonines.

A banda de la programació d'espectacles, el Grec també s'ha volgut posicionar com a espai de trobada per a professionals, seguint la línia de molts festivals internacionals, que programen jornades de treball en paral·lel als espectacles. En aquest sentit, el *hub* del Grec ha acollit l'«International Performing Arts Meeting», organitzat en col·laboració amb dos espais de referència en l'àmbit de la dansa i les arts del moviment, el Mercat de les Flors i el Graner; altres trobades professionals han estat el «Barcelona International Dance Exchange»; una trobada de programadors de teatre infantil i juvenil, i el Congrés anual de l'IFTR -la International Federation for Theatre Research-, organitzat per l'Institut del Teatre com a part dels actes de celebració del seu centenari. En aquesta línia, el Grec també ha acollit, un any més, l'Obrador Internacional d'Estiu de la Sala Beckett.

3.2.- Projecció Internacional i Cooperació Cultural

Enfortir la projecció internacional de la cultura de la ciutat és una de les prioritats estratègiques de l'Institut de Cultura de Barcelona. Avui en dia és fonamental desenvolupar una política cultural que tingui en compte la seva dimensió internacional: les polítiques culturals han de promoure la projecció exterior, l'atracció de talent i creativitat d'arreu, la participació en els circuits i xarxes internacionals d'art i cultura, i ser presents en el debat internacional al voltant de la cultura.

L'any 2013 l'Ajuntament de Barcelona, conjuntament amb l'Institut Ramon Llull, ha organitzat els actes de Barcelona com a ciutat convidada del Saló del Llibre de París, un dels salons més prestigiosos d'Europa, i principal porta d'entrada a la francofonia. Aquest emblemàtic projecte s'ha afegit al suport per a participar en diversos festivals, com Art Sourterrain, a Montreal, on alguns artistes visuals de la ciutat han presentat les seves produccions, el Bim Huis d'Amsterdam, que ha dedicat una nit de Jazz a Barcelona, i l'Ulsan Festival i el PAMS de Seul, tots dos a Corea del Sud, que han acollit mostres de l'escena musical de la ciutat. Igualment, i a través de la intervenció de l'Institut, el festival Docs Barcelona ha dut una mostra d'audiovisuals fets a Barcelona al Festival de Cinema de Medellín, i diversos grups de teatre i arts de carrer han participat al Festival Santiago a Mil de Santiago de Xile.

L'acció internacional de l'Institut s'ha centrat també en atraure a la ciutat el talent i la creativitat internacionals. L'any 2013, i en motiu de l'inici del Tricentenari a Barcelona, Viena ha estat la ciutat convidada de les Festes de la Mercè. El programa desenvolupat ha permès portar a Barcelona mostres del circ, la dansa contemporània i la creativitat TIC de la capital austríaca. Igualment Barcelona ha signat un conveni de cooperació cultural amb la ciutat de Budapest, per tal de posar de manifest l'amistat de la cultura catalana amb la cultura hongaresa. La dimensió mediterrània de la nostra cultura també ha estat atesa, i amb el suport de l'Institut un grup de programadors i directores de festivals d'Algèria han visitat Barcelona durant alguns dies.

La projecció de Barcelona com a capital de la cultura catalana s'ha reforçat el 2013 amb la signatura d'un conveni de cooperació cultural amb la ciutat de l'Alguer. La signatura del conveni ha coincidit amb la inauguració del Passeig Barcelona a l'Alguer i l'intercanvi entre l'Escola Municipal de Música de Sant Andreu i l'Institut Musical Giuseppe Verdi de l'Alguer.

A més, la presència de representants del sector cultural de la nostra ciutat en xarxes i circuits internacionals també ha estat objecte de l'acció duta a terme durant l'any 2013. Dos espais de creació de la ciutat, l'Antic Teatre i la Nau Ivanow, han acollit diverses jornades de l'Assemblea de Trans Europe Halles, una xarxa de teatre europea; l'Antic Teatre, a més, ha continuat desenvolupant els seus programes d'intercanvis CAVA i B2B per promoure la presència d'artistes barcelonins en aquests intercanvis; per la seva banda, El meu Primer Festival, dedicat al cinema infantil, ha acollit l'artista Maya Yonesho en el projecte «Filming Barcelona». Finalment, el Festival Grec i el Mercat de les Flors han rebut el suport del programa de Relacions Internacionals per organitzar una nova edició de l'IPAM, la Trobada internacional de teatre i dansa organitzada el mes de juliol a la nostra ciutat.

Per últim, i en un pla més institucional, durant l'any 2013 Barcelona ha assumit una de les vice-presidències de la Comissió de Cultura de la xarxa mundial Ciutats i Governos Locals Units (CGLU). La redacció d'una nova Agenda 21 de la Cultura i reforçar el mandat cultural dels programes de Nacions Unides i de la Unesco són els objectius que Barcelona s'ha fixat en aquesta nova etapa a la Comissió de Cultura de CGLU, d'acord amb els seus socis de Lilla, Montreal, Buenos Aires, Milà i Angers, amb qui comparteix aquestes responsabilitats.

3.3.- Servei de Cultura Popular

L'any 2013 ha estat un any de desplegament dels diversos programes que s'impulsen des del Servei de Cultura Popular de l'ICUB: la Xarxa de Cases de la Festa, el suport directe a les activitats i a les entitats i associacions de cultura popular, la formació de festers, el programa d'intercanvis nacionals i internacionals, la promoció exterior i la participació en grans esdeveniments, els convenis amb entitats i les subvencions a activitats, la cooperació i coordinació amb el Museu Etnològic, el programa de promoció de la música de cobla, i el premi de Cultura Popular i Tradicional dins dels Premis Ciutat de Barcelona.

Una de les tasques que té encomanades el Servei de Cultura Popular és el foment de la creació i la divulgació d'espectacles d'arrel tradicional. I en aquest sentit cal destacar la Festa Catalana, que al llarg de 14 dissabtes ha programat a l'avinguda de la Catedral una mostra d'actuacions amb castellers, esbarts, gegants, bastoners i altres entremesos, amb un seguiment de públic preferentment turístic superior a les 1.500 persones. A més, s'ha arribat a un acord amb el Mercat de les Flors per representar, durant la temporada 2013-2014, un espectacle de cobla i dansa.

Pel que fa a l'impuls del protocol de col·laboració amb les entitats de cultura popular i tradicional, al llarg de l'any s'ha treballat amb la Coordinadora de Colles Castelleres de la Ciutat de Barcelona en el calendari anual d'actuacions dels castellers; a més s'han signat diversos convenis de col·laboració: amb la Federació Catalana de Puntaires per a l'organització de la trobada nacional de puntaires que ha tingut lloc el mes de maig; amb la Coordinadora de Gegants i Bestiari de Ciutat Vella per la gestió i activitats de La Casa dels Entremesos; amb l'associació TRAM per al cicle de concerts del Tradicionari; amb la Federació Catalana d'Entitats Sardanistes per a l'organització de ballades de sardanes; amb la Federació dels Tres Tombs de Sant Antoni per la celebració d'aquesta festivitat a Barcelona, i amb els Castellers de la Sagrada Família per la seva actuació al Festival Sfinks, a Bèlgica.

El Servei de Cultura Popular també ha col·laborat en el cicle de Sant Antoni, format per la festa dels Tres Tombs de Barcelona, els Tres Tombs de Sant Andreu i els Foguerons de Gràcia. Igualment, i amb motiu de la festa de Sant Joan, s'ha organitzat conjuntament amb Òmnium Cultural la rebuda de la Flama del Canigó a la Plaça Sant Jaume i el programa de totes les revetlles i fogueres que es fan a la ciutat.

D'altra banda, i per tal de donar compliment al mandat de potenciar els programes formatius en cultura popular, s'ha dut a terme la Jornada Tècnica «Diables i Foc», al Centre Cultural Can Fabra, amb l'assistència de més de 200 participants, que han seguit les ponències presentades pels propis integrants de les colles i tècnics municipals. Així mateix, i amb la finalitat de potenciar el treball en xarxa dels equipaments de la ciutat que promouen la cultura popular i tradicional, s'ha iniciat el programa d'activitats pedagògiques a les Cases de la Festa, que ha consistit en la realització de tallers de gegants, sardanes, cobla, diables i castellers. En total s'han organitzat 28 tallers, en què han participat 837 nens i nenes de 18 escoles diferents.

La presència de Barcelona com a capital de Catalunya s'ha reforçat amb diverses iniciatives: s'ha posat en marxa l'activitat d'intercanvi de seguicis festius, amb una primera experiència molt reeixida amb la ciutat de Reus. Tot els elements que formen part del seguici festiu de Reus han actuat a Barcelona en el marc de les Festes de Santa Eulàlia, després d'haver estat exposats dues setmanes al Palau de la Virreina. Més tard, els components del seguici festiu de Barcelona han actuat a Reus en el marc de les Festes de Sant Pere i han estat exposats igualment al Palau Bofarull de la capital del Baix Camp. En aquest mateix àmbit, el programa d'exposicions divulgatives gestionat conjuntament amb el Museu Etnològic ha dut diverses exposicions a 47 poblacions dels Països Catalans, recollint un total de 62.380 visitants. Finalment, cal remarcar que l'Ajuntament de Barcelona, a través de la Direcció de Barcelona Capital de l'Institut de Cultura, ha estat present amb un estand propi a la Fira d'espectacles d'arrel tradicional Mediterrània de Manresa. Aquesta presència ha estat molt ben rebuda i fins i tot diferents grups de Barcelona l'han aprofitat com a seu durant els dies de la Fira.

Pel que fa a la promoció exterior de la cultura popular i tradicional catalana, un altre fet destacable ha estat la col·laboració en la rebuda que les colles de cultura popular de Sants han fet a les colles de Basurto (Biscaia), que han omplert la Fira d'entitats de Sants amb els gegants de l'Ajuntament de Bilbao i dos grups de *dantzaris*. En l'àmbit internacional és important destacar que la Rete de Cultura Popolare de Itàlia i la Xarxa Arianna, que promou la cultura popular en l'àmbit de la Mediterrània, han impulsat un programa d'intercanvis que aquest any 2013 s'ha concretat en una col·laboració en el marc de les Festes de Gràcia.

En un altre ordre de coses, aquest any 2013 s'ha finalitzat l'estudi sobre l'impacte del moviment festiu a la ciutat de Barcelona, realitzat per l'Ens de l'Associacionisme Cultural Català; aquest estudi ha aportat un conjunt de noves conclusions que ajuden a comprendre millor la dimensió, la composició i el funcionament d'aquest sector a la ciutat de Barcelona.

Per últim, és convenient fer constar que en la convocatòria de subvencions, en la línia específica de projectes de cultura popular, s'han rebut 62 sol·licituds d'ajut, de les quals se n'han concedit 37 per un import total de 139.200 euros.

3.4.- Medalles al Mèrit Cultural i Artístic

A banda dels Premis Ciutat de Barcelona, una altra forma de reconeixement per part de la ciutat de la tasca desenvolupada des dels diversos sectors culturals, artístics i científics són les Medalles al Mèrit.

L'any 2013 s'han lliurat tres Medalles d'Or al Mèrit Cultural i dues més al Mèrit Científic. La primera medalla al Mèrit Cultural ha reconegut la tasca desenvolupada pel Cercle Artístic de Sant Lluc. El Cercle és una institució artística centenària, per la qual han passat artistes de la talla dels germans Llimona, Antoni Gaudí, Dionís Baixeras, Joaquim Torres-Garcia, Joan Miró, Sebastià Gasch o Oriol Bohigas, i que al llarg de la seva història, i en especial sota la dictadura franquista, va esdevenir un dels espais fonamentals de la resistència i la recuperació de la cultura catalana, emparant les activitats de l'Agrupació Dramàtica de Barcelona o la Coral Sant Jordi i acollint les primeres actuacions dels Setze Judges o els Joglars.

Una altra medalla ha estat lliurada a títol pòstum a Martí Gasull, mort accidentalment a l'Himàlaia el setembre de 2012. Gasull fou un incansable activista a favor de la llengua i la cultura catalanes, fundador entre d'altres del col·lectiu l'Esbarzer i la Plataforma per la Llengua Catalana.

Finalment, l'empresari farmacèutic Antoni Vila-Casas ha rebut el reconeixement de l'Ajuntament per la seva tasca en favor del mecenatge artístic, que l'ha dut a crear la fundació i els centres d'exposicions que duen el seu nom, tres d'ells situats a Barcelona, des d'on contribueix a la difusió de l'art contemporani català.

Pel que fa a l'àmbit científic, l'any 2013 l'Ajuntament ha concedit la Medalla d'Or al Mèrit Científic a Rafael Foguet, per la seva contribució al desenvolupament, la difusió i l'impuls de la recerca científica en els àmbits de la química, la farmàcia i la biomedicina, i a l'empresari i doctor en Ciències Químiques Pere Mir, per la seva implicació en el mecenatge en recerca i per la seva contribució al finançament, entre d'altres, de l'Institut de Ciències Fotòniques, el Centre de Recerca Biomèdica de la Universitat de Barcelona o l'Institut d'Oncologia Vall d'Hebron, entre d'altres.

3.5.- Música

3.5.1.- Banda Municipal de Barcelona

Amb més de 125 anys al seu darrere, la Banda Municipal de Barcelona és una de les formacions musicals més reconegudes del país. Actualment, sota la direcció titular de Salvador Brotons i amb Juan Miguel Romero com a director assistent, és una de les formacions residents de L'Auditori, on ofereix diversos cicles de concerts.

L'activitat habitual de la Banda s'organitza a través de diferents actuacions. Per un cantó, està present en la majoria d'actes protocol·laris i festius de la ciutat, com ara les Festes de la Mercè, el Seguici d'Autoritats, els actes de lliurament dels Premis Ciutat de Barcelona i dels Jocs Florals, la commemoració de l'Onze de Setembre...

Per un altre cantó, un any més la Banda ha continuat desenvolupant la seva tasca d'apropar la música als ciutadans mitjançant les actuacions als barris, ja sigui amb el cicle «Música als Parcs» o bé participant a les diferents festes majors. L'any 2013 ha celebrat un total de 58 concerts que han aplegat gairebé 53.000 espectadors, amb una ocupació mitjana del 86%, que ha arribat al 100% en alguns concerts com els celebrats en el marc dels festivals San Miguel Mas i Mas i Ciutat Flamenco o el concert ofert durant les Festes de la Mercè.

Com a formació resident a L'Auditori, durant l'any 2013 la Banda ha realitzat els concerts de temporada estable (tant els corresponents al final de la temporada 2012-2013 com els primers concerts de la temporada 2013-2014), un cicle de tres concerts d'estiu, el mes de juliol, i la presentació de l'espectacle *L'ocell de foc* dins del programa «L'Auditori Educa», que ha inclòs un concert del Cicle «Concerts en Família» i 6 concerts del cicle «L'Escola va a L'Auditori». La ocupació mitjana en els concerts que han tingut lloc a L'Auditori ha superat el 80%.

La Banda acostuma a convidar directors i solistes a les seves actuacions. L'any 2013 cal destacar la presència dels directors Frank de Vuyst, J. Vicent Egea, Manel Valdivieso, Xavier Puig i Andrés Valero Castells, de solistes com Jesús Santandreu, Manuel Guillén, Gratiniano Murcia, Àlex Alguacil, Manel Camp, Marta Mateu, Lluís Sintès i Stephan Schilly, i de les corals Sant Jordi i Cantiga.

El mes de juny la Banda ha enregistrat les obres per a banda simfònica de Salvador Brotons.

3.5.2.- Cobla Sant Jordi - Ciutat de Barcelona

El programa de promoció de la música per a cobla d'aquest 2013 ha estat marcat per la continuïtat de les propostes més arrelades i de més proximitat, com és la presència de la Cobla Ciutat de Barcelona als barris, la participació en actes sardanistes com l'Aplec Nadalenc del Parc de la Ciutadella o la col·laboració amb entitats com el Foment de la Sardana o l'Agrupació Sardanista l'Ideal d'en Clavé de les Roquetes.

La Cobla té una presència creixent en el teixit cultural del país. Així, amb actuacions com la realitzada conjuntament amb el guitarrista flamenc Niño Josele en el marc de les Festes de la Mercè, es continua apropant la cobla al públic de la ciutat amb propostes no estrictament sardanistes i amb un contingut musical rigorós i agosarat. El creixement artístic de la Cobla Sant Jordi ha permès que aquest 2013 s'hagi pogut començar a explorar la internacionalització de la cobla a través de la participació en festivals d'Anglaterra, França i Brussel·les.

3.6.- Cultsurfing

L'any 2013 ha estat l'any de posada en marxa d'un nou programa, Cultsurfing. Impulsat per la direcció Barcelona Capital de l'ICUB i la Direcció General de Cultura Popular, Associacionisme i Acció Cultural de la Generalitat, es tracta d'un programa de periodicitat anual pensat per crear connexions entre projectes culturals singulars nascuts arreu dels Països Catalans. Cultsurfing es configura com una xarxa dinàmica que ha de permetre descobrir nous projectes, intercanviar experiències i establir connexions entre àmbits culturals i territoris, facilitant d'aquesta manera la mobilitat i l'intercanvi.

Per funcionar de manera àgil, el programa s'articula en dos eixos. D'una banda, s'ha creat un catàleg que recull les propostes singulars més destacades, el Catàleg Connecta, que permet la cerca de projectes innovadors a través d'una varietat de característiques (categoria, disciplina, població, calendari, periodicitat, etcètera); de l'altra, s'organitzen les Trobades Professionals, unes jornades de treball adreçades a programadors culturals, gestors, tècnics municipals i en general a la resta de professionals del sector cultural. A través de la celebració d'aquestes jornades, es vol reforçar la visibilitat dels projectes culturals, generar un espai d'intercanvi d'idees, contribuir a la recerca de finançament que en possibilitin la realització i, com és lògic, fer arribar aquestes propostes culturals innovadores a programadors i professionals del sector.

En paral·lel, s'han organitzat algunes xerrades-debat sobre temes d'actualitat relacionats amb l'emprenedoria cultural, com la comunicació i la difusió de projectes culturals o la recerca de finançament.

En la primera edició de Cultsurfing s'han presentat 20 projectes culturals, seleccionats d'entre les 120 propostes rebudes, i s'ha incorporat una seixantena de propostes al Catàleg Connecta.

4.- Direcció de Cultura de Proximitat

4.1.- Festivals literaris

4.1.1.- BCNegra. Trobada de Novel·la Negra de Barcelona

Ja fa alguns anys que la novel·la policíaca protagonitza la primera trobada literària de l'any a Barcelona. El mes de febrer ha començat amb la vuitena edició de BCNegra, un certamen ja plenament consolidat, com no podia ser d'una altra manera en una ciutat tan amant del gènere negre, d'on han sortit alguns dels seus autors i detectius més emblemàtics.

BCNegra 2013, comissariada pel llibreter Paco Camarasa, ha arribat amb més de 60 activitats gratuïtes, entre taules rodones, converses, clubs de lectura, exposicions, intercanvis de llibres, trobades amb escriptors i projeccions de cinema negre.

Un dels principals atractius d'aquest certamen són les trobades amb els millors autors del gènere. Així, els lectors han pogut assistir a una xerrada amb Maj Sjöwall, considerada una de les creadores de la novel·la negra europea moderna, que ha vingut a Barcelona per recollir el VIII Premi Pepe Carvalho, agafant el relleu d'altres mites del gènere policíac com Paco González Ledesma o Petros Màrkaris. També hem tingut l'oportunitat d'escoltar el periodista grec Kostas Vaxevanis en una taula rodona sobre la corrupció, mentre que a la Capella del carrer Hospital, una altra taula rodona («Periodistes de dia, novel·listes de nit») ha aplegat més periodistes per parlar de periodisme i literatura negra.

A BCNegra 2013 també hi ha hagut lloc per als debutants, en una taula rodona que ha aplegat autors de la darrera formada negrecriminal, i per als més veterans, com Alicia Giménez Bartlett o González Ledesma. La mirada a la producció literària local ha protagonitzat diverses trobades: Cristina Fallarás ha moderat una taula rodona dedicada a Barcelona com a capital del crim literari, i en una altra trobada s'ha parlat sobre la literatura generada pel fenomen de la delinqüència juvenil de finals dels anys setanta. Per la seva banda, «Catalunya, terra de crims» ha tractat sobre l'expansió del gènere negre per tot el país, superant així el seu caràcter tradicionalment urbà.

La novel·la negra europea ha estat una altra de les atraccions de BCNegra 2013. És ben sabut que aquest gènere té a les terres nòrdiques alguns dels seus millors autors, i, com és habitual, algunes de les trobades d'aquesta edició de BCNegra hi han estat dedicades: «Els crims de la terra freda», «Més crims que vénen del fred» i «Aquella parella de suecs de nom impronunciable» ens han permès conèixer autors novells i consolidats d'aquestes latituds.

Una de les virtuts de BCNegra és que sap treure el gènere negre de la seva òrbita exclusivament literària. Així, s'ha parlat també de delictes i crims en el món dels museus; del paper que el verí ha jugat com a arma letal al llarg de la història; de segrestos; o de la primera fitxa policial de la història, redactada els Mossos d'Esquadra.

Tot plegat, ha estat amanit per una sèrie d'activitats paral·leles, de caire més lúdic, perquè a BCNegra, les intrigues no són incompatibles amb passar una bona estona. A més, com cada any, el programa s'ha complementat amb exposicions, espectacles, com l'obra teatral dedicada a Pepe Carvalho, o projeccions de cinema.

BCNegra ha estat molt present a la xarxa: a Twitter totes les conferències han pogut ser seguides a través de @barcelonacultura, amb el hashtag #BCNegra13, i a Instagram s'ha dut a terme un concurs per trobar els millors escenaris de novel·la negra de la ciutat.

4.1.2.- Món Llibre

Des de fa 9 anys, uns dies abans de Sant Jordi, els més petits tenen la seva pròpia festa literària. Es tracta de Món Llibre, un esdeveniment pensat per acostar el món dels llibres als nens i nenes de fins a 12 anys i fomentar l'afició per la lectura. L'ambició que mou Món Llibre, doncs, és ajudar a generar nous lectors i fer créixer la passió pels llibres. Per aquest motiu, Món Llibre compta amb el suport i la col·laboració imprescindible d'editorials, llibreries, biblioteques, autors, il·lustradors, revistes i altres entitats i professionals compromesos amb la lectura infantil.

El cap de setmana del 13 i 14 d'abril s'ha celebrat la novena edició d'aquest festival, nascut arran de l'Any del Llibre i la Lectura 2005. Com cada any, el CCCB, el MACBA i la plaça de Joan Coromines s'han omplert amb diversos espais, més d'una vintena, en cadascun dels quals els lectors i els seus pares podien trobar activitats (més de cent!) pensades per viure els llibres de manera divertida i creativa. L'èxit d'assistents avala aquest gran festival de joves lectors: en un cap de setmana han passat pel festival més de 20.000 persones. A més a més, tot el cap de setmana ha estat de portes obertes tant al MACBA com al CCCB, de manera que els adults tenien un al·licient més per agafar el metro amb els nens i acostar-se al Raval.

Un dels espais més concorreguts ha estat La Ciutat dels llibres, una gran biblioteca amb més de 2.000 títols, on els lectors han pogut fullejar els llibres que més els interessaven; també han aplegat molts visitants l'Espai Menuts, pensat per a que els pre-lectors de zero a tres anys, acompanyats dels seus pares, rebessin els primers estímuls literaris, i l'espai Lletres fugaces, on els més grans, els de més de 9 anys, han pogut gaudir de les projeccions de curtmetratges de l'arxiu XCèntric del CCCB.

També han tingut molt èxit l'espai d'intercanvi de llibres, el Quiosc, on podíem trobar la desena de revistes infantils participants enguany al festival, el Teatret de la plaça Joan Corominas, on diversos contacontes s'anaven alternant per explicar històries, el taller de pictoescriptura, que permetia als nens conèixer tot el procés creatiu, i, com a novetat, l'Espai digital, un espai de contes interactius per a mòbils i tauletes.

Però un dels plats forts d'aquest Món Llibre ha estat la programació d'espectacles, que s'ha beneficiat de la incorporació al festival del teatre del CCCB: el Festival Grec ha desembarcat a Món Llibre de la mà del MiniGrec, que ha ofert l'obra *El petit Dalí*, que recrea l'univers del pintor empordanès pensant en els nens de tres o més anys. Les companyies Farrés Brothers, Zum Zum Teatre i Judith Farrés també han estat presents al teatre del CCCB, junt amb la companyia de dansa Nats Nus, que ha presentat el seu espectacle *Món (Quan tanco els ulls)*.

Un dels moments més especials del cap de setmana, però, ha estat la presència d'un dels actors de la sèrie televisiva *Polseres vermelles*, Andreu Rifé, a la presentació del llibre de Gisela Pou *L'edat del lloro*, on ha interpretat algunes cançons. Un altre convidat d'excepció ha estat l'il·lustrador flamenc Carll Cneut.

També han estat molt especials, tant per als pares com per als nens, les dues instal·lacions poetoliteràries de l'editor, escriptor i pedagog José Antonio Portillo (*Arxiu de gestos emocionals* i *La biblioteca de les cordes i els nusos*), així com les exposicions i homenatges que els organitzadors han dedicat a autors com Salvador Espriu, la centenària Joana Raspall, els germans Grimm i a personatges literaris com el Petit Príncep.

També val la pena destacar altres activitats en el camp de la il·lustració, com l'espai dedicat als joves il·lustradors, que aquest any han estat alumnes de l'Escola Massana, les sessions d'sketching (és a dir, de dibuix al natural de l'espai urbà), i els tallers a càrrec de l'autora del cartell de l'edició d'enguany de Món Llibre, Mariona Cabassa.

4.1.3.- Barcelona Poesia

Cada any, quan arriba el mes de maig, Barcelona té una cita amb la poesia. L'any 2013 s'ha celebrat la 17a edició de la Setmana de la Poesia de Barcelona, dirigida per Sam Abrams i Ernest Farrés, que ha comptat amb més de 30 activitats repartides en 21 espais amb entrada lliure. Gairebé 6.500 persones han assistit a algun dels actes programats.

La programació de la Setmana d'enguany ha estat protagonitzada per alguns poetes dels quals s'ha celebrat el centenari del seu naixement. L'obra de Salvador Espriu ha tingut una presència destacada: a *Espruans. Memorial Salvador Espriu* alguns dels nostres millors poetes, com ara Joan Margarit o Marta Pessarrodona, han recitat poemes de l'autor de *Cementiri de Sinera* en l'entorn màgic del Verger del Museu Marès. Per la seva banda, Maria del Mar Bonet ha protagonitzat un recital a l'avinguda de la Catedral, davant de 1.200 persones, en què a les seves habituals versions de Bertomeu Rosselló-Pòrcel s'hi han inclòs, per primera vegada, poemes d'Espriu. A més a més, a *Espriu a la pell* l'actriu Teresa Reguant ens ha acostat a alguns textos d'Espriu, tant de poesia com de prosa i teatre, i el Palau de la Virreina ha acollit la conferència-recital *Llegir Salvador Espriu, avui*, a càrrec de Rosa Delor, una de les màximes especialistes en l'obra del poeta.

Altres autors, també centenaris aquest 2013, han estat recordats en aquesta edició de la Setmana: així, hem pogut assistir a diversos actes en homenatge a Joan Teixidor, Bertomeu Rosselló-Pòrcel o Joaquim Amat-Piniella. Imma Colomer els ha reunits a tots en un acte a la Pedrera, *La paraula a la boca, evoca*. L'acte amb el qual la Setmana s'unia a l'Any Joana Raspall, *Endavant!*, ha tingut una significació molt especial, ja que ha estat un dels últims homenatges que se li han fet abans de la seva mort, el passat mes de desembre. Diversos artistes s'han trobat al Turó Park per interpretar alguns dels poemes de Raspall, molts d'ells adreçats al públic infantil.

Aquest acte no ha estat l'únic que ha unit música i poesia. La plaça del Raspall de Gràcia, un dels epicentres de la Barcelona gitana, ha estat l'escenari de l'homenatge poètic-musical a Carmen Amaya, de qui l'any 2013 també s'ha celebrat el centenari del seu naixement, en un espectacle que ha comptat amb la participació de Víctor Nubla, David Castillo, Enric Casasses i Blanca Llum Vidal, acompanyats pel Cor de nens Gràcia Caló. La mateixa nit, i ben a prop d'allà, a l'Heliogàbal, l'inclassicable Pau Riba ens ha sorprès, com és habitual en ell, amb *Tem a rimo*, un viatge per les seves "poetades". També les cantadores Ivette Nadal i Rosa Pou s'han acostat a la Setmana de Poesia per oferir-nos un tast de la seva obra musical, plena de poesia.

La dansa és una altra disciplina que aquest any hem vist barrejar-se amb la poesia, de la mà d'Andrés Corchero o Marc de Pablo. En aquesta mateixa línia de barreja de llenguatges artístics, el Museu Picasso, la Fundació Tàpies, el MACBA i el MNAC han acollit de manera simultània *Poesia als museus*, un recital on la poesia ha establert un diàleg amb l'art.

La Setmana de la Poesia també ha comptat amb altres activitats de caire més teòric. L'Ateneu Barcelonès ha acollit la Jornada de reflexió sobre la poesia catalana actual, i, com cada any, l'Aula de Poesia de Barcelona ha organitzat les Jornades de Poesia i Mestissatge que aquest any duien per títol «La poesia: germana rica, germana pobre».

Al llarg de la Setmana s'ha pogut visitar al Palau de la Virreina el resultat d'un dels treballs del programa Creadors en Residència als instituts de Barcelona; en concret, es tracta de l'obra que els estudiants de quart d'ESO de l'IES Salvat-Papasseit han dut a terme amb Perico Pastor, i que ha consistit en la il·lustració d'alguns dels poemes del gran poeta de la Barceloneta.

La Setmana de la Poesia té un pròleg molt especial: es tracta de l'acte de lliurament dels premis dels Jocs Florals, una tradició amb més de set-cents anys d'història. Enguany la guanyadora ha estat Àngels Gregori

amb el poemari *Quan érem divendres*, i, coincidint amb l'Any Espriu, també s'ha atorgat un "Premi Extraordinari Salvador Espriu" que ha recaigut en el poema de Carles Miralles *Hi ha feres d'altre temps, a hores d'ara increïbles*.

I si el pròleg de la Setmana és especial, la cloenda no ho és menys: aquest 2013 s'ha realitzat la 29a edició del Festival Internacional de Poesia, que com és tradicional es celebra al Palau de la Música Catalana, una experiència única que ens convida a escoltar i sentir poesia en diversos idiomes. Aquest any els poetes convidats a recitar els seus poemes han estat els catalans Francesc Parcerisas i Carles Miralles, el mexicà Fabio Morábito, el xinès Bei Dao, l'alemany Hans Magnus Enzensberger i la nord-americana Jorie Graham.

4.1.4.- Barcelona Novel·la Històrica

Un dels llegats que ens deixa la celebració del Tricentenari BCN és una nova trobada literària, en aquest cas centrada en la novel·la històrica. Es tracta d'un gènere que guanya adeptes dia a dia i que a més té en Barcelona un dels seus escenaris privilegiats, com posa de manifest l'èxit de novel·les com *Victus*, d'Albert Sánchez Piñol, la trilogia *1714*, d'Alfred Bosch, *El barri del sorral*, de Begoña García Carteron o *El Mercader*, de Coia Valls.

Comissariada pel periodista i escriptor Enric Calpena, la trobada s'ha realitzat entre l'11 i el 16 de novembre a la sala Moragues del Born Centre Cultural, un espai idoni per parlar d'història, de literatura i de Barcelona.

Aquesta primera edició de Barcelona Novel·la Històrica ha aplegat un bon nombre de novel·listes i historiadors: d'entre els primers, podem destacar els noms d'Albert Sánchez Piñol, Martí Gironell, Edward Rutherford, Jordi Sierra i Fabra, Andreu Martín, Coia Valls, Maria Carme Roca o Lluís Anton Baulenas. Com a historiadors (i de vegades, també escriptors), hem comptat amb especialistes com José Enrique Ruiz-Domènec, Josep Maria Solé i Sabaté, José Luis Corral, Agustí Alcoberro, Jean-Pierre Amalric o el conseller de Cultura Ferran Mascarell.

Els debats i taules rodones han tractat la novel·la històrica des de diferents perspectives: així, s'ha parlat de novel·la històrica juvenil i de novel·la històrica gràfica; de les novel·les històriques ambientades a Barcelona i de les que estan ambientades a la resta del país; de les lectures preferides dels escriptors i de si és millor documentar-se o apostar per la imaginació; i s'ha mirat d'arribar a alguna conclusió sobre on és la frontera que separa la novel·la històrica de l'assaig. Així mateix, algunes novel·les ambientades en la Barcelona del 1714, com *Victus*, *Lliures o morts* o *1714* han estat analitzades a fons.

Fora del recinte del Born, la trobada ha programat algunes activitats més, com la projecció de les pel·lícules *Barry Lindon* i *Vatel*, que ens han permès veure -no tot ha de ser llegir!- com era el món els segles XVII i XVIII. Per la seva banda, les Biblioteques de Barcelona han programat clubs de lectura de novel·la històrica, centrats en les obres *Victus*, *Hay una luz en casa de Publio Fama*, *El port del nou món* i *El mercader*.

I a més, s'ha organitzat una passejada per la Barcelona romana, la que va trepitjar el detectiu romà Marcus Didius Falco, protagonista de les obres de Lindsey Davis. La realització d'aquest itinerari no és casual, ja que la seva autora ha estat guardonada amb el primer Premi Internacional de Novel·la Història Bàrcino. L'acte de lliurament del premi s'ha realitzat al Saló de Cent de l'Ajuntament, i ha comptat amb una glosa de la premiada a càrrec de la catedràtica d'Arqueologia de la UAB Isabel Rodà.

4.2.- Festes

4.2.1.- Cavalcada de Reis

La nit del 5 de gener és la nit més esperada de l'any per tots els nens i nenes, però una estona abans, a partir de la cinc de la tarda, per anar fent boca, tenen l'oportunitat de donar la benvinguda als Reis i al seu seguici en una de les nostres festes més populars i participatives.

Com és tradició, els Reis han arribat a Barcelona a bord del pailebot Santa Eulàlia, on l'alcalde de la ciutat els ha donat la benvinguda i els ha lliurat el pa i la sal com a símbol d'hospitalitat, i la Clau que obre totes les portes de la ciutat. El Patge Gregori i la Patge Estel han fet de mestres de cerimònies en un acte de benvinguda on també hi han participat altres seguicis i artistes que acompanyen a ses Majestats.

A continuació ha començat la Cavalcada, un gran espectacle de carrer d'una longitud de 800 metres, en què han participat un total de 1.445 persones. Al llarg dels seus cinc kilòmetres de recorregut, entre l'avinguda del Marquès de l'Argentera i la Font Màgica de Montjuïc, s'han llançat uns 10.000 quilos de caramels, tots aptes per a celíacs.

Sense cap mena de dubte, el que caracteritza la Cavalcada de Reis barcelonina és la seva creativitat; la participació d'un nombrós grup d'escenògrafs, coreògrafs, companyies de teatre, escoles de dansa, músics, artistes de circ... la converteixen en un espectacle únic.

El llistat de participants en aquesta edició de la Cavalcada és molt llarg. Per destacar-ne alguns, podem citar els escenògrafs José Menchero, Raquel Bonillo i Raül Martínez; la jove companyia de hip-hop Brodas Bros, encarregada de la coreografia de la carrossa de La Fàbrica de Juguines; la companyia de teatre musical Egos Teatre; els coreògrafs Roberto G. Alonso, Rachida Aharrat, Lali Ribalta i Roser Muñoz; els grups de música Xarop de Canya i Brincadeira, que amb els seus 25 percussionistes han fet del seguici del Rei Melcior un autèntic espectacle, i les companyies d'arts de carrer i circ Tutatis, Sarruga, Efímer, Antigua y Barbuda o Ponten Pie.

Així mateix, els Reis han estrenat vestuari, dissenyat per Montse Ginesta, i Gaspar i Melcior també han estrenat noves corones, elaborades pacientment amb puntes de coixí per l'Associació Catalana de Puntaires.

Una de les novetats d'aquest any s'ha pogut veure a l'arribada de la Cavalcada a l'avinguda de Maria Cristina, on els jocs de llum i aigua de la Font Màgica han anat sincronitzats amb la música original de la Cavalcada, obra de José Manuel Pagán.

L'últim bloc de la comparsa, ha estat, com sempre, el del Foc i el Carbó, que ha comptat amb 40 ballarins portadors de carbó i la participació de diferents colles de diables de Barcelona. I tancant la Cavalcada hem pogut veure la darrera novetat d'aquest any: el nou capgròs L'esperit del Nadal, fabricat per l'Associació de Pessebristes de Ciutat Vella.

A més del treball de tots aquests artistes, la Cavalcada és possible gràcies a la participació de molts barcelonins que hi col·laboren amb entusiasme. Aquest any hem comptat amb els 180 ciutadans (entre ells, 30 afortunats nens d'entre 8 i 12 anys) escollits per sorteig a través de la Crida Ciutadana d'entre les 1.815 sol·licituds rebudes, que han participat al seguici caracteritzats com a carters reials o patges.

Aquest any els Reis, potser perquè cada vegada més els nens els demanen més tauletes, consoles i mòbils, també s'han apuntat a les noves tecnologies. I per primera vegada alguns dels seus patges han dut a sobre unes tauletes a través de les quals han recollit els desitjos dels més petits.

A més, tot el recorregut s'ha pogut seguir per la xarxa, a través de Google Maps i dels codis QR que es trobaven en diferents punts de l'itinerari. Els perfils de Twitter i Foursquare de l'Ajuntament, amb el hashtag #cavalcadabcn, han anat informant puntualment del recorregut i de les incidències relacionades amb la Cavalcada. També a la pàgina web de l'Ajuntament s'ha fet un seguiment del viatge dels Reis fins a Barcelona i s'ha explicat la seva llegenda.

Però per a aquells que encara no tenen tauletes ni smartphones, o per als que prefereixen seguir la tradició, durant les vacances de Nadal s'ha instal·lat al pati del Palau de la Virreina la Bústia dels Reis d'Orient, i els Carters Reials també han estat recollint cartes a l'Ajuntament i al Pailebot Santa Eulàlia. A més, el matí del dia 4 els més impacients han pogut veure de prop les carrosses del seguici, exposades al Palau d'Alfons XIII, al costat mateix de la Font de Montjuïc.

4.2.2.- Festes de Santa Eulàlia

El 12 de febrer Barcelona celebra la seva festa major d'hivern, tot commemorant la festivitat de Santa Eulàlia, la seva patrona. Les festes de Santa Eulàlia combinen les activitats familiars i les mostres de cultura popular i tradicional amb altres iniciatives més innovadores, en què destaca de manera molt especial el protagonisme que adquireix la llum.

El mateix 12 de febrer, com és tradicional, s'ha col·locat el Penó de Santa Eulàlia al balcó de l'Ajuntament, i a continuació s'ha llegit el Pregó de Santa Eulàlia. Aquest any el pregó ha estat elaborat de manera conjunta per 350 nens i nenes d'entre 6 i 12 anys que han participat en un programa educatiu sobre les noves tecnologies. El títol del pregó d'aquest any ha estat "Jo vull... una ciutat digital!"

També el dia 12, la font del Passeig de Gràcia ha lluit els colors simbòlics de Santa Eulàlia: el blau del seu vestit i el vermell de la capa i el penó. I un total de 25 museus han contribuït a celebrar la diada amb una jornada de portes obertes.

El gruix de les activitats festives aquest any s'ha desplaçat al cap de setmana posterior, als dies 16 i 17 de febrer. Les activitats de caire tradicional han omplert bona part del programa de les festes: així, hem pogut assistir a la passejada de les Laies (la cercavila de totes les gegantes de Ciutat Vella, es diguin Eulàlia o no), les desfilades de tabalers, les actuacions dels Falcons de Barcelona, les cercaviles de gegantons, la matinada de grallers a la Baixada de Santa Eulàlia, la trobada de gegants a Ciutat Vella, la diada casteller, la ballada de sardanes, el correfoc... i com en totes les grans ocasions, no hi ha faltat el ball de l'Àliga de la Ciutat i el seu seguici.

Una altra novetat important ha estat l'exposició al Palau de la Virreina del Seguici Festiu de Reus i la cercavila pels carrers de Barcelona de tots els seus elements. I encara més: a l'altar major de la Catedral de Barcelona, just damunt de la cripta on reposen les despulles de la santa, l'Esbart Ciutat Comtal ha estrenat al llarg de tot el cap de setmana l'espectacle de dansa *Eulàlia*, que recrea la vida i els martiris que va patir la petita Eulàlia. Lluís Calduch, director de l'Esbart, n'ha estat el coreògraf i la música és obra de Francesc Cassú.

Però les festes de Santa Eulàlia també estan atentes a la innovació. Una novetat d'aquestes festes tecnològiques ha estat «El joc de Santa Eulàlia»: mitjançant un smartphone, els participants han pogut seguir amb codis QR instal·lats en diferents indrets un itinerari per Ciutat Vella que els ha permès d'anar descobrint la impactant història de la nostra patrona.

Però el que cada vegada agafa més volada és el festival BCNLLum, que des de ja fa un temps dona a la il·luminació un paper central en les festes; aquest any, a més, el festival ha ampliat el nombre d'activitats i ha inclòs conferències, tallers, jornades i instal·lacions. Durant tot el cap de setmana, als vespres, «Llum Barcelona. Nits que enlluernen» ens ha permès veure tots els *mappings* creats entre els anys 2008 i 2012 per les Festes de la Mercè; i al pati de l'antic hospital de la Santa Creu hem pogut veure els resultats del workshop inspirat en les Lupercales, les festes romanes que tenien lloc precisament pels volts del 15 de febrer. BCNLLum també ha inclòs instal·lacions lumíniques a la plaça de Sant Felip Neri, al Portal de Santa Madrona i a la seu del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, i un itinerari per la Barcelona il·luminada que ens ha permès veure il·luminats el Palau de la Virreina, la Muralla de les Drassanes Reials o l'Arc de Triomf.

4.2.3.- Sant Jordi

Com cada any, el dia 23 d'abril, diada de Sant Jordi, COMRàdio ha realitzat la seva programació des d'un estand situat en plena Rambla, just davant del Palau de la Virreina, des d'on s'han emès entrevistes i actuacions musicals.

Un dels punts forts de la diada és el Pregó de la Lectura de Sant Jordi, que aquest any ha anat a càrrec de l'escriptor Albert Sánchez Piñol, que ha conversat al Saló de Cent de l'Ajuntament amb el periodista Toni Soler sobre els valors de la lectura i sobre el conjunt de la seva obra. L'autor de *Victus* ha reclamat que la diada de Sant Jordi recuperi la seva essència més literària i ha teoritzat sobre el sentit de la literatura, afirmant, per exemple, que "no és que la narrativa ens faci millors persones, és que ens fa persones".

4.2.4.- Sant Joan

La celebració de la revetlla de Sant Joan s'ha desenvolupat en el marc de la recuperació de la festa tradicional engegada darrerament per l'Ajuntament. El dia 23 la Flama del Canigó ha arribat a Barcelona, provinent del cim del Canigó, d'on surt la nit del 22 de juny. Després de la seva rebuda per part de representants de la Mesa del Parlament de Catalunya, la flama ha recorregut els carrers de la ciutat des de l'avinguda Diagonal fins a la plaça de Sant Jaume. L'arribada al centre de la ciutat, escortada per l'Àliga de Barcelona i els Gegants de la Ciutat, ha estat acompanyada de la interpretació de *Muntanyes del Canigó* i d'*Els Segadors*, la lectura del missatge de la Flama del Canigó i l'encesa del gresol. A partir d'aquí, la Flama s'ha repartit entre diferents entitats de la ciutat, que han recollit el foc per encendre les fogueres dels seus respectius barris. Finalment, ja al vespre, hi ha hagut un castell de focs des del terrat de l'Ajuntament.

A Barcelona, un munt d'entitats organitzen revetlles populars als carrers i a les places, amb orquestres i ball, i en alguns casos amb fogueres. Les platges de la ciutat també són un dels escenaris preferits pels ciutadans per celebrar la nit més curta de l'any i rebre els primers rajos de sol de l'estiu.

Enguany la revetlla ha anat acompanyada d'una exposició sobre la pirotècnia de festa i diverses conferències a la Casa dels Entremesos (*Evolució dels rituals de culte al foc* i *El ball de diables a Catalunya*) i una exposició sobre la nit de Sant Joan al Centre d'Imatgeria Festiva de Sant Martí - Can Saladrigas.

Així mateix, s'ha organitzat un concurs de fotografia mòbil, i s'ha estrenat una app amb informació relativa a la revetlla.

4.2.5.- La Mercè

La tornada de l'estiu i l'arrencada del curs escolar té un breu parèntesi festiu amb la celebració de les festes de la Mercè, que aquest any s'han celebrat entre els dies 20 i 24 de setembre. Com és habitual, la ciutat sencera s'ha bolcat amb la festa i les més de 200 activitats programades han comptat amb més d'un milió i mig de visitants.

Si alguna cosa caracteritza la Mercè és la quantitat i la diversitat de les activitats que s'hi programen. Per a alguns barcelonins, les festes de la Mercè són sinònim de música i grans concerts; per a d'altres, són dies d'amarar-se de cultura popular i tradicional; per a uns altres, la Mercè són els grans espectacles a l'aire lliure, com les projeccions a la façana de l'Ajuntament, el teatre de carrer, les exhibicions pirotècniques o, molt especialment, el Piromusical. Sigui com sigui, a les festes de la Mercè tothom hi pot trobar un motiu per sortir a passejar i viure la ciutat en un dels seus moments més vibrants i participatius.

La música és un dels elements centrals de la festa; i ja se sap que a Barcelona, parlar de festa és parlar de rumba catalana. Aquest any hem comptat amb el pare de la rumba, Peret, acompanyat de la banda que va rescatar el gènere de l'oblit a principis dels noranta, Los Manolos. Una altra aposta important d'enguany ha estat l'experimentació musical, amb els projectes de Marcel Casellas, Dani Nel·lo, Carles Belda o els concerts únics de Sanjosex i Chicuelo i del Niño Josele acompanyat de la Cobla Sant Jordi-Ciutat de Barcelona. I com sempre, hem pogut gaudir de la presència d'alguns grans noms que no poden faltar mai a Barcelona. Enguany han estat Obrint Pas, Elliott Murphy, Kate Ryan, Lax'n'Busto i MClan, entre d'altres, els encarregats de convocar les multituds amb ganes de ballar i escoltar bona música. El BAM, per la seva banda, ens ha dut els sons més nous del pop, el rock i l'electrònica, i a Montjuïc, els Jardins de Joan Brossa han acollit una edició especial del Piknic Electronik. Les xifres de públic són ben eloqüents: més de 420.000 persones han passat pels diversos espais que comptaven amb programació musical.

Les arts de carrer són un element que cada cop té un pes més gran en el cartell de la Mercè: teatre, dansa, projeccions de gran format, circ... més de 170.000 persones han gaudit dels diversos espectacles que es podien veure pels carrers i places, i també, com a novetat, al castell de Montjuïc, on aquest any una vintena de companyies de circ contemporani han deixat bocabadades més de 83.000 persones.

I encara hi ha hagut més activitats multitudinàries: les exhibicions pirotècniques que han tingut lloc a la platja de la Barceloneta han aplegat més de 30.000 persones en dues nits, mentre que l'acte estrella de la Mercè, el Piromusical, n'ha reunit més de 100.000 a les fonts de Montjuïc.

La cultura popular i tradicional és un altre dels plats forts de les festes de la Mercè: sardanes, falcons i castellers, bastoners, dracs i bèsties de foc, gegants, trabucaires... han estat algunes de les propostes més participatives de les festes.

Però aquest any, a més, La Mercè ha estat especial per un altre motiu: la festa major ha arribat pocs dies després de la inauguració dels actes del Tricentenari, que ha trobat una plataforma immillorable al Parc de la Ciutadella, on s'ha recreat la ciutat de la Bullícia del 1700, i al nou centre cultural del Born, per on han passat més de 61.000 visitants en les jornades de portes obertes.

Un munt d'activitats més, com la Mostra d'Associacions, les activitats esportives i marítimes, el Festival Àsia, les diverses activitats dedicades a Viena, ciutat convidada d'enguany a la festa major o el pregó a càrrec de Ferran Adrià, han completat un programa d'activitats intens i variat pensat per satisfer tots els públics. Les dades de Comunicació ho posen de manifest: aquest any la pàgina web de la Mercè ha rebut 718.000 visites, amb més de 3 milions de pàgines vistes; les xarxes socials (Line, Twitter i Facebook) han tingut uns 114.000 seguidors; l'app creada per les festes ha tingut 27.000 descàrregues, i s'han repartit 67.000

programes d'activitats, unes xifres que ens donen una idea de la magnitud de la festa major amb la qual Barcelona s'acomiada de l'estiu.

4.2.6.- Nadal 2013

Durant les vacances de Nadal, la fàbrica de creació Fabra i Coats s'ha transformat, per segon any, en el centre d'operacions dels Reis Mags a Barcelona. Els visitants han pogut veure l'Oficina de Correus i la Fàbrica de Juguines, d'on els regals surten, la nit del 5 de gener, per ser repartits per totes les llars de Barcelona. La màgia de la iniciativa, a més, s'ha vist accentuada amb la il·luminació dels finestrals de les tres plantes de la fàbrica de creació, que ha permès veure des de l'exterior els regals ja preparats al magatzem per ser distribuïts. Aquesta proposta artística, guanyadora de dos premis FAD, és obra de Xavi Bayona i el col·lectiu Las Gardenias i ha estat visitada per més de 9.000 persones.

Un altre dels clàssics nadalencs a Barcelona és el pessebre de la plaça de Sant Jaume, com també ho és el debat ciutadà que suscita entre els partidaris dels pessebres tradicionals i els més trencadors. Aquest Nadal, l'obra, dissenyada per Jordi Pallí, ha tingut un marcat caràcter urbà, i el pessebre s'ha inspirat en la vida que es feia antigament als terrats de les ciutats. Un avet de 12 metres d'alçada i una col·lecció de figures napolitanes de pessebre han completat la instal·lació d'aquest any a la plaça de Sant Jaume, per on es calcula que han passat més de 168.000 persones. A banda, la galeria del pati de l'Ajuntament ha acollit entre finals de novembre i principis de gener un pessebre setcentista amb figures napolitanes i mallorquines procedents dels fons del Museu Etnològic i del Museu Frederic Marès.

Un esdeveniment molt especial d'aquest Nadal ha estat la celebració del centenari del tradicional concert que l'Orfeó Català ofereix per Sant Esteve, l'única oportunitat de l'any per veure en directe tots els cors de l'Orfeó junts. Aquest any, per celebrar l'efemèrides, s'hi ha afegit el cor del Palau, i el concert, retransmès per TV3 i Catalunya Música, ha inclòs peces clàssiques però també versions de temes moderns.

4.3.- Centres cívics

La xarxa de centres cívics de Barcelona la conformen un total de 51 centres repartits pels 10 districtes de la ciutat. Les competències de la gestió de cadascun dels equipaments correspon a cada districte i la coordinació del conjunt de centres com a xarxa de ciutat recau des de l'any 2011 en l'Institut de Cultura de Barcelona.

Les funcions i tasques desenvolupades des de la coordinació de la xarxa són:

- 1.- Proposar criteris generals per al conjunt dels centres i coordinar-los com a programa únic de ciutat,
- 2.- Aportar noves eines per al conjunt de centres de la xarxa,
- 3.- Generar noves activitats culturals per a la xarxa,
- 4.- Assessorar i fer seguiment de projectes,
- 5.- Coordinar-se amb altres xarxes d'equipaments de proximitat.

L'any 2013 s'ha caracteritzat pel treball en aspectes estructurals dels centres cívics, per tal d'homogeneïtzar la xarxa: 1) establiment d'un sistema de preus públics a aprovar a nivell de ciutat, 2) establiment d'un model de plecs de condicions, i 3) elaboració d'un sistema únic d'indicadors. En relació a aquests criteris generals, també s'ha redactat el *Programa funcional i descripció dels espais dels Centres Cívics municipals*, que funciona com una guia orientativa a l'hora d'elaborar el pla d'usos de futurs equipaments o per a la rehabilitació dels ja existents, i que s'adreça a arquitectes, tècnics i gestors municipals. L'any 2014 s'elaborarà un Pla de manteniment per completar el Pla funcional.

Un altre aspecte destacable ha estat la proposta de nous projectes culturals per al conjunt de la xarxa, ja fossin cicles de xerrades com «L'Antàrtida: el continent polsant» o «Europa a debat», tallers com «Barcelona dibuixa», o exposicions com la mostra itinerant «L'aposta catalana». El criteri comú que s'ha seguit ha estat el fet de presentar-se en un centre cívic de cadascun dels 10 districtes de la ciutat.

Un altre aspecte remarcable ha estat la implantació del sistema d'inscripcions en línia a tots els centres cívics. Una innovació que posiciona significativament els centres cívics com a centres culturals de proximitat i atents a les noves demandes socials. Així mateix, aquest any també s'ha creat el nou portal de la xarxa de centres cívics, que funciona com un aparador comú del conjunt d'activitats i espais, unifica la imatge dels equipaments i millora la gestió i l'aportació de nous continguts.

Per últim, cal fer esment que l'any 2013 ha obert les seves portes el Centre Cívic Can Verdaguer, al barri de Porta, que substitueix el Centre Cívic de Porta-Sóller. El nou equipament compta amb una superfície construïda de prop de 1.200 m², distribuïts en dues plantes i unes golfes. A més, també s'ha urbanitzat l'entorn de la masia per facilitar l'accés dels ciutadans al nou equipament i convertir la zona en un espai de pas i estada per als veïns.

4.4.- Anys temàtics, commemoracions i homenatges: Tricentenari BCN

Sens dubte, una de les principals iniciatives dutes a terme aquest 2013 des de l'Institut de Cultura de Barcelona ha estat l'inici de les activitats commemoratives dels fets del 1714, que van significar la pèrdua de les institucions de govern catalanes i la submissió al règim de Felip V, i que s'apleguen sota el programa «Tricentenari BCN». Aquest programa, comissariat pel periodista Toni Soler, permetrà "redescobrir la ciutat del segle XVIII, entendre la dimensió dels fets i posar-los en relació amb la realitat present i les expectatives de futur". I així, sota el seu paraigües, s'han programat diverses activitats relacionades amb el coneixement històric dels fets, amb la interpretació que en fem 300 anys més tard i amb el significat que té "Viure lliure", que és precisament l'eslògan del Tricentenari.

L'epicentre de la commemoració es situa al Born CC, el nou equipament cultural guanyat per a la ciutat, representatiu de diversos moments històrics viscuts pels barcelonins i els catalans. 40 anys després del seu tancament, l'antic mercat torna a obrir les seves portes per donar servei a la ciutat, ara com a espai de memòria viva.

El Born CC i el Tricentenari han tingut una inauguració de luxe amb l'*Auca del Born*, un espectacle escrit i dirigit per Jordi Casanovas on es mostrava la vida dels barcelonins del 1714 i el setge patit per la ciutat. Un altre espectacle, *Casanova en directe*, dirigit per Oriol Broggi, ha convertit el darrer Conseller en Cap de Barcelona en el protagonista d'una roda de premsa ambientada en els nostres dies, ple de situacions divertides arran del xoc cultural provocat per aquest salt de tres segles. L'espectacle s'ha pogut veure a diversos centres cívics de la ciutat.

El Tricentenari té una vocació pedagògica molt clara, i en aquest sentit són diverses les exposicions que s'han programat per tal d'explicar com eren la ciutat i el país el segle XVIII. «La Barcelona del 1700» és una de les exposicions permanents que s'han pogut visitar al Born CC, i mostra uns 1.800 objectes trobats durant la intervenció arqueològica al jaciment; «Fins a aconseguir-ho!», una exposició que pren el títol de la inscripció que figurava en la bandera del regiment de Guàrdies catalanes, per la seva banda, es centra exclusivament en l'explicació dels més de 13 mesos de setge que va patir la ciutat, mentre que «1714: l'aposta catalana» explica els fets i motius de la Guerra de Successió, el setge i les conseqüències que va tenir per al país la derrota de l'Onze de Setembre. Aquesta exposició, de caràcter itinerant, s'ha pogut visitar a diversos centres cívics de la ciutat, o "de fora muralles", en paraules del comissari del Tricentenari. Una visió més global, «El món de 1714», ha estat l'aportació del MUHBA, una exposició que ens mostrava com funcionava el món el segle XVIII, i que ha aplegat més d'un centenar de peces provinents d'una trentena de museus i arxius de tot el món.

Les festes de la Mercè han estat el marc idoni per presentar als barcelonins el Tricentenari, en aquest cas amb *La ciutat de la bullícia*, una recreació de les festes de la Mercè de l'any 1708, ambientades en una taverna per on han passat actors, rapsodes, músics, dansaires... tot plegat per donar-nos una idea, fidel a la història, de com eren, vivien i com s'ho passaven bé els nostres avantpassats.

Per últim, cal destacar que una de les herències que ens deixarà el Tricentenari és la trobada «Barcelona, Novel·la Històrica», a la que ja ens hem referit en parlar dels festivals literaris.

5.- Direcció de Creativitat i Innovació

Durant l'any 2013, la Direcció de Creativitat i Innovació ha impulsat diverses actuacions amb l'objectiu de promoure el sistema cultural de la ciutat a través dels valors que s'identifiquen amb la innovació i la creativitat a nivell social, econòmic, tecnològic i científic. Així mateix, s'ha participat en una bona colla d'activitats organitzades per tercers, una bona forma de donar a conèixer l'activitat de la direcció.

Aquesta activitat de la direcció està molt relacionada amb els dos nous equipaments que més s'identifiquen amb la innovació i la creativitat: el Disseny Hub Barcelona i el Canòdrom.

Aquest any s'ha impulsat el desenvolupament del Disseny Hub Barcelona per convertir-lo en un espai dinàmic i obert, que esdevingui l'espai de referència per al món del disseny a la ciutat. Es tracta d'un espai únic perquè reuneix el Museu del Disseny de Barcelona i els principals operadors en l'àmbit del disseny, com el FAD i el BCD, que contribueixen a donar al món del disseny un enfocament multidisciplinari. Tot i que el museu obrirà les seves portes a finals del 2014, el Disseny Hub Barcelona ha començat a operar l'any 2013. Durant aquest any, l'espai ha acollit les principals exposicions i esdeveniments dedicats al disseny i a la innovació tecnològica, dirigits tant al gran públic com als sectors professionals. Així, s'hi han celebrat, entre d'altres, el Congrés d'Innovació Tecnològica TEI, organitzat per la Universitat Pompeu Fabra, el FadFest, el 080 Barcelona Fashion, la Final Cup, la fira d'artesanía The Craftroom, l'onzena edició de Festivity, la festa de les tecnologies de la informació, s'hi ha instal·lat una mostra del Materfad i ha estat la seu del Barcelona Design Festival. D'aquesta manera, el Disseny Hub ha començat a jugar un paper important en el reforçament de la projecció internacional de Barcelona i del seu patrimoni, les seves empreses i els seus professionals al voltant del disseny.

Per altra banda, s'han continuat els treballs per obrir, durant l'any 2015, el Canòdrom; el nou punt de trobada entre empreses creatives i creadors. Aquest equipament, que ha de contribuir a la promoció de la innovació i la creativitat de la ciutat, haurà de saber-se apropar a la ciutadania oferint-li espais i activitats obertes. El Canòdrom posarà el seu espai al servei de les comunitats creatives i innovadores de la ciutat, i serà viver i acceleradora de projectes creatius, afavorint la seva sortida al mercat.

2013 ha estat l'any en què la plataforma Barcelona Laboratori (BCNLab) ha fet els seus primers passos més enllà de les comunitats que van contribuir a donar-li forma, tot donant-se a conèixer entre la ciutadania i estimulant alhora l'adhesió de nous membres, amb la voluntat d'acomplir l'objectiu que persegueix: fer aflorar la creativitat i la innovació latent a Barcelona, facilitar la interconnexió entre els diversos protagonistes i estimular els barcelonins per sentir-se ciutadans creatius.

Durant l'any 2013 BCNLab s'ha materialitzat en festivals de ciutat com el Grec (amb l'obra de teatre *Emocions artificials*, que ha inclòs robots a escena, i les activitats paral·leles), la Mercè (amb la presentació d'Ona, la primera cantant virtual) o la Festa de la Ciència i la Tecnologia (amb l'experiment Bee-Path). També ha acollit el festival Dau Barcelona, ha participat en hackatons culturals (Apps&Cultura) i audiovisuals (Popathon) i ha organitzat sessions de treball per cohesionar els agents que en formen part, entre d'altres accions. A més a més, BCNLab ha estat presentat en una conferència en el marc del Sonar+D. L'activitat de BCNLab ha quedat plasmada amb una web i les corresponents xarxes socials, Facebook i Twitter. D'aquesta manera s'ha comptat amb una finestra oberta a la ciutadania, per donar a conèixer amb fets en què consisteix BCNLab i per convocar els usuaris a formar part de la iniciativa.

Així mateix, i com a iniciativa per promoure la innovació cultural, la Direcció de Creativitat i Innovació ha impulsat l'establiment d'un marc de col·laboració entre les diferents infraestructures científiques i tecnològiques de la ciutat, com les universitats, les empreses i els centres de recerca. A través d'aquest

marc de col·laboració es vol reconèixer el paper cabdal de la recerca en l'evolució i el seu pes com a motor d'experimentació per a la innovació i la creativitat en la cultura. Per aquest motiu la direcció ha estat al costat de grups de recerca com el Parc Tecnològic del Besòs, el Consejo Superior de Investigaciones Científicas (CSIC), la Universitat de Barcelona o el Parc Científic de la Universitat de Barcelona, oferint col·laboració en el desenvolupament de projectes concrets, o bé intervenint en la seva programació anual mitjançant la participació en els seus patronats.

Un altre projecte destacat que s'ha impulsat des de BCNLab ha estat el projecte Apps&Cultura, creat amb l'objectiu de facilitar la concepció d'aplicacions mòbils (apps) que millorin l'accés a la cultura i el recolzament a la creació. La iniciativa s'ha materialitzat a través d'un concurs d'aplicacions dirigit a creadors, en què els participants han pogut utilitzar els recursos disponibles a la plataforma web creada per al projecte (<http://appscultura.hackathome.com>), així com rebre suport de mentors per tal de millorar la seva proposta. L'edició del 2013, que s'ha obert el mes d'abril, ha finalitzat amb el lliurament dels premis el 31 de juliol de 2013.

Per a la Direcció de Creativitat i Innovació la presència en tota mena de plataformes de nivell internacional és molt important. Aquesta presència es visualitza en l'European Network of Living Labs ENOLL, una xarxa europea de living labs. L'ENOLL ha proporcionat durant aquest any orientació estratègica als membres de la xarxa, i ha supervisat i dirigit les activitats dels seus grups de treball. Així mateix, la direcció ha consolidat la seva participació en el projecte SPECIFI (acrònim de Smart Platform Enabling the Creative Industries for the Future Internet) i s'ha convertit en co-fundadora de l'anella europea creativa (European Creative Ring). També s'ha participat en el programa europeu FI-PPP (acrònim de Future Internet PPP), que persegueix accelerar el desenvolupament i l'adopció de futures tecnologies d'internet a Europa per tal d'avançar cap a un mercat europeu d'infraestructures intel·ligents, i augmentar l'eficàcia dels processos de negoci a través de la xarxa. Dins d'aquesta participació, la Direcció de Creativitat i Innovació ha acollit la trobada de partners del Fi-Content que ha tingut lloc al Palau de Congressos de Barcelona entre el 28 de febrer i l'1 de març, sota el títol *Cap a una experimentació transfronterera amb European Stakeholders*. També s'ha col·laborat en activitats com el Neuromusic Hack Day, on ha fet de jurat, en el marc del projecte europeu KiiCS, del Comitè de Recolzament Local del qual l'ICUB forma part.

Finalment, la Direcció ha col·laborat com a partner amb diverses institucions internacionals com el Center For Urbans Science + Progress de Nova York, o The Office of Civic Innovation de San Francisco.

Una altra activitat que cal destacar ha estat la participació a Escolab, una plataforma de contacte entre els centres d'investigació que permet als participants veure de primera mà el funcionament dels laboratoris d'investigació, que ha reunit 40 centres de recerca i on s'han organitzat 90 activitats, amb una participació de més de 4.200 alumnes. Altres actes que han comptat amb la participació de la direcció han estat el «Big Data Week», celebrat al Palau de la Virreina i a l'edifici Media-TIC, on han participat més de 5.000 persones, la «Barcelona Robotics Challenge», celebrat a Fabra i Coats, la jornada «Sharing Commons Spring», que s'ha centrat en investigar sobre l'intercanvi P2P com a mètode de treball. També és destacable la participació a la segona edició d'«Spain Coworking Conference», la conferència espanyola de coworking que ha reunit més de 200 persones al llarg de dos dies d'activitats i tallers, i l'acolliment, al Palau de la Virreina, de l'encontre de talents del Festival Toon à Ville, centrat en l'animació infantil com a sector de desenvolupament econòmic.

A banda de totes aquestes iniciatives, se n'han organitzat dues més de caràcter lúdic i popular, amb un gran èxit de públic. Un any més, des de la direcció s'ha organitzat la Festa de la Ciència i la Tecnologia, una trobada oberta i adreçada a apropar la ciutadania a la recerca i la innovació. La Festa de la Ciència i la Tecnologia, celebrada al Parc de la Ciutadella els dies 15 i 16 de juny, ha estat una bona ocasió perquè el públic familiar pugui participar i accedir a experiments, demostracions científiques en clau d'espectacle, tallers, jocs i exposicions. La trobada s'ha organitzat en col·laboració amb diverses institucions públiques i privades, entitats, universitats i centres de recerca.

I el mes de desembre s'ha celebrat a Fabra i Coats la segona edició de Dau Barcelona, un festival que té per objectiu defensar el joc com a manifestació de cultura i creativitat, i com a element destacat d'experimentació en la definició de processos d'innovació. Dau Barcelona és un esdeveniment adreçat a totes les famílies i comunitats de jugadors que vol destacar el procés creatiu del joc i el paper rellevant del creador i del dissenyador. Durant aquesta trobada de dos dies els autors dels jocs han pogut presentar-los a les famílies i els han ofert la possibilitat de jugar-hi.

Des d'un altre punt de vista, i per tal de potenciar l'ecosistema d'innovació i creativitat en cultura a la ciutat, s'ha impulsat una línia de subvencions a entitats per millorar les seves infraestructures digitals, dotada amb 300.000 euros, i que ha beneficiat més de 50 projectes d'innovació tecnològica i social.

6.- Direcció de Programes de Difusió Cultural

La comunicació i la difusió de les diferents iniciatives culturals en què participa l'ICUB és una tasca transversal encarregada a la Direcció de Programes de Difusió Cultural, des d'on s'implementen a més els programes relacionats amb el màrqueting, els sistemes d'informació i les noves tecnologies. A més a més, les activitats de patrocini i de mecenatge també es coordinen des d'aquesta direcció.

Pel que fa a les accions de màrqueting, l'any 2013 s'han incorporat nous operadors a Tiquet Rambles, el punt d'informació cultural i de venda d'entrades ubicat als baixos del Palau de la Virreina (4tickets, Koobin, Euromus); també s'hi han afegit nous espais i activitats, com el Born CC, el MUHBA, el cicle de cinema del Museu del Disseny, el Museu Picasso, el Museu Frederic Marès, Cases Singulares, el Poble Espanyol, les visites guiades al Teatre del Liceu i el Teatro de los Sentidos. També s'ha creat una pàgina web Tiquetrambles. D'aquesta manera, es segueix avançant en l'objectiu de posar a l'abast del públic un espai on es pugui tenir accés a tota l'oferta cultural de la ciutat. La venda d'entrades ha augmentat en referència a l'any 2012 un 22%, degut principalment a l'augment de la venda a través de Last Minute, mentre que al servei d'informació cultural les atencions presencials han crescut un 9%.

Un dels programes més destacats d'enguany ha estat la posada en marxa del Quadern Cultura, una iniciativa de l'Institut de Cultura que té per objectiu apropar el món de les arts i la cultura als més joves, en concret els nois i noies nascuts el 2001, que el curs 2013-14 han començat l'ESO. A través del Quadern Cultura, els adolescents poden accedir a una sessió gratuïta, acompanyats d'un adult, a diversos espais patrimonials i equipaments de la ciutat. Els espais que han participat en aquesta primera edició han estat el Palau de la Música Catalana, el Gran Teatre del Liceu, L'Auditori, el Mercat de les Flors, el Teatre Lliure, el CCCB, el Born CC, el Museu Frederic Marès, el MUHBA, el Museu de Ciències Naturals, el Museu de la Música i el Reial Monestir de Pedralbes. Es tracta d'una acció decidida en la creació de nous públics, que es dirigeix a una franja d'edat que habitualment consumeix un altre tipus de producte cultural.

En l'apartat de publicacions, s'ha realitzat l'encàrrec, la realització i la coordinació editorial del llibre *Barcelona, ciutat de teatres*, publicat juntament amb Viena Edicions.

Pel que respecta als Sistemes d'Informació, els principals projectes desenvolupats el 2013 han estat la preparació del nou sistema de gestió de biblioteques, l'audioguia i el sistema de representació VR del projecte «Cultures del Món», i el suport a la difusió via *streaming* de diversos programes de l'ICUB. També s'ha dut a terme una primera anàlisi a biblioteques i centres cívics per detectar les seves principals necessitats a nivell tecnològic. En una primera fase s'ha desenvolupat la interconnexió en banda ampla d'equipaments culturals existents, com ha estat el cas de la Fàbrica de Creació Fabra i Coats, connectant-la a 10Gbps amb la xarxa Experimenta, i s'ha habilitat un node de banda ampla a la xarxa ciutadana Guifinet. Al mateix temps s'ha analitzat la interconnexió entre les xarxes locals (de biblioteques, centres cívics, fàbriques de la creació, centres de recerca, etc...), així com la interconnexió de la pròpia ciutat cap al món.

L'any 2013 s'han estrenat cinc noves pàgines web (Tricentenari BCN, El Born CC, Quadern Cultura, Tiquet Rambles i Last Minute), dues noves apps (La Mercè i Mapa del Tricentenari) i s'ha apostat per una major presència en les xarxes socials, a través d'un nou perfil de Line de Barcelona Cultura i quatre nous comptes de Twitter: @LaCapellaBCN, @BcnFilmComm, @TricentenariBCN i @ElBornCC).

Finalment, i pel que fa a les dades de Patrocini, s'han aconseguit uns ingressos d'1,3 milions d'euros, s'han renovat els acords de patrocini amb 9 empreses i se n'han obtingut 7 de nous.

9.- Direcció de Recursos

L'Institut de Cultura de Barcelona gestiona una bona part de la despesa total que l'Ajuntament de Barcelona dedica a cultura. Concretament, el pressupost del 2013 de l'ICUB ha estat de 118 milions d'euros.

Amb referència als ingressos, s'ha notat una certa davallada respecte a anys anteriors, deguda, especialment, a la dificultat d'obtenir nous patrocinis atesa la situació econòmica general. L'objecte de les col·laboracions per patrocini han estat majoritàriament els programes culturals de més rellevància de la ciutat: la Cavalcada de Reis, les festes de Santa Eulàlia i Llum-Bcn, el Grec Festival de Barcelona i les festes de la Mercè. També cal destacar les col·laboracions i el suport adreçat al pla d'activitats del Tricentenari Bcn i als nous equipaments com el Born Centre Cultural. Quant a la despesa, prop d'un 40 % del pressupost de l'Institut de Cultura s'ha destinat als grans equipaments de la ciutat (museus, teatres i biblioteques en consorci amb l'Ajuntament) i a les subvencions al sector privat. La resta del pressupost s'ha destinat al funcionament bàsic i a les activitats dels programes i centres que depenen de l'Institut de Cultura.

Les principals inversions en infraestructures pròpies o consorciades han estat les actuacions al Born CC i al Disseny Hub Barcelona, i s'han realitzat millores a diversos equipaments, com ara museus i centres d'art.

Pel que fa a la gestió dels recursos, s'ha de ressaltar l'esforç que ha fet l'Institut de Cultura per adaptar-se a la Llei 15/2010 de mesures contra la morositat en les operacions comercials. L'aplicació de diverses mesures correctores en la gestió econòmica de l'Institut ha fet possible reduir el termini de pagament de factures, que s'ha situat en una mitjana de 26,58 dies en l'últim trimestre de l'any.

Un altre aspecte destacable ha estat la presentació del fons de capitalitat cultural per als exercicis 2013, 2014 i 2015, dotat amb 15 milions d'euros, una mesura per garantir la continuïtat i la qualitat dels grans equipaments culturals de la ciutat. Aquest fons es destinarà tant a la programació com a les instal·lacions i beneficiarà el Museu d'Art Contemporani de Barcelona, l'Auditori, el Mercat de les Flors, el Teatre Lliure, la Fundació Miró, la Fundació Tàpies, el Museu Nacional d'Art de Catalunya, el Palau de la Música i el Liceu; al mateix temps, l'execució del fons permet la revisió de la presència municipal en aquests equipaments.

També cal assenyalar la importància del capital humà que treballa directament en el terreny de la cultura sota el paraigua de l'actuació municipal. Tots aquests projectes són possibles gràcies a la implicació i a la feina diària d'unes 419 persones de plantilla mitjana que treballen directament des de l'Institut de Cultura de Barcelona.

Bona part de les actuacions esmentades no haurien estat possibles sense l'aportació i la participació del sector privat. En aquest sentit, l'any 2013 ha continuat sent clau per a l'ICUB la seva vinculació a la Fundació Barcelona Cultura, el principal òrgan per a la promoció i projecció de la cultura barcelonina amb el suport del sector privat. L'objectiu de la Fundació és la promoció de la cultura en totes les seves manifestacions, vetllant pel foment de la diversitat cultural, el suport a tota mena d'accions i d'iniciatives destinades a la conservació, exhibició i difusió del patrimoni cultural i artístic, i la projecció i divulgació internacional de la cultura catalana. Des de la seva constitució, la Fundació promou la creació dels Cercles dels museus de la ciutat de Barcelona, que apleguen aquelles empreses i institucions arrelades a Barcelona que decideixen comprometre's amb un museu (o museus) de la ciutat, amb l'objectiu de preservar i donar a conèixer el seu patrimoni històric, cultural, artístic i científic. Durant l'any 2013 els Cercles han continuat treballant a prop dels museus per establir lligams amb els col·leccionistes privats i amb les empreses que, amb el seu suport, col·laboren en la preservació i la difusió dels béns culturals, amb exposicions i activitats.

La Fundació Barcelona Cultura i l'Institut de Cultura de Barcelona han renovat el marc de col·laboració i participació establert en el conveni atès l'interès de la Fundació de tenir un marc d'actuació en el camp de

l'activitat cultural pública, i de l'ICUB d'obtenir el suport de la iniciativa privada per ajudar a finançar les activitats culturals que es promouen des de l'Institut.

Les principals activitats dutes a terme l'any 2013 per la Fundació Barcelona Cultura han estat les signatures de convenis de col·laboració amb entitats com la Fundació Navegació Oceànica Barcelona per a la tercera edició de la Barcelona World Race, o amb el programa Partners de l'Institut de Governança i Direcció Pública d'ESADE.

Estats financers a 31 de desembre de 2013 (en milers d'euros)

Balanç		Compte de pèrdues i guanys	
Actiu		Ingressos	
Actiu fix	2.167	Import net xifra de negocis	11.179
Béns patrimoni històric, artístic i cultural	1.162	Transf. per programes i serveis Ajunt.	102.021
Immobilitzat intangible	432	Altres transferències	
Immobilitzat material	379	Transferències de capital	4.166
Immobilitzat financer	187	Altres ingressos	483
Inversions financeres LL/T	7,5		
Actiu circulant	27.999	Total ingressos d'explotació	117.849
Existències	-	Costos	
Deutors	25.773	Aprovisionaments	-7
Inversions financeres temporals	24	Personal	-20.511
Tresoreria	1.359	Treballs, subminis. i serveis externs	-41.165
Ajustaments per periodificació	843	Altres despeses	-
Total actiu	30.166	Subvencions	-55.862
Passiu		Provisions	40
Recursos a llarg termini	5.991,9	Amortitzacions	-301
Patrimoni	-	Imputació subvencions immobilitzat	34
Resultat de l'exercici	67	Deteriorament i pèrdues immobilitzat	-11
Resultat d'exercicis anteriors	4.670	Total costos d'explot. abans financers	117.783
Subvencions de capital	215	Resultat d'explotació abans financers	66
Provisions	918	Ingressos financers	1
Passius per impost diferit	0,9	Deteriorament i pèrdues	-
Altres creditors a llarg termini	121	Despeses financeres	-
Recursos a curt termini	24.174	Resultat d'explotació	67
Creditors financers	-	Despeses extraordinàries	-
Creditors comercials	22.893	Resultat abans d'impostos	67
Altres creditors	1.099	Impost de societats	-
Ajustaments per periodificació	182	Resultat de l'exercici	67
Total passiu	30.166		

8.- Gerència

La gerència de l'Àrea de Cultura, Coneixement, Creativitat i Innovació exerceix la direcció superior del desenvolupament de les polítiques cooperatives en aquests àmbits.

Una de les eines de què disposa l'Institut de Cultura per a presentar la seva activitat són les mesures de govern. Per mitjà d'aquest mecanisme, es plantegen al plenari de l'Ajuntament les exposicions de motius, antecedents, calendaris, pressupostos, fixació d'objectius, etc. dels principals programes que es volen impulsar des de l'ICUB. La presentació de mesures de govern és, doncs, alhora, un exercici de transparència i un compromís de fer avançar els programes presentats.

L'any 2013 s'han presentat cinc mesures de govern, en relació a les següents iniciatives:

- Impuls d'un conjunt de mesures orientades al suport al comerç cultural de proximitat, a integrar en el Pla de Comerç de Barcelona. S'entén per comerç cultural el conjunt d'establiments dedicats a les arts, als mitjans, a les creacions funcionals i al patrimoni, entre els que destaquen les galeries d'art, les sales de música, les sales de teatre i els espais de creació, les llibreries, les botigues de discs, videoclubs i cinemes de proximitat, i els comerços especialitzats en disseny i en artesanía. Es tracta d'un paquet de 20 mesures relatives a propiciar un millor coneixement d'aquest tipus de comerç, una major visibilitat, el reconeixement a la seva activitat i un major suport, entre altres mesures.
- Revisió del Pla d'usos del Castell de Montjuïc, per tal de potenciar determinats usos que condueixin a l'obtenció dels següents objectius: valorar i presentar el Castell com a monument simbòlic i com a monument arquitectònic, i desenvolupar una programació pròpia com a equipament cultural, que ofereixi una dimensió educativa i pedagògica del Castell, que permeti rendibilitzar-lo com a recurs turístic, utilitzar-lo com a equipament polivalent i de lleure, i d'acollida i d'entrada a la muntanya de Montjuïc. Aquesta revisió en els usos vindrà acompanyada del Pla d'inversions 2012-2015 per a la reforma i rehabilitació del Castell i per un canvi en el seu model de gestió.
- Com ja s'ha indicat en el punt 2.8 d'aquesta memòria, una de les noves iniciatives engegades l'any 2013 per l'ICUB ha estat el programa «Barcelona, ciutat de festivals». S'ha presentat una mesura de govern argumentant aquesta denominació i fixant els objectius i eixos estratègics del programa, que es poden resumir en tres línies de treball específiques: una de tipus estratègic, enfocada a la consecució d'objectius, una altra de promoció i comunicació, i una darrera de coordinació operativa.
- La quarta mesura de govern presentada és la presentació de la posada en funcionament d'una nova fàbrica de creació, la desena, dedicada a la dansa i les arts del moviment, que estarà ubicada a les Corts, a l'edifici ocupat antigament pels cinemes Renoir. Aquest nou equipament significarà la ubicació d'un nou pol cultural al districte de les Corts i augmentar el suport al sector de la dansa a la ciutat. El nou espai funcionarà com a espai d'exhibició, de trobada, com a contenidor de projectes artístics-pedagògics i de projectes de caire social i territorials.
- La darrera mesura de govern presentada l'any 2013 ha servit per presentar el Quadern Cultura, que ja hem vist en parlar de la Direcció de Programes de Difusió Cultural. Es tracta d'una iniciativa pensada per apropar la cultura als més de 12.000 barcelonins nascuts l'any 2001, que el curs 2013-2014 han començat l'ESO, i que tindran l'oportunitat d'accedir en condicions molt avantatjoses a cinc teatres i auditoris i 6 museus.

D'altra banda, cal destacar també la presentació d'alguns informes, com el relatiu al projecte «Sant Pau Barcelona Recinte Modernista», que vol convertir l'antic hospital de Lluís Domènech i Montaner en un complex internacional de coneixement, innovació i diplomàcia, mitjançant l'acolliment d'institucions internacionals dels àmbits de la sostenibilitat, el coneixement, la cultura i la salut. Alhora, el projecte vol potenciar el valor cultural i artístic del recinte.

En un altre ordre de coses, és important destacar aquí alguns dels projectes que des de la Gerència de Cultura, Coneixement, Creativitat i Innovació han estat engegats aquest any 2013, com són la participació, en representació de l'Ajuntament, en la Comissió Institucional per celebrar el 70è aniversari de la publicació d'*El petit príncep*, coordinada per la Generalitat. En aquest marc s'han impulsat algunes actuacions a Barcelona, com la presència de l'obra a Món Llibre 2013 i a la Mostra d'Associacions de les festes de la Mercè. Així mateix, l'ICUB ha participat activament en el Comitè Organitzador del Congrés Internacional de Ciutats Educadores, que tindrà lloc el novembre de 2014, i en diversos plans municipals de caràcter transversal, com el Pla per la Inclusió Social o el Pla per la Igualtat d'Oportunitats.

Pel que fa a la Secretaria Tècnica, que depèn de la Gerència de l'Institut, durant l'any 2013 ha continuat desenvolupant la seva tasca habitual (elaborar documents estratègics, fer el seguiment del pla d'actuació municipal i de l'activitat bàsica de l'Institut, treballar amb els indicadors principals...) però també ha impulsat diferents projectes específics.

Barcelona Cultura 2012. La Secretaria Tècnica coordina l'elaboració de la publicació *Barcelona Cultura*, sèrie iniciada l'any 2007, que fa balanç de l'activitat cultural a Barcelona i que serveix, entre altres coses, per donar a conèixer el gran nombre d'activitats i entitats que treballen per la cultura de la ciutat. La publicació del 2012 ha constatat de l'*Informe anual de la cultura* que elabora l'executiva del Consell de la Cultura i un article del professor Lluís Bonet, expert en l'avaluació en cultura. Per altra banda, s'ha fet una edició digital que presenta el més destacat de l'activitat cultural d'institucions, entitats i col·lectius així com els seus indicadors principals.

SICUB. L'any 2011 es va iniciar la recollida i explotació de dades a través de la nova aplicació SICUB (Sistema d'Indicadors Culturals de Barcelona). El 2012 es van poder començar a explotar les dades amb certa fiabilitat i el 2013 ha estat l'any de la consolidació i expansió del sistema: s'ha arribat a un total de 225 usuaris, més de 100 dels quals poden entrar dades al sistema. Des dels diferents serveis centrals de l'Ajuntament, els usuaris de les dades poden consultar directament les dades que necessiten.

El bon funcionament d'aquesta aplicació i l'increment de peticions per accedir-hi (tant per entrar dades com per consultar-les), ha portat la Secretaria Tècnica a iniciar dues línies de treball que s'han de concretar el 2014. Per una banda, es vol donar accés als operadors que no són municipals (centres consorciats, altres administracions, etc.) perquè puguin accedir al sistema i introduir-hi les seves dades. Per l'altra banda, hi ha la voluntat de facilitar l'accés a la informació al públic general. Per aquest motiu s'ha començat a treballar en un nou web, que estarà en funcionament a mitjans del 2014.

Projecte d'indicadors de Fàbriques de Creació. La Direcció de Promoció dels Sectors Culturals i la Secretaria Tècnica van estar treballant durant el 2012 en la definició d'un sistema d'indicadors per avaluar l'activitat de les Fàbriques de Creació. La complexitat i novetat d'aquests nous centres en fa difícil l'anàlisi, ja que tot i que tenen un objectiu comú, els sistemes de gestió, els processos de treball i els productes finals són molt variats i difícils de quantificar. Amb l'ajuda d'una empresa consultora es va fer una proposta model que durant el 2013 s'ha estat provant amb la recollida de dades del 2012. Aquesta primera fase de test ha servit per revisar la graella de dades que es recullen, per consensuar el model amb els diferents centres que

configuren la xarxa i per proposar un model més ajustat que es posarà a prova durant el 2014 (amb la recollida de dades 2013).

Projecte d'indicadors de Centres Cívics. En el marc del Pla de centres cívics impulsat per la Direcció de Cultura de Proximitat, i tal com s'ha esmentat en parlar dels centres cívics, aquest any, en coordinació amb la Secretaria Tècnica, s'ha iniciat el projecte de definició d'un sistema de dades i d'indicadors que permeti avaluar i explicar l'activitat d'aquests centres. Un grup de treball format per referents dels districtes, responsables de participació i directores de centres cívics amb diferents models de gestió, ha estat l'encarregat de validar el formulari de recollida de dades i indicadors. La idoneïtat del formulari es comprovarà l'any 2014 quan es recullin les dades del 2013.

Enquestes. L'avaluació qualitativa de l'activitat cultural és un altre dels objectius que es proposa la Secretaria Tècnica. Un dels instruments que es fan servir és la realització periòdica d'enquestes que mesuren les opinions o percepcions dels ciutadans. Aquest 2013 se n'han abordat des de dos àmbits.

D'una banda, els qüestionaris que s'integren a l'enquesta Òmnibus municipal que, de forma periòdica, s'adreça als ciutadans per preguntar sobre diferents qüestions de la ciutat. Des de fa anys l'ICUB està seguint la tendència en la percepció dels ciutadans sobre l'oferta cultural, amb un especial èmfasi en l'àmbit de museus i en unes preguntes concretes sobre el Festival Grec i sobre les festes de la Mercè. A aquestes preguntes habituals s'hi han afegit, l'any 2013, unes preguntes específiques sobre centres cívics, d'acord amb el treball que s'està fent amb la Direcció de Cultura de Proximitat.

De l'altra banda, la Secretaria Tècnica, que ja participava en la coordinació de l'enquesta que es fa al públic dels museus municipals, ha passat a liderar aquest projecte. Els resultats de l'enquesta, que s'han presentat a finals d'any, mostren el perfil dels visitants dels museus segons procedència, edat, acompanyants en la visita, mitjà prescriptor, etc. i permeten tenir un retrat més fidel del públic que visita els museus.

Estudis. Una altra de les maneres d'analitzar l'activitat cultural són els estudis sectorials. Aquest any s'ha optat per participar en l'estudi «Barcelona Metròpoli Creativa», seguint la invitació de l'Àrea d'Economia, Empresa i Ocupació. Aquesta àrea havia iniciat un estudi sobre les indústries creatives a Barcelona amb l'informe *Barcelona metròpoli creativa. Informe i mapes urbans 2011*, sota la direcció de l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona, i també va treballar en la base de dades «Indicadors de ciutat del coneixement i ciutat creativa». Per aquest 2013 s'ha proposat l'actualització d'aquest estudi i comptar amb la Secretaria Tècnica de l'ICUB per poder abordar millor la part d'indústries creatives. En aquest sentit la participació de la Secretaria Tècnica ha permès obrir l'anàlisi de l'ocupació en l'àmbit dels autònoms, que són una part significativa de l'activitat cultural de la ciutat. Els resultats d'aquest estudi es donaran a conèixer el 2014 i se'n preveu la publicació en format digital.

Coordinació de la gestió d'IRIS. La Secretaria Tècnica també coordina la gestió de les consultes, queixes i incidències que els ciutadans plantegen en relació a temes relacionats amb la cultura. En aquests moments hi ha 26 temàtiques relacionades amb cultura i hi ha més de 40 operadors de l'ICUB que hi treballen.

Durant aquest 2013 s'han gestionat 333 incidències, 1.116 consultes i quatre agraïments. Del 2013 cal destacar el volum important de consultes sobre el Born Centre Cultural, arran de la seva posada en funcionament. També han estat importants, com cada any, les qüestions relacionades amb el Grec i les festes de la Mercè, atès el gran nombre d'activitats que es realitzen durant un període molt curt de dies. Aquestes tres temàtiques (Grec, Mercè i Born) suposen la meitat d'incidències de tot l'Institut.

Per tal de complir amb els requisits de la certificació de qualitat ISO9001 d'IRIS, anualment s'ha de passar una auditoria interna. Aquest 2013 no s'ha hagut de passar ja que el percentatge de volum de fitxes revisades amb error ha estat del 0 % i els indicadors de compliment de qualitat han estat molt positius.

9.- Consorcis i fundacions

9.1.- Biblioteques de Barcelona

Seguint els 12 àmbits de treball i les línies d'actuació que proposa el document *Biblioteques de Barcelona: 10 anys +. Nous reptes i noves oportunitats. Del Pla de Biblioteques de Barcelona del 1998 a les propostes del 2020*, aquest any 2013 cal destacar el treball que s'ha fet a l'entorn de la formació d'usuaris en edat escolar. Des dels inicis de Biblioteques de Barcelona una de les prioritats del treball cooperatiu ha estat la col·laboració amb les escoles i amb els centres de recursos pedagògics presents a la ciutat. Això s'ha traduït, sobretot, en un programa de visites guiades que les biblioteques ofereixen a les escoles del seu territori. Amb els anys, i donada l'extensió de les biblioteques en el territori, els models del servei de formació dels usuaris en edat escolar que s'ofereix a través de les visites escolars s'havia diversificat molt, de manera que el Consorci de Biblioteques s'ha proposat establir unes línies de treball bàsiques per a totes les biblioteques de la ciutat, respectant, això sí, la singularitat de cada territori i de cada equip de treball.

Des d'un grup de treball format per professionals de Biblioteques de Barcelona, s'han recollit les pràctiques que s'estaven realitzant i s'han elaborat els documents bàsics de recomanacions a l'hora de preparar les visites escolars tant de primària com de secundària, amb una bona mostra de bones pràctiques.

A les primeres etapes educatives s'ha tingut en compte que el foment de la lectura és una tasca que cal començar des de ben petits, i que la biblioteca hi té un paper important, situant aquesta activitat també com a element de l'oci dels nens, i no només com una tasca escolar. En cicles posteriors les visites van canviant els seus objectius, sense deixar mai de banda la divulgació del gust per la lectura, i se centren en donar recursos als alumnes per a la cerca d'informació, pensant en les necessitats pròpiament escolars, però també en les necessitats personals i d'oci que puguin tenir els alumnes al llarg de la seva vida.

Seguint també en aquesta línia, la 5a Jornada de Biblioteca Pública i Cohesió Social s'ha dedicat a l'anomenada "generació ni-ni", amb la presentació de bones pràctiques realitzades a diverses biblioteques catalanes i també d'Alemanya, França i Estats Units, a l'entorn dels serveis i les activitats per a aquest col·lectiu amb dificultats per accedir al món del treball i amb un alt grau d'abandonament escolar. Hi han assistit a l'entorn de 230 professionals de tot Catalunya, i una setantena n'han seguit les diverses ponències en directe a través d'internet.

D'altra banda, i també pensant en un sector de la població amb risc d'exclusió, el 2013 ha suposat un pas endavant en l'accessibilitat, concretament en els serveis d'alfabetització digital. S'han adaptat els Espais Multimèdia de cinc biblioteques per a persones amb discapacitat funcional, tant pel que fa a maquinari i programari específic, com a la senyalització i difusió d'aquests recursos.

També és remarcable la creació de «BibliosBCN», una aplicació per a mòbils que ofereix informació sobre la localització de les biblioteques, els horaris, les activitats culturals i la programació de cursos d'alfabetització digital.

Seguint el desplegament del Mapa de Biblioteques de Barcelona, que ja s'acosta a la seva conclusió quant al nombre de nous centres, el 2013 la xarxa de la ciutat s'ha ampliat amb un nou equipament de proximitat, fins a arribar a les 39 biblioteques públiques. La nova biblioteca de proximitat El Clot-Josep Benet, que s'ha inaugurat el 23 de novembre, està situada a l'edifici Disseny Hub Barcelona, i és la sisena biblioteca del districte de Sant Martí. L'edifici acull diversos equipaments de la ciutat dedicats al disseny, com ara el Museu del Disseny de Barcelona o les seus del FAD i de BCD. Dins aquest espai comú la biblioteca ocupa 1.732 m² repartits en dues plantes.

El nom de la biblioteca és un homenatge al polític, historiador i advocat Josep Benet, una de les figures més destacades del catalanisme polític contemporani. La biblioteca té un fons especial dedicat a la seva figura, que a més ha rebut la donació feta per la seva família d'un exemplar de tots els seus llibres editats. La biblioteca disposa d'Espai Multimèdia i del servei internet i +, i d'una petita sala d'actes i exposicions, a més de tenir accés a la sala d'actes compartida per tots els equipaments de l'edifici. Cal destacar que aquesta biblioteca incorpora el sistema de ràdio freqüència en la gestió de la col·lecció, present fins ara només en una altra biblioteca de la ciutat. Aquest sistema permet posar en marxa el servei d'auto-préstec, una eina que millora l'autonomia dels usuaris i la gestió integral de la col·lecció.

A la Comissió de Lectura Pública, l'espai de participació municipal relacionat amb la lectura pública promogut pel Consorci, durant la reunió plenària d'aquest 2013 s'ha presentat l'estudi realitzat per la Diputació de Barcelona sobre el valor econòmic i social de les biblioteques públiques, i s'ha fet una enquesta entre els membres de la comissió per decidir el tema a treballar durant el 2014 per un grup específic de la comissió per presentar-lo al plenari.

Biblioteques de Barcelona ha tancat l'any 2013 amb un total de 6.343.803 visites.

9.2.- Museu d'Art Contemporani de Barcelona. MACBA

El Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA) va ser inaugurat l'any 1995, en el marc del projecte de rehabilitació de la zona nord del Raval. Des d'aleshores, s'ha convertit en el principal referent de l'art contemporani a la ciutat i al país. La tasca de transmissió de l'art contemporani que té atribuïda la duu a terme gràcies a la seva clara vocació educativa, a la seva capacitat d'innovació i al treball en xarxa que realitza amb institucions nacionals i internacionals.

Aquest any el museu ha rebut 672.251 visites, un 5,4% menys que el 2012, any en què el museu havia augmentat un 2,8% l'assistència de públic i havia estat una de les poques excepcions dins el descens general de visites als centres museístics d'aquell any.

Tot i aquesta davallada en la xifra global, cal destacar l'increment d'assistència de públic local, que ha passat a ser el 18% del total. Aquest augment s'ha vist reforçat per la consolidació d'activitats com les de «MACBA en família», que acostia l'art contemporani al públic familiar els caps de setmana, i «MACBA es viu», que cada dissabte ha portat les propostes culturals contemporànies més originals a les sales del museu, omplint-les de música, dansa, visites guiades especials i activitats sorpresa.

Aquest 2013 també han estat un èxit les jornades de portes obertes, amb 6.000 visitants el dia de la Mercè i 11.858 la Nit dels Museus, una xifra que suposa una pujada del 27,9% en relació a l'any anterior i que converteix el MACBA en el museu més visitat de Catalunya en aquesta diada.

El recompte total de visites no inclou les generades per les itineràncies de les exposicions «La utopia és possible. ICSID. Eivissa, 1971» al Museu d'Art Contemporani d'Eivissa; «La persistència de la geometria» al MUAC de Mèxic; «Seep (Nasrin Tabatabai and Babak Afrassiabi)» a la Chisenhale Gallery de Londres; «Lawrence Weiner. Written on the Wind» a l'Stedelijk Museum d'Amsterdam; «Todo, en parte. Publicaciones de artistas en las colecciones del MACBA» al MUSAC de Lleó, i les de la col·lecció del museu als CaixaForum de Barcelona i de Palma de Mallorca, que sumen 561.149 visitants més.

Quant a la programació, «Ahlam Shibli. La casa fantasmal» ha donat el tret de sortida a la programació expositiva de 2013 el mes de gener, al llarg del qual encara s'ha pogut visitar la mostra «La utopia és possible. ICSID. Eivissa, 1971». Tot seguit el MACBA ha acollit la primera exposició monogràfica dedicada a l'artista catalana Eulàlia Grau, titulada «Eulàlia Grau. Mai no he pintat àngels daurats», guardonada amb el Premi Ciutat de Barcelona d'Arts Visuals. El mes de març s'ha inaugurat la primera exposició dedicada a les obres sobre paper d'un dels artistes més emblemàtics de la segona meitat del segle XX, «Lawrence Weiner. Escrit en el vent». Per últim, el juliol s'ha inaugurat «Art, dos punts. Barcelona viu l'art contemporani», organitzada conjuntament amb l'Obra Social 'la Caixa', que ha ocupat simultàniament l'Edifici Meier i CaixaForum durant la segona meitat de l'any.

Els plans del MACBA per a l'any vinent són de creixement. Durant el 2014, el museu augmentarà el nombre d'exposicions i proposarà un ambiciós programa tant en aquest àmbit com en el d'activitats i programes públics. La incorporació dels edificis del Convent dels Àngels permetrà sumar 2.000 m² d'espais destinats a la programació. Aquesta ampliació convertirà el MACBA en un gran complex dedicat a la cultura contemporània al cor de Barcelona, i constituirà el punt de partida per a una nova temporada de canvis profunds i oportunitats per al museu.

9.3.- Museu Nacional d'Art de Catalunya. MNAC

El Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC) s'ubica al Palau Nacional, construït per a l'Exposició Internacional que el 1929 es va celebrar a Montjuïc. Ja el 1934 l'edifici va acollir el Museu d'Art de Catalunya, i des del 1995 ostenta la condició de Museu Nacional d'Art de Catalunya. El museu destaca per la seva col·lecció de pintura romànica, sens dubte la més important del món, però també per exhibir una mostra dels millors artistes del modernisme català, grans figures del renaixement i el barroc europeus i una completíssima col·lecció fotogràfica.

2013 ha estat l'any en què el museu ha aprovat i presentat públicament l'Estratègia 2017, que defineix amb precisió la missió, els objectius i les línies de treball del centre per als propers anys. Dividida en 6 àmbits d'actuació (Social, Col·lecció, Coneixement i recerca, Nacional, Internacional i Gestió), el seu desenvolupament s'ha iniciat aquest mateix any 2013.

Les col·leccions del museu han estat objecte d'un nou plantejament, per tal de presentar-les de forma més complexa i oberta, tot generant noves lectures; les mostres i intervencions «La imatge de l'heroi», «Interiors del modernisme: Gaspar Homar i Joan Busquets» i «Visita al romànic. En companyia d'Antoni Tàpies» en són uns primers exemples. D'altra banda, l'increment dels fons ha estat marcat aquest any 2013 per un fet ben singular: gràcies a la iniciativa dels Amics del Museu s'ha engegat una campanya de micromecenatge que ha permès l'adquisició del dibuix de Marià Fortuny *La pregària*.

El programa d'exposicions s'ha articulat per tal de donar resposta a una de les missions principals del museu, que és la recerca, posada en valor i divulgació de l'expressió artística catalana en el context més ampli possible. La programació també vol mostrar l'ampli abast de les col·leccions del museu i les relacions creuades que s'hi poden establir, tant des del punt de vista temàtic com cronològic. Les exposicions de 2013 han estat «Tàpies. Des de l'interior», «La batalla de Tetuan de Fortuny. De la trinxera al museu», «Jo faig el carrer. Joan Colom, fotografies 1957-2010» i «Nord d'Àfrica. Ortiz Echagüe».

La tasca de generació de coneixement i recerca que es realitza des del museu ha quedat reflectida en les col·laboracions amb el món universitari i en la designació del museu com a coorganitzador del tercer Congrés Internacional d'Art Romànic l'any 2014, juntament amb la British Archaeological Association, fet que potenciarà la projecció científica del museu a nivell internacional. Pel que fa a la dimensió nacional, s'ha seguit treballant en la formació de la nova xarxa de museus d'art de Catalunya, i s'ha participat en el projecte de la projecció digital de les pintures murals a l'església de Sant Climent de Taüll, en una mostra de la voluntat de difusió del patrimoni cultural del museu.

En l'àmbit social, el museu ha continuat oferint una línia multidisciplinària d'activitats per tal de convertir-lo en un espai d'ús social, i ha seguit col·laborant amb diferents entitats culturals en l'organització de cicles de cinema, espectacles de dansa i concerts. D'altra banda, s'ha intensificat el treball amb les escoles: en aquest sentit cal destacar la col·laboració amb l'escola Miquel Bleach en el projecte Tàndem i amb l'institut Secretari Coloma en el projecte Creadors en Residència.

Quant a la gestió de públics, cal destacar l'obertura de les terrasses-mirador, la millora dels accessos al restaurant o la remodelació de l'espai d'acollida als visitants, molt més funcional i integrador dels elements informatius, fins ara dispersos al vestíbul del museu. Altres inversions realitzades l'any 2013 han estat destinades a la implementació de l'administració electrònica i a dotar i renovar les eines de gestió del museu. S'ha realitzat un treball intens en responsabilitat social i s'ha obtingut el certificat IQNet SR10: el MNAC ha estat la primera institució cultural pública i el primer museu de l'estat en obtenir aquesta certificació.

Finalment, cal remarcar que s'ha formalitzat l'acord entre la Generalitat de Catalunya, l'Ajuntament de Barcelona, CaixaForum, Fira de Barcelona i el propi Museu Nacional per promoure un gran espai cultural conjunt a Montjuïc. Un projecte de futur que respon al compromís del museu de ser una institució socialment arrelada i influent, implicada amb el territori i amb abast internacional.

9.4.- Centre de Cultura Contemporània de Barcelona. CCCB

Situat a l'antiga Casa de la Caritat, el Centre de Cultura Contemporània de Barcelona (CCCB) ha estat un element clau en la conformació del Raval Nord com una gran centralitat cultural. Després de gairebé 20 anys oferint una programació cultural multidisciplinària, el CCCB ha esdevingut un equipament atent als fenòmens culturals més actuals, obert als nous llenguatges i a les tendències culturals més emergents.

Com és habitual, la programació del CCCB durant l'any 2013 ha estat molt diversa, acostant-se a tota mena d'iniciatives artístiques, que van des de les arts visuals fins a la literatura, sempre posades en relació amb la ciutat de Barcelona i amb l'accent posat en la innovació i la creativitat.

Tot i que a principis d'any encara hi havia programada l'exposició «El Paral·lel 1894-1939. Barcelona i l'espectacle de la modernitat», que ha tingut un gran èxit de públic, ben aviat s'ha exhibit la primera exposició literària de l'any, que ha estat «Arxiu Bolaño, 1997-2003», un homenatge a l'excel·lent escriptor xilè en el desè aniversari de la seva mort, i que s'ha fet coincidir amb la sisena edició biennal de «Kosmopolis, La Festa de la Literatura Amplificada». La segona exposició de temàtica literària ha estat «Pasolini Roma», una coproducció europea que s'ha presentat en primer lloc a Barcelona, i que ha mostrat una de les visions més actuals de la relació de Pier Paolo Pasolini amb la ciutat de Roma. Més endavant s'ha presentat «World Press Photo 13», amb la selecció dels reportatges guanyadors d'aquest concurs. Per acabar, la tercera exposició literària de l'any, en el marc de l'Any Espriu i com a exposició central de la commemoració, s'ha mostrat la mostra «Espriu. He mirat aquesta terra».

Un altre dels aspectes destacats de la programació del CCCB gira al voltant de la reflexió, a través de conferències, presentacions i debats sobre temes d'actualitat. En aquest sentit cal destacar el debat *En comú*, on han participat pensadors i creadors de la talla d'Ulrich Beck, Zygmunt Bauman, Peter Burke, Xavier Antich, Marina Garcés, Josep Ramoneda i Perejaume, entre d'altres. En col·laboració amb ICREA s'ha dut a terme el debat *Reptes energètics: present i futur*, amb César R. Ranero i Jeroen van der Bergh, entre d'altres. Així mateix s'han organitzat diferents congressos en col·laboració amb altres entitats, entre ells les Jornades Open All Areas amb els museus del grup ArticketBCN i Audiences Europe Network.

Per altra banda, el CCCB ha continuat apostant pels festivals, i durant el 2013 n'ha acollit una dotzena llarga: Emergència!, Hipnotik, L'Alternativa, Zeppelin, Influencers i Drap Art han estat alguns dels que han atret més visitants. D'altra banda, com cada any, amb l'arribada de l'estiu han tingut lloc les sessions de cinema a la fresca Gandules. En el camp del cinema també s'ha donat continuïtat a la programació d'Xcèntric, el cinema del CCCB i a més a més s'han programat sessions de Fora de Programa i s'ha col·laborat amb l'Animac. I pel que fa a les arts escèniques, s'ha reafirmat el nou format del festival Primera Persona. Aquest any, a més a més, s'han consolidat diferents festivals destinats al públic infantil i familiar, que han acompanyat el ja clàssic Món Llibre per Sant Jordi.

9.5.- Fundació Joan Miró

La Fundació Miró és a Montjuïc des del 1975, quan es va inaugurar l'edifici singular que Josep Lluís Sert, amic personal del pintor, va idear de manera expressa per acollir un museu dedicat a l'obra de Miró però que alhora, d'acord amb la seva voluntat, possibilités i transmetés el coneixement de l'art actual. La Fundació té la col·lecció pública més completa d'obra de Joan Miró, integrada per pintures, escultures, ceràmiques, tèxtils, gravats i dibuixos de totes les èpoques.

Durant l'any 2013 la Fundació Miró ha mantingut la seva aposta per difondre l'obra i la figura de Joan Miró, també mantenir el compromís amb les exposicions d'art contemporani i el suport a la creació més emergent a través de l'Espai 13.

A les sales temporals la Fundació ha presentat «Explosió! El llegat de Jackson Pollock»; «Insomnia»; «Joan Miró. Obra gràfica» i «Davant l'horitzó». En l'Espai 13 de la Fundació s'han exposat els cicles «Perplexitat», amb Jordi Mitjà, Gabriel Pericàs, Julia Montilla, Arrieta/Vázquez i Samuel Labadie; i «Arqueologia preventiva», amb Oriol Vilanova, Lúa Coderch, Lola Lasurt i Antonio Gagliano.

És important destacar que l'any 2013 la Fundació ha organitzat la mostra «Joan Miró. Dones, ocells, estels», integrada per 86 obres –pintures, escultures, dibuixos i gravats- i complementada per diverses fotografies de Joaquim Gomis. Aquesta exposició ha itinerat per tres ciutats taiwaneses: Taipei, Kaohsiung i Taichung.

Cal explicitar que tota la oferta d'exposicions permanents i temporals ha continuat comptant amb el suport de visites comentades i tallers que s'han ofert a infants de tots els cicles de l'educació obligatòria, així com a estudiants de cicle superior i a públic familiar i adult.

També s'han mantingut les propostes ubicades a l'Auditori de la Fundació Joan Miró com els espectacles infantils, concerts i activitats diverses relacionades amb la cultura en general i la contemporània en particular.

9.6.- Fundació Antoni Tàpies

La Fundació Antoni Tàpies ocupa l'antiga seu de l'editorial Montaner i Simón, un edifici de Lluís Domènech i Montaner al cor de l'Eixample. El juny de 1990, la Fundació Antoni Tàpies va obrir les seves portes a la ciutat de Barcelona, i des d'aleshores ha desenvolupat la primera i primordial de les línies programàtiques que la defineixen: la conservació, difusió i investigació de l'obra d'Antoni Tàpies. I ho ha fet, fonamentalment, a través de les mostres que, de manera regular, han anat presentant diverses obres del fons de la col·lecció, contribuint així al coneixement de diferents aspectes i períodes de l'obra de l'artista, en alguns casos desatesos. Alhora, i de manera periòdica, la Fundació ha articulat algunes exposicions que tenien com a objectiu la renovació de la mirada sobre Tàpies, amb la intenció de contribuir a un relat més subtil sobre l'abast i la singularitat de la seva contribució a l'art del nostre temps.

L'any 2013 la Fundació ha programat tres exposicions: «Contra Tàpies», amb obres d'una quarantena d'artistes; «Tàpies. Des de l'interior», comissariada per Vicent Todolí i coorganitzada amb el MNAC, que mostrava tant les grans composicions murals com els objectes quotidians i els materials pobres que Tàpies també va emprar, i que ha comptat amb el seminari «Tàpies com a símptoma. Una modernitat sense correspondència»; i «Antoni Tàpies. Col·lecció, #6», una selecció del fons de la col·lecció de la Fundació. A banda d'aquestes, també s'ha presentat l'exposició temporal «FAQ: Zona de preguntes freqüents», organitzada per la Fundació Tàpies, Idensitat, Sala d'Art Jove i Hangar.

A banda de les exposicions, la Fundació programa activitats de difusió de l'obra de Tàpies i de l'art contemporani en general. Un d'aquests projectes és «Arts Combinatòries», que posa a l'abast dels visitants el fons documental de la institució a través d'un espai a la seu i d'una plataforma web.

En sintonia amb la programació anual, el Servei Educatiu de la Fundació organitza activitats com ara visites comentades, tertúlies, itineraris urbans o tallers, relacionats amb el pensament i l'obra d'Antoni Tàpies, amb els continguts de les exposicions temporals i amb el valor patrimonial i la història de la seu de la Fundació. Més enllà d'aquestes activitats educatives convencionals, l'equip de la Fundació explora relacions formatives i participatives amb grups de diferents formats i nivells d'educació amb el projecte «Prototips en codi obert», una xarxa de treball desenvolupada en el marc de la plataforma «Arts combinatòries», amb la que s'implica a diferents grups, organitzacions i centres d'educació en la realització de projectes d'investigació i intervenció a l'entorn de les pràctiques culturals i artístiques contemporànies.

Amb el pensament de Tàpies com a eix, la Fundació considera la creació no només com una activitat dedicada a la producció d'objectes estètics, sinó sobretot com una tasca multidisciplinària en relació amb altres aspectes de la cultura (la llengua, el simbolisme, la mitologia, la religió...) i altres formes d'expressió artística: música, dansa, performance... Des d'aquest punt de vista, un altre dels eixos de la Fundació ha estat la organització de grups de treball que donen peu a presentacions públiques per reflexionar sobre els punts de contacte entre les diferents disciplines artístiques.

La difusió de l'obra de Tàpies també ha passat enguany per la digitalització de 25 llibres d'artista de Tàpies, considerats com a punts de trobada entre el seu art i la literatura i el pensament d'autors com ara Ramon Llull, Joan Brossa i Octavio Paz, entre d'altres. Aquestes obres havien romàs fins ara fora de l'abast públic. La iniciativa és fruit del projecte europeu «Digitising Contemporary Art» (DCA). La Fundació ha estat una de les 21 institucions culturals europees escollides per formar part d'aquest projecte, que qual permetrà enriquir significativament la presència de continguts d'art contemporani a internet. Al llarg de 30 mesos, els museus i institucions seleccionats digitalitzaran aproximadament unes 27.000 obres d'art i uns 2.000 documents d'interès públic, posant-los a l'abast dels ciutadans a través de la plataforma digital del patrimoni cultural europeu Europeana.

9.7.- Museu Marítim de Barcelona. MMB

El Museu Marítim, amb més de 80 anys d'història dedicats l'estudi, conservació i difusió del patrimoni marítim del país, un dels més rics d'Europa, ha conclòs aquest any 2013 les obres de restauració de les Drassanes Reials de Barcelona, que tenen l'origen en el segle XIII. En el transcurs de les obres s'han realitzat una sèrie de troballes arqueològiques d'un gran valor. Amb aquesta inauguració de les obres ha acabat, després de més de 25 anys, l'execució del Pla Director de les Drassanes de Barcelona, que s'havia iniciat l'any 1986. Durant tot el cap de setmana d'inauguració, les Drassanes han estat visitades per més de 40.000 persones.

Al llarg d'aquests quatre anys d'intervenció s'ha substituït la totalitat de la coberta i s'han refet totes les instal·lacions per tal de gestionar d'una forma més eficaç i sostenible l'equipament. També s'ha pogut dur a terme una intervenció que ha permès la creació de nous espais de reserva i de treballs de conservació i restauració. Gràcies a aquestes intervencions, el Museu Marítim (MMB) compta amb unes instal·lacions adients per a les activitats que s'hi desenvolupen.

També gràcies a les diferents intervencions arquitectòniques practicades en el subsòl, a la lectura dels paraments arquitectònics, al seu estudi cronoestructural i als estudis geotècnics realitzats, entre altres, s'ha obtingut un millor coneixement de l'edifici de les Drassanes, de la seva història i de les seves diferents fases constructives al llarg dels seus més de 700 anys d'història. Fruit d'aquests estudis s'ha presentat una tesi doctoral per part del Dr. Robert Terradas i l'MMB ha publicat el llibre *Les Drassanes Reials de Barcelona*.

Després de la inauguració de les obres, l'MMB ha continuat amb la seva activitat ordinària i ha pogut mantenir el programa establert: el programa educatiu ha estat utilitzat per 30.987 escolars; 3.690 persones han participat a les activitats familiars; i l'exposició temporal *Darwin* ha rebut un total de 83.418 visitants durant els seus quatre mesos de duració. El museu ha rebut un total de 247.176 visitants al llarg d'aquest any 2013.

Per altra banda, l'MMB ha continuat participant en les activitats culturals del Raval, de la ciutat de Barcelona, i en les diferents xarxes en les quals participa. També cal destacar la presència de l'MMB fora de Barcelona gràcies als viatges i les estades del pailebot Santa Eulàlia a diversos ports de la Mediterrània (el pailebot ha rebut 68.092 visitants). L'MMB ha participat en diversos fòrums de debat on s'han exposat les experiències i els projectes del museu i ha continuat impulsant accions per millorar la sensibilització del conjunt de la societat envers el patrimoni i la cultura marítimes.

9.8.- Museu de Ciències Naturals de Barcelona. MCNB

Amb la constitució del Consorci a mitjans de 2012, i el consegüent procés d'assumpció de les funcions de gestió i administració que fins aleshores estaven en mans de l'Ajuntament de Barcelona, el museu ha continuat durant l'any 2013 el desplegament d'un pla d'organització interna, que li ha de permetre fer front a les necessitats de present i futur. El museu té diversos espais: al parc de la Ciutadella s'hi troben el Museu Martorell i el Laboratori de Natura, al Castell dels Tres Dragons; a Montjuïc hi trobem el Jardí Botànic i l'Institut Botànic, mentre que al Fòrum hi ha el Museu Blau.

L'any 2013 ha estat un any de creixement dels visitants tant al Museu Blau (119.132, +13%) com al Jardí Botànic (68.868, +11%), en especial pel que fa al públic familiar resident a la ciutat de Barcelona.

El programa d'activitats escolars, seguint el nou model didàctic, ha incorporat noves activitats tant al Jardí Botànic com al Museu Blau, amb l'objectiu de cobrir tots els nivells educatius. S'han realitzat 60 activitats que han comptat amb 15.966 usuaris.

Els públics familiars han disposat d'un conjunt d'activitats en cap de setmana a dos dels centres del museu. Destaquen els «Planta't» de primavera i tardor al Jardí Botànic, amb 12.980 assistents i, al Museu Blau, la Festa de la Balena, amb 2.871 assistents i les activitats de la Nit dels Museus, amb 3.021 assistents.

El mes de desembre s'ha presentat al Museu Blau «Enverinats», la primera exposició temporal de gran format. A l'espai Ciència i més s'han presentat «Animalarium», de Miquel Aparici, i «M. Ardan, gran viatger del XIX», de Xavier Mulet. Al Jardí Botànic s'hi ha pogut veure l'exposició del fotògraf holandès Paul Den Hollander «Regne vegetal».

La dimensió social i de proximitat del museu s'ha treballat tant amb les activitats conjuntes amb les escoles del districte de Sant Martí com amb les entitats veïnals. També és destacable el programa «Museu Ambulant», dirigit als interns de les presons, i la consolidació d'activitats per a discapacitats visuals, audius i intel·lectuals. En aquest sentit, s'han fet accessibles als invidents i disminuïts visuals els continguts de l'exposició «Planeta Vida».

Pel que fa a la comunicació, s'ha treballat en la difusió de l'activitat del museu a través de les TIC, en una ampla diversitat de canals (agendes, newsletter, blocs, xarxes socials...). Convé destacar que el museu ha rebut el premi al millor bloc corporatiu dels Premis Blogs Catalunya. Al mateix temps s'ha presentat una nova app que dona accés a informació rellevant en les visites al Jardí Botànic i al Museu Blau, i s'han iniciat els treballs per a la renovació total de la pàgina web del museu.

Des de l'àrea científica del museu s'han dut a terme quatre projectes importants: el workshop Atlas dels ocells nidificants d'Europa, el BioBlitzBCN al Parc del Laberint d'Horta, el III Encuentro Ibérico de Biología Subterránea i la I Trobada de tècnics de col·leccions de Ciències Naturals de Catalunya.

Pel que fa a les col·leccions del museu, un dels seus principals actius, s'han incrementat en gairebé 20.000 noves peces, i en aquest sentit destaca l'entrada de nou material de la col·lecció Salvador: fòssils, minerals, i una gran quantitat de documents i alguns llibres. Al llarg de l'any s'ha estat catalogant aquesta col·lecció. El Centre de Documentació ha atès a 19.787 usuaris, 15.455 consultes i ha tramitat 2.232 préstecs. S'ha acceptat i catalogat el llegat de Lynn Margulis i s'ha acabat de digitalitzar i catalogar el fons de l'Arxiu Històric. Així mateix s'ha elaborat la Carta de Serveis del Centre de Documentació i s'han editat reculls dels recursos informatius que s'han difós àmpliament a través de la pàgina web i les xarxes socials.

Quant al Jardí Botànic, han finalitzat les obres d'arranjament dels voltants de la Masia, i s'han plantat 3.567 exemplars de 329 espècies diferents, en gran part produïdes al propi jardí, de manera que ja hi ha un total de 1.785 espècies en exhibició.

9.9.- Mercat de les Flors. Dansa i Arts del Moviment

Ubicat en un edifici construït per a l'Exposició Internacional del 1929, que va acollir el Palau de l'Agricultura durant el certamen i el Mercat de la Flor entre el 1964 i el 1984, el Mercat de les Flors s'ha acabat convertint en l'espai de dansa més emblemàtic de la ciutat.

L'any 2013 ha estat un moment especialment important en la consolidació del model "casa de dansa" per al Mercat de les Flors, que s'ha estructurat a través de diversos programes que potencien la recerca i la creació artística; s'ha treballat amb companyies associades i amb artistes en residència, s'ha participat en la coproducció d'espectacles, i s'ha exhibit una programació artística de qualitat, heterogènia i eclèctica, tant de companyies nacionals com internacionals, però amb un especial èmfasi en projectar i posar en valor el talent dels artistes i de les companyies locals, i sempre amb una estratègia transversal de participació i vinculació amb els públics.

Pel que fa a la programació artística, destaquen els espectacles de les companyies associades (Roberto Olivan/Enclave, La Veronal i Baró d'Evel), la producció *Esculpiendo el vacío*, la presència d'artistes en residència (Roser López Espinosa) i alguns grans noms internacionals (Hofesh Shechter, Pierre Rigal o Australian Dance Theatre), juntament amb una gran diversitat de propostes de tot tipus: des del hip-hop dels Brodas Bros, al circ de la companyia Eia; de l'energia d'IT Dansa al claqué de Camut Band. Aquesta programació també ha trobat espai per a les grans celebracions, com l'Any Carmen Amaya (amb el festival Ciutat Flamenco, coorganitzat amb el Taller de Músics) i el Tricentenari (amb el cicle «Àustries»), i festivals com IDN/Imatge, dansa i nous mitjans, Grec 2013, SÀLMON< 2013, i El més petit de tots.

Els programes educatius han ampliat la seva presència en la programació del Mercat de les Flors, incloent activitats per a nens i nenes de 0 a 5 anys (el projecte d'escoles bressol i les propostes del festival El més petit de tots), de 5 a 12 anys (els espectacles d'Aracaladanza i Nats Nus dins el cicle «Dan Dan Dansa»), i de 12 a 18 anys (la programació «Grada Jove» per a alumnes de secundària, la Jornada jove de creació artística «Tot Dansa», o el programa «Creadors En residència»). Tots aquests programes han estat complementats amb tallers pràctics a les aules, el curs de formació al professorat, i l'oferta d'estades artístiques i de tallers intergeneracionals al Graner, Fàbrica de Creació.

La vinculació amb els públics i les comunitats existents al voltant el projecte de "casa de dansa" ha estat sens dubte un dels eixos vertebradors de l'estratègia del Mercat. S'ha treballat en estratègies de creació de nous públics, diversificant l'oferta d'espectacles i de propostes artístiques perquè el màxim de persones puguin descobrir la dansa, oferint condicions avantatjoses a diversos col·lectius (com ara els «Divendres joves» amb entrades a preus reduïts per a menors de 30 anys), i participant en projectes com Quadern Cultura (dirigit a adolescents) i Escena 25 (dirigit a joves de 18 a 25 anys). En paral·lel, s'ha treballat també en la fidelització de públics, amb un augment del nombre d'abonats i ambaixadors, junt amb la programació d'assajos oberts, sessions introductòries als espectacles, conferències i les converses a posteriori entre públics i artistes. A més, s'ha iniciat un taller de l'espectador («Performances de la mirada»). El públic també ha estat partícip en la configuració de la programació artística de l'inici de la temporada 2013-14 per mitjà de la iniciativa «Que dansi qui vulguis!», que ha comptat amb més de 14.000 vots en línia.

El Mercat de les Flors està permanentment atent a liderar projectes amb altres entitats vinculades a la dansa i les arts del moviment, per tal d'ajudar a projectar internacionalment el treball del talent local, i en l'organització de trobades de programadors juntament amb el Graner. Així ha succeït amb la International Performing Arts Meeting (IPAM) al Grec 2013, el festival SÀLMON< 2013, i el #FF80 amb Temporada Alta. També s'han enfortit les xarxes internacionals ja existents –el Mercat exerceix la presidència de l'European Dance Network- i per ajudar a articular-ne de noves –com la RSD, Red Sudamericana de Danza- i, fins i tot, per vertebrar projectes per ajudar a la professionalització i la posada en marxa de projectes empresarials – com els projectes Creamedia amb Barcelona Activa o LÉIM/Dance Leadership Project.

9.10.- Teatre Lliure

Fundat l'any 1976, en plena efervescència del postfranquisme, en un local del barri de Gràcia llogat a la cooperativa de consum La Lleialtat, el Teatre Lliure va inaugurar l'any 2001 la seva segona seu, a Montjuïc, compartint l'espai de l'antic Palau de l'Agricultura amb el Mercat de les Flors. L'any 2010 la seu històrica va obrir les seves portes de nou, després d'haver estat reformada. Actualment el teatre és dirigit per Lluís Pasqual, que en va ser un dels membres fundadors.

Durant l'any 2013, el Teatre Lliure ha acollit un total de 453 representacions que han estat vistes per 93.033 espectadors.

En l'àmbit de les produccions pròpies, el Lliure ha presentat 13 espectacles a les sales de Montjuïc i Gràcia, cinc dels quals han conformat el cicle «Memòria Europea», i un, *Moby Dick, un viatge pel teatre*, signat per Frederic Amat, Marc Artigau i Juan Carlos Martel Bayod, s'ha exhibit dins el cicle «El Lliure dels nens». Els altres 7 espectacles han estat *Blackbird*, de David Harrower, dirigit per Lluís Pasqual; *Dispara / Agafa Tresor / Repeteix*, de Mark Ravenhill, dirigit per Josep M. Mestres; *L'onada*, d'Ignacio García May, dirigit per Marc Montserrat; *Els feréstecs*, de Carlo Goldoni, dirigit per Lluís Pasqual (guanyador dels Premis Butaca 2013 al Millor muntatge teatral, direcció, actriu de repartiment, vestuari i caracterització); la reposició de *Cartes impertinents*, de Maria Aurèlia Capmany, dirigit per Pau Carrió; la lectura dramatitzada *Recordant la Fedra* de Salvador Espriu, amb direcció de Lluís Pasqual, i *La revolució no serà tuitejada*, de Jordi Casanovas, Guillem Clua i Pau Miró.

Pel que fa a les coproduccions, el 2013 s'han presentat un total de 7 espectacles. D'aquests, tres han estat reposicions, dues dins del cicle «El Lliure dels nens» (*Un bosc de cames*, coproduït amb TAAAT – Farrés Brothers i Cia, i *Lava*, amb Studio Orka), i el tercer, *Hedda Gabler*, d'Henrik Ibsen amb direcció de David Selvas, coproduït amb el CAER i el Teatro de La Abadía. Les quatre coproduccions restants han estat *L'estranger*, d'Albert Camus, dirigit per Carles Alfaro (amb El Canal– Centre d'Arts Escèniques Salt / Girona); *El policia de las ratas*, de Roberto Bolaño, dirigit per Àlex Rigola (amb Heartbreak Hotel); *Marry Me a Little*, a partir de Stephen Sondheim, dirigit per Toni Martín (amb Espai l'Amistat i Hold On Co.), i *Adiós a la infància, una aventi de Marsé*, de Pau Miró amb la direcció d'Oriol Broggi (amb La Perla 29).

La resta d'espectacles programats -onze- han estat presentats per companyies convidades. En la programació general, se n'han presentat cinc: *Los hijos se han dormido*, de Daniel Veronese; *La vida es sueño*, de Pedro Calderón de la Barca, dirigit per Helena Pimenta / CNTC; *Un trozo invisible de este mundo*, de Juan Diego Botto, dirigit per Sergio Peris-Mencheta; *À la ville de... Barcelona*, de Joan Ollé; i *Bombollavà*, de la companyia Pep Bou. Al cicle «El Lliure dels nens» la companyia Les Voisins ha presentat *La reina dels colors*, mentre que al cicle «Memòria Europea» s'ha presentat *Fragments de converses*, de Rosa Novell. Els quatre espectacles restants s'han presentat al cicle «Fora d'hores»: *El intérprete*, d'Asier Etxeandia; *Homenatge a Carmen Amaya*, amb Sara Baras; el concert *11 de novembre*, de Sílvia Pérez Cruz, i *Dos machos verdes fritos*, de la companyia La Bacanal.

Capítol a part és el projecte «Aixopluc», que ha acollit 6 espectacles: *Smiley*, de Guillem Clua i FlyHard Produccions; *Imatges gelades*, de Kristian Smeds, dirigit per Alicia Gorina i l'Associació Artística IndiGest; *Paisaje sin casas*, de Pablo Ley, dirigit per Aleix Fauró i La Virgueria; *Orgia*, d'Alex Mañas i The Mamzelles Teatre; *De quan somiava*, de Jordi Prat i Coll i la companyia Lady lady, i *Afterplay*, de Brian Friel, dirigit per Imma Colomer.

Per acabar, cal destacar que, com cada any, el mes de juliol el Lliure ha acollit el Festival Grec, amb 9 espectacles: quatre a la Sala Fabià Puigserver i cinc a l'Espai Lliure de Montjuïc.

9.11.- L'Auditori i l'OBC. Museu de la Música

L'Auditori va ser fundat el 1999 en un edifici dissenyat per l'arquitecte Rafael Moneo. Actualment és la seu de l'Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya, la Banda Municipal de Barcelona, el Museu de la Música i l'Escola Superior de Música de Catalunya. Tot plegat converteix l'equipament en un dels principals focus musicals de la ciutat. Disposa de quatre sales de concerts, amb una capacitat total superior a les 3.300 persones.

El 2013 per a L'Auditori ha estat un any en què cal destacar l'assentament de la direcció assumida per Joaquim Garrigosa l'abril de 2012 i de la nova gerència, a partir de desembre de 2013, encarregada a Valentí Oviedo.

Al llarg d'aquest any, doncs, L'Auditori ha treballat en les noves línies que va definint la direcció de Joaquim Garrigosa, fetes públiques el mes de juliol de 2012, que es poden resumir en el caràcter nacional de L'Auditori i la promoció del patrimoni català, la creació d'oportunitats per als talents musicals emergents, la creació de nous públics, la racionalització econòmica i la internacionalització. Tot això a partir d'una proposta diversa en estils i gèneres musicals basada en l'excel·lència d'intèrprets i músiques i en un replantejament en el tractament de la programació de les músiques modernes i de l'equilibri de la programació.

També s'ha treballat, a partir de la tasca que ha endegat el nou director del Museu de la Música i del Centre Robert Gerhard, Jaume Ayats, en una major projecció del museu cap a la ciutat i una reorientació del Centre Robert Gerhard a fi que esdevingui una plataforma per a la difusió del patrimoni musical català a través de les xarxes, convertint-lo en nexa per a totes les persones interessades en la música catalana.

La tasca de programació –que en un equipament d'aquestes característiques es duu a terme amb notable antelació–, ha iniciat un nou plantejament amb l'objectiu d'anar acollint gradualment un major nombre d'intèrprets catalans, amb una especial atenció cap als talents emergents del país, tant en les programacions de l'Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya, com en les de la Banda Municipal de Barcelona o la producció pròpia de L'Auditori («Auditori Més»).

També s'ha treballat la política de públics, amb la finalitat de consolidar el públic existent i treballar en la cerca de nous públics mitjançant la diversificació d'edats i la programació de propostes més transgressores i transversals, així com a través d'aliances estratègiques amb altres equipaments musicals, escènics i culturals.

Quant a l'organització interna, es segueix treballant per aconseguir una major racionalització en les despeses i una millor optimització dels recursos humans de cara a fer de L'Auditori una organització més eficient.

L'Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya (OBC)

L'any 2013 l'OBC ha seguit treballant de manera reeixida en el desenvolupament de la seva projecció internacional. La gira per Àustria, Eslovènia i Croàcia ha obtingut crítiques molt positives, amb sales plenes a vessar i amb un públic entusiasmat per la qualitat de l'orquestra. A més d'aquesta gira, l'OBC ha celebrat un concert a Perpinyà el 12 de maig, amb una molt bona acollida per part del públic de la Catalunya Nord.

Durant el 2013, l'OBC ha portat grans directors i solistes convidats, assolint i consolidant el nivell que correspon a una important capital europea com és Barcelona.

La segona part de la temporada 12/13 ha estat caracteritzada per tres eixos: Bartók i la música popular, la veu com a element integrador de música i paraula, i la natura com a font d'inspiració en la música. L'eix de Béla Bartók, amb el *Concert per a orquestra* i *El príncep de fusta*, ha estat acompanyat de retrats d'altres compositors en què la música folklòrica ha tingut un paper rellevant: Ravel, Smetana, Stravinsky, Txaikovski, Gerhard i Albéniz. Pel que fa a la veu, s'han interpretat el *Requiem* de Verdi, la *Novena* de Beethoven i la *Quarta* de Mahler. Finalment, la natura, gran font d'inspiració per a compositors i artistes en general, ha estat plasmada amb obres com *Má Vlast* de Smetana. L'any 2013 també ha estat un any de commemoracions, com el bicentenari del naixement de Richard Wagner, arran del qual l'OBC ha interpretat al Liceu l'obra *Rienzi*, en versió concert. També s'ha començat a celebrar l'any Britten, una oportunitat per conèixer millor un dels compositors cabdals del segle XX, i s'han recuperat alguns compositors que es van inspirar amb l'obra de Shakespeare com ara Txaikovski o Bernstein.

Pel que fa a l'apartat de compositors catalans, s'han programat obres de Montsalvatge, Albéniz, Lamote de Grignon i Benguerel, entre d'altres. I en el capítol de suport a la nova creació, continuant amb la política d'obres d'encàrrec i estrenes de compositors, aquest any s'ha estrenat una obra de Blai Soler.

El mes de setembre de 2013 l'OBC ha tornat a celebrar el concert d'obertura cap a la ciutat de Barcelona, amb el concert a l'aire lliure a l'avinguda de la Catedral durant les Festes de la Mercè, amb encara més èxit de públic que l'any anterior. L'OBC també ha participat en dos grans esdeveniments a la ciutat: el Concert per la Llibertat del dia 29 de juny, i la inauguració dels Mundials de Natació al Palau Sant Jordi el 19 de juliol. A més, en col·laboració amb «L'Auditori: Apropa», s'ha realitzat el concert participatiu *Et toca a tu*, que ha tingut 2.129 espectadors. En la mateixa línia de col·laboració, s'han realitzat 14 tallers d'*Un matí d'Orquestra* amb un total de 600 assistents.

En la política de col·laboracions amb altres institucions culturals, a banda de la col·laboració ja esmentada amb el Liceu, i dels concerts de l'Orquestra del Gran Teatre del Liceu dins de la temporada de l'OBC, la JONC també ha ofert un programa dins de la temporada de concerts de l'OBC amb música de Bruckner, i a més s'ha renovat la col·laboració amb l'ESMUC, sota la batuta del mestre Antoni Ros Marbà. Les dues orquestres han interpretat plegades obres de Serra i Ravel. També, i gràcies als convenis d'intercanvi amb altres orquestres, aquest any ha vingut a Barcelona la Orquesta Sinfónica de Castilla y León. I en el marc del conveni d'intercanvi amb l'Orchestre National du Capitole de Toulouse, l'OBC ha ofert dos concerts a la Halle aux Grains de Toulouse, amb Pablo González i Boris Belkin com a violí solista. D'altra banda, l'OBC ha participat en l'òpera *Norma* de Bellini, dins del marc del Festival de Peralada.

A més dels concerts del seu titular, Pablo González, l'OBC segueix sent un lloc de trobada d'artistes de gran renom internacional, amb figures tan destacades com Marc Minkowski, Alexandre Tharaud, Miguel Harth-Bedoya i John Nelson, entre d'altres.

D'altra banda, aquest any ha continuat el projecte «Converses OBC», amb l'objectiu de debatre i aprofundir en el coneixement de la música, amb la participació del director titular de l'Orquestra i els principals directors i solistes convidats, així com amb experts del món musical.

El capítol audiovisual és una part molt important de la política de desenvolupament i visibilitat de l'OBC. S'ha mantingut la col·laboració amb la plataforma internacional Medici.tv que ha retransmès i ha difós en *streaming* dos concerts. Pel que fa a les gravacions, s'han enregistrat una sèrie d'obres inèdites d'Enric Granados amb el propòsit de publicar-ne tres CD monogràfics. Així mateix l'OBC ha enregistrat el CD *Renaixença Catalana*, amb obres de Pedrell, Rodoreda, Nicolau i Vives, que encara no ha estat publicat.

Museu de la Música

Ubicat des de l'any 2007 a L'Auditori, un dels objectius principals del museu és aconseguir ampliar el ventall de públics que el visiten, i en aquest sentit no és casual que els dos projectes iniciats aquest 2013 potenciïn el patrimoni del museu. El nou projecte «Guitarra clàssica, la millor col·lecció del món», iniciat el mes de juliol, ofereix una visita comentada i un concert, normalment amb compositors i intèrprets catalans. D'altra banda, l'adquisició d'un gamelan *Gong Kebyar* de Bali ha incentivat la creació de tallers familiars, escolars i per a empreses.

Els programes educatius i familiars, ja consolidats, les visites i cursos per a especialistes i el programa «Apropa» han centrat el projecte d'atenció al públic visitant. Aquests programes, sumats a les visites per a públic general dels diumenges, han permès que el museu s'hagi mantingut en xifres properes als 33.000 visitants i 87.000 usuaris. D'aquests, al voltant d'un miler de persones han visitat el museu durant La Nit dels Museus.

L'exposició temporal *EsCultures Musicals. Instruments d'Àfrica, Àsia, Oceania i Amèrica de la Fundació La Fontana* ha ofert, sota el comissariat d'Elena Martínez Jaquet, una selecció de 130 peces de la col·lecció d'Helena Folch-Rusiñol i Alejandro Maluquer. La mostra és un exemple de l'extraordinari nivell del patrimoni musical que es conserva al nostre país, tant pel nombre com per la diversitat i el valor artístic de les peces.

Un dels actius que singularitza el museu és la programació de música en viu. La setena edició del cicle «La Música del Museu» ha permès al públic descobrir el so original d'instruments històrics i patrimonials a través d'audicions comentades per especialistes. L'aposta per incentivar l'afluència de públic els dijous s'ha materialitzat en la proposta «Un Cafè amb... Corelli», en commemoració del tercer centenari de la mort de l'insigne violinista, organitzat en col·laboració amb el Departament de Música Antiga de l'ESMUC.

Precisament, la col·laboració amb l'ESMUC continua essent un dels eixos principals i prioritaris de la programació del museu. Fruit d'aquesta col·laboració es promouen recursos compartits en diferents programes, com el curs d'organologia, les sessions tècniques, els programes de recerca o la presentació dels projectes de fi de grau o màster. Cal destacar el programa "Silenci, fem música", un projecte que ja arriba a la quarta edició, on joves alumnes interpreten música amb instruments històrics, mentre el públic visita el museu, una activitat que ha contribuït a dinamitzar les tardes dels diumenges.

Moltes de les activitats que organitza el museu es nodreixen dels programes de conservació, restauració i recerca de les col·leccions. En destaquen el projecte del claviorgue Hauslaib, i la presentació pública del primer CD *La guitarra dels lleons*, dedicat a la col·lecció de guitarres històriques del museu, a càrrec del guitarrista Xavier Díaz Latorre.

Una altra de les activitats del museu és la relativa als treballs de documentació del fons patrimonial. Aquest any el museu s'ha integrat en el projecte europeu «Mimo», un projecte de documentació en línia per posar a l'abast del públic la documentació de les col·leccions musicals. El museu també participa en un altre projecte europeu, "Wood Music", que posa en comú els treballs de recerca entre museus i universitats per intercanviar experiències dins la conservació i restauració.

Per últim, la incorporació del museu a les xarxes socials ha contribuït de manera notòria a la difusió de tots els continguts i activitats del centre. La pàgina web del museu ha rebut 325.000 visites al llarg de l'any mentre creix el nombre de seguidors a Facebook i Twitter.

9.12.- Palau de la Música Catalana

El Palau de la Música, construït entre els anys 1905 i 1908 per Lluís Domènech i Montaner, és una de les joies del modernisme i va ser declarat Patrimoni de la Humanitat per la Unesco l'any 1997. És, sens dubte, una de les icones arquitectòniques de la ciutat. La construcció de l'edifici va ser un encàrrec de l'Orfeó Català, per allotjar-hi la seva seu, i estava pensat per a la celebració de concerts de música instrumental, orquestral, de cambra i coral. Al llarg de la seva història, però, i encara en l'actualitat, ha acollit tota mena d'actes, no només musicals.

Al llarg del passat 2013, la programació pròpia del Palau, centrada com sempre en la música clàssica i el cant coral però oberta a altres gèneres musicals, s'ha volgut adreçar als públics de totes les edats i alhora crear-ne de nous. I sempre amb un nivell qualitatiu que pretén contribuir al prestigi de la vida concertística de la ciutat de Barcelona i que al mateix temps converteix el Palau de la Música en un auditori de referència internacional.

El 2013 l'Orfeó Català, amb seu al Palau, ha protagonitzat una temporada molt especial, marcada per tres fites rellevants. El 21 i 22 de juny, l'Orfeó i el Cor de Cambra del Palau de la Música Catalana han debutat a la Konzerthaus de Viena, en la primera actuació conjunta a l'estranger de les dues formacions. Poc després, les dues formacions han actuat per primera vegada amb la Filharmònica de Berlín sota la direcció de Sir Simon Rattle per oferir el *Requiem* de Fauré. El concert, que ha exhaurit les localitats, ha obert la temporada 2013-14 del cicle «Palau 100». La tercera gran cita de l'any ha estat el Concert de Sant Esteve, que el 2013 complia 100 anys.

El cicle estrella de la Fundació Orfeó Català - Palau de la Música Catalana, «Palau 100», ens ha dut un any més les grans orquestres, solistes i directors internacionals; entre d'altres: l'Orquestra Simfònica de la Ràdio de Baviera, una de les més prestigioses d'Alemanya; Les Musiciens du Louvre i Marc Minkowski, que s'han sumat a les commemoracions wagnerianes amb una audició concertant de *L'holandès errant*, i, sobretot, la ja esmentada col·laboració amb la mítica Orquestra Filharmònica de Berlín. També cal esmentar la personal versió de *Le nozze de Figaro* oferta per la Freiburger Barockorchester dirigida per René Jacobs, que també ha comptat amb la participació del Cor de Cambra del Palau, com a part d'un projecte mozartian que se seguirà desenvolupant els propers anys.

La programació del Palau ha inclòs encara diversos cicles més: en el cicle «Intèrprets Catalans», que cerca promoure la presència dels músics del país, hi han participat autors com José Menor i Miquel Farré. Cal destacar també el recital ofert per Jordi Savall, un dels intèrprets catalans més internacionals, en el marc del XXXV Festival de Música Antiga de Barcelona. Un repertori marcadament popular (gòspel, música espiritual, musicals, cobla, esbarts) ha marcat l'edició de les «Tardes al Palau», que promou l'acostament de nous segments de públic a la sala. I l'orgue Walcker del Palau ha protagonitzat el cicle «Orgue al Palau», amb actuacions d'Óscar Candendo, Jonatan Carbó i Olivier Vernet.

En la resta de cicles que s'han celebrat l'any 2013, la Fundació ha col·laborat amb l'Orquestra Simfònica del Vallès («Concerts Simfònics al Palau»), l'Orquestra Nacional Clàssica d'Andorra («ONCA al Palau»), el Gran Teatre del Liceu («Liceu al Palau») i la productora Poema («Mestres de la Guitarra al Palau»). Finalment, s'han ofert les «Matinals al Palau», destinades als visitants estrangers, amb la gala de música espanyola i catalana, a càrrec de les sopranos Elena Copons i María Hinojosa, amb el pianista Francisco Poyato.

«Escoles al Palau» i «Concerts Familiars» centren el compromís pedagògic de la Fundació. Durant el 2013, el Servei Educatiu del Palau de la Música ha desplegat la totalitat del seu nou projecte educatiu amb l'estrena de dues produccions pròpies per a tots els públics: «Cobla 2.0», protagonitzada per la Cobla Sant Jordi-Ciutat de Barcelona, i «Kantikipugui al Palau», amb el Cor de Cambra del Palau.

9.13.- Gran Teatre del Liceu

Inaugurat el 1847, el Gran Teatre del Liceu ha estat, al llarg de la seva accidentada història, un dels grans símbols de la vida artística i social de Barcelona.

La programació d'aquest any 2013 al Gran teatre del Liceu ha inclòs obres de compositors tan reconeguts com Antonin Dvorák (*Rusalka*), Vincenzo Bellini (*Il pirata*), Txaikovski (*Iolanta*, amb la companyia del Teatre Mariinsky de Sant Petersburg, dirigida per Valery Gergiev i amb l'extraordinària participació de la gran soprano Anna Netrebko). També hem pogut veure l'òpera de Jacques Offenbach *Les contes d'Hoffmann*, en una coproducció del Liceu amb la San Francisco Opera; i *Madama Butterfly*, de Giacomo Puccini, que s'ha representat fins a 13 vegades amb quatre repartiments diferents, en la coneguda producció dirigida per Moshe Leiser i Patrice Caurier, del Liceu i la Royal Opera House de Londres, amb direcció musical a càrrec de José Miguel Pérez-Sierra i Daniele Callegari. De *Lucio Silla* de Wolfgang A. Mozart se n'han fet fins a 10 funcions amb dos repartiments de reconeguda solvència on han destacat Kurt Streit, Alessandro Liberatore, Patricia Petibon, Laura Aikin, Inga Kalna, Iano Tamar o Ofèlia Sala. El mes de novembre, per primer cop al Teatre, s'ha pogut veure *Agrippina* de Georg Friedrich Händel, en una aclamada producció de David McVicar, dirigida musicalment per l'especialista en música barroca Harry Bicket. Finalment, cal destacar els dos concerts de *L'Atlàntida*, de Manuel de Falla, dirigits per Josep Pons i inclosos en el Memorial Pau Casals.

A banda d'aquests concerts, el Liceu ha programat algunes estrenes: la companyia anglesa Young Vic / The Opera Group ha estrenat a l'estat *Street Scene*, de Kurt Weill, un espectacle de John Fulljames, entre l'òpera i el musical, ambientat a la Nova York dels anys quaranta. Una altra estrena al Liceu ha estat *Il turco in Italia* de Gioachino Rossini, en aquest cas en una divertida producció de Christof Loy i Víctor Pablo Pérez en la direcció musical. Coincidint amb *Il turco* el Liceu ha acollit els reconeguts cantants Rolando Villazón i Aleksandra Kurzak, amb *L'elisir d'amore* de Gaetano Donizetti, en la producció de Mario Gas, en aquest cas dirigida musicalment per Daniele Callegari. I una altra coproducció, en aquest cas amb la Royal Opera House de Londres, el Teatre de la Monnaie de Brussel·les i l'Opera de Lille, ha permès estrenar a Barcelona l'obra *Cendrillon*, de Jules Massenet, dirigida musicalment per Andrew Davis i interpretada, entre d'altres, per Joyce DiDonato, Annick Massis, Ewa Podles o Laurent Naouri.

L'any 2013 el Liceu s'ha afegit a la commemoració del bicentenari dels naixements de Giuseppe Verdi i Richard Wagner. En el cas de l'italià, la temporada 2013-2014 s'ha obert amb una sèrie de concerts on hem pogut veure fragments de les seves millors òperes: *Rigoletto*, *Nabucco*, *La Traviata*, *Aida*... Pel que fa a un compositor tan vinculat a la ciutat com és Wagner, Josep Pons ha dirigit aquest any 2013 *Das Rheingold*, la primera part de *Der Ring des Nibelungen* (la resta de la quadrilogia s'oferirà al llarg dels propers tres anys). A més a més, com a complement a aquesta audició, s'ha programat l'obra de Fritz Lang *Die Nibelungen*, en col·laboració amb la Fílmoteca, amb música en directe a càrrec de la Jove Orquestra Nacional de Catalunya. I encara més Wagner: el mes de juny l'OBC, el Cor del Gran Teatre del Liceu i la Polifònica de Puig-reig han interpretat *Rienzi*, en versió concert i sota la direcció de Pablo González.

Pel que fa a la programació de dansa, el Liceu ha acollit dues companyies amb coreografies inspirades en la música de Johann Sebastian Bach: el Ballett am Rhein Düsseldorf Duisburg i el Ballet Nacional de Polònia.

I a banda s'han programat nombrosos concerts i recitals, d'entre els que destaquen els de Joyce DiDonato i el conjunt Il Complesso Barocco, Jordi Savall amb *Le Concert des Nations*, Edita Gruberova, o Philippe Jaroussky i l'Orquestra Barroca de Venècia. A més, l'Orquestra Simfònica i el Cor del Gran Teatre del Liceu han realitzat una sèrie de concerts al Palau de la Música Catalana i a l'Auditori de Barcelona.

10.- Indicadors Culturals de Barcelona 2013

Dades de context

Població de la ciutat de Barcelona (en milions d'habitants)	1,6
Població de l'àrea metropolitana de Barcelona (en milions d'habitants)	3,2
Superfície de la ciutat (en quilòmetres quadrats)	101,4
Superfície de l'àrea metropolitana (en quilòmetres quadrats)	636,0
Nombre anual de turistes a la ciutat (en milions)	7,6
Nre. d'edificis declarats Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO	8

Museus i espais d'exposicions

Nre. de museus i grans centres d'exposicions	55
Nre. d'espais i seus dels museus i centres	66
Visitants de museus, exposicions i col·leccions (en milions)	20,9
Visitants als 10 espais amb més públic (en milions)	13,2
Nre. de centres amb més de 500.000 visitants anuals	15
Nre. d'exposicions temporals amb més de 100.000 visites	11
Nre. de galeries d'art contemporani	26
Valoració ciutadana dels museus i centres d'exposicions (del 0 al 10)	7,9

Espais d'arts escèniques

Nre. de sales d'arts escèniques	57
Nre. de representacions teatrals	11.338
Espectadors de les sales d'arts escèniques (en milions)	2,3
% d'ocupació de les sales d'arts escèniques	52,0
Nre. d'espectacles amb més de 25.000 espectadors	13
Valoració ciutadana dels espectacles teatrals (del 0 al 10)	7,5

Espais de concerts

Nre. de grans auditoris	3
Espectadors dels grans auditoris (en milions)	0,9
% d'ocupació dels grans auditoris	69,6%
Nre. de sales de música en viu	22
Nre. de concerts de més de 5.000 espectadors	13
Nre. d'assistents als concerts de més de 5.000 espectadors	238.569
Valoració ciutadana dels concerts (del 0 al 10)	7,7

Sales de cinema i rodatges a la ciutat

Nre. de cinemes	32
Nre. de pantalles de cinema	203
Nre. de projeccions de cinema	218.741
Espectadors de cinema (en milions)	5,1
Nre. de rodatges a la ciutat	2.494
Nre. de llargmetratges rodats a Barcelona	50
Valoració ciutadana del cinema (del 0 al 10)	7,2

Espais de creació

Nre. d'espais de creació privats	12
Nre. de fàbriques de creació públiques	9
m ² de la xarxa Fàbriques de Creació	22.840

Biblioteques de Barcelona

Nre. de biblioteques de la xarxa de biblioteques públiques	39
Nre. de biblioteques de la xarxa de biblioteques públiques / 100.000 habitants	2,4
Visites a la xarxa Biblioteques de Barcelona (milions)	6,3
Préstecs a les biblioteques / habitant	2,6
% de ciutadans de Barcelona amb carnet de biblioteca	53,6%
Valoració ciutadana de les biblioteques (del 0 al 10)	8,0

Llibres

Total de llibres publicats a Barcelona	31.031
% dels llibres en suport digital	17,9%
% dels llibres en suport paper	82,0%
Valoració ciutadana de les llibreries (del 0 al 10)	7,5

Centres cívics

Nre. de centres cívics	51
------------------------	----

Festivals

Nre. de festivals a la ciutat	156
Nre. de festivals amb més de 100.000 assistents	5

Festes

% de barcelonins que han assistit a les festes de la Mercè	35,2%
Valoració ciutadana de les festes populars (del 0 al 10)	7,7

Suport a entitats

Import de les subvencions de l'ICUB a projectes i activitats culturals (en milions d'euros)	3,7
% de sol·licituds presentades que han rebut subvenció	49%
Import de les subvencions de l'ICUB a infraestructures culturals (en milions d'euros)	2,5

Fonts: Àrea Metropolitana de Barcelona, Associació d'Empreses de Teatre de Catalunya (AETCA), Associació de Sales de Concerts de Catalunya (ASACC), Barcelona-Catalunya Film Commission (BCFC), Biblioteques de Barcelona, Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona, enquesta Òmnibus municipal de l'Ajuntament de Barcelona, Institut Català de les Empreses Culturals (ICEC), Institut de Cultura de Barcelona (ICUB), Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT), Ministerio de Educación, Cultura y Deporte, Societat General d'Autors i Editors (SGAE) i Turisme de Barcelona.

Museus i exposicions

	Visitants		Altres dades 2013		
	2013	2012	Visites exposicions	Assistents activitats i serveis	Usuaris
CENTRES PÚBLICS	9.980.316	8.293.358	11.624.414	790.219	12.414.633
MUSEUS I COL·LECCIONS	5.691.096	5.147.477	7.297.589	592.910	7.890.499
Municipals	3.550.150	2.993.470	4.018.692	187.751	4.206.443
Institut de Cultura	2.256.131	1.671.086	2.636.408	123.218	2.759.626
El Born Centre Cultural	675.726	-	857.156	35.663	892.819
Museu de Ceràmica	4.737	46.738	14.264	271	14.535
Museu del Disseny de Barcelona	1.869	68.363	1.952	4.666	6.618
Museu d'Història de Barcelona. MUHBA	556.730	548.783	560.082	53.186	613.268
Museu Frederic Marès	39.432	33.785	48.304	593	48.897
Museu Picasso	915.226	948.869	1.092.239	20.806	1.113.045
Reial Monestir de Santa Maria de Pedralbes	62.411	-	62.411	8.033	70.444
Museu Barbier-Mueller d'Art Precolombí	-	24.548	-	-	-
Altres centres municipals	1.294.019	1.322.384	1.382.284	64.533	1.446.817
Col·lecció de Carrosses Fúnebres	4.987	-	5.358	263	5.621
Museu de la Música	33.297	31.887	68.096	20.650	88.746
Museu dels Autòmats del Tibidabo	119.769	125.527	119.769	-	119.769
Museu Olímpic i de l'Esport Joan Antoni Samaranch	65.862	84.783	118.957	-	118.957
Zoo de Barcelona	1.070.104	1.080.187	1.070.104	43.620	1.113.724
Consortis amb presència municipal	1.997.483	1.924.839	3.135.434	361.178	3.496.612
Fundació Antoni Tàpies	76.344	92.305	67.443	11.954	79.397
Fundació Joan Miró	497.719	548.817	941.893	45.149	987.042
Museu d'Art Contemporani de Barcelona. MACBA	300.948	351.247	627.041	45.210	672.251
Museu de Ciències Naturals de Barcelona	188.030	166.777	221.410	78.169	299.579
Museu Marítim de Barcelona. MMB	298.525	356.348	315.268	104.078	419.346
Museu Nacional d'Art de Catalunya. MNAC	635.917	409.345	962.379	76.618	1.038.997
Públics no municipals	143.463	229.168	143.463	43.981	187.444
Museu d'Arqueologia de Catalunya	32.284	40.181	32.284	10.396	42.680
Museu d'Història de Catalunya	111.179	188.987	111.179	33.585	144.764

ARXIUS	40.232	34.714	55.656	3.559	59.215
Municipals	40.232	34.714	55.656	3.559	59.215
Arxiu Fotogràfic de Barcelona	15.424	14.421	30.848	1.713	32.561
Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona	24.808	20.293	24.808	1.846	26.654
CENTRES D'EXPOSICIONS	1.274.272	1.296.025	1.212.419	192.225	1.404.644
Municipals	184.679	130.211	183.696	7.895	191.591
Fabra i Coats - Centre d'Art Contemporani	10.002	10.236	10.002	201	10.203
La Capella	56.440	57.755	55.457	2.662	58.119
La Virreina Centre de la Imatge	118.237	62.220	118.237	5.032	123.269
Consortis amb presència municipal	304.895	313.472	142.325	162.570	304.895
Centre de Cultura Contemporània de Barcelona. CCCB	304.895	313.472	142.325	162.570	304.895
Públics no municipals	784.698	852.342	886.398	21.760	908.158
Arts Santa Mònica. Centre de la creativitat	104.698	117.892	104.698	13.460	118.158
Palau Robert	680.000	734.450	781.700	8.300	790.000
ESPAIS D'INTERÈS ARQUITECTÒNIC	2.974.716	1.815.142	3.058.750	1.525	3.060.275
Municipals	2.718.284	1.560.533	2.802.318	1.525	2.803.843
Castell de Montjuïc	1.072.000	1.159.042	1.072.000	-	1.072.000
Espais Patrimonials del MUHBA	303.605	315.541	303.605	-	303.605
Pavelló Mies van der Rohe	84.034	85.950	168.068	1.525	169.593
Poble Espanyol	1.258.645	-	1.258.645	-	1.258.645
Públics no municipals	256.432	254.609	256.432	-	256.432
Palau Güell	256.432	254.609	256.432	-	256.432
CENTRES PRIVATS	10.957.392	11.295.426	11.945.374	957.385	12.902.759
MUSEUS I COL·LECCIONS	5.002.048	5.066.119	5.572.443	459.884	6.032.327
Can Framis. Fundació Vila Casas	13.581	17.430	13.581	-	13.581
CosmoCaixa	716.877	788.176	1.246.005	413.988	1.659.993
Fundació Fran Daurel	210.626	215.735	210.626	2.384	213.010
Fundació Francisco Godia	5.837	11.366	7.295	3.057	10.352
Fundació Suñol	9.467	11.503	15.397	1.501	16.898
Hash Marihuana Cànem & Hemp Museum	8.733	7.654	12.133	661	12.794

L'Aquàrium	1.718.380	1.647.163	1.718.380	-	1.718.380
Museu de Cera	198.590	197.048	198.590	-	198.590
Museu de la Moto	9.032	8.453	9.032	-	9.032
Museu de la Xocolata	139.370	140.821	139.370	35.908	175.278
Museu de l'Eròtica	60.970	53.484	60.970	30	61.000
Museu del FC Barcelona	1.506.022	1.540.648	1.506.022	-	1.506.022
Museu del Modernisme Català	17.540	13.487	17.540	2.298	19.838
Museu d'Idees i Invents de Barcelona. MIBA	48.479	49.193	78.958	-	78.958
Museu Egipci de Barcelona	250.036	277.064	250.036	-	250.036
Museu Europeu d'Art Modern. MEAM	84.270	82.216	84.270	-	84.270
Museu Geològic del Seminari	4.238	4.678	4.238	57	4.295
CENTRES D'EXPOSICIONS	705.257	992.535	998.364	350.190	1.348.554
CaixaForum	686.151	971.101	979.258	349.470	1.328.728
Espais VolART i VolART2. Fundació Vila Casas	7.606	6.784	7.606	-	7.606
Fundació Foto Colectania	11.500	14.650	11.500	720	12.220
ESPAIS D'INTERÈS ARQUITECTÒNIC	5.250.087	5.236.772	5.374.567	147.311	5.521.878
Casa Batlló	796.301	780.466	796.301	-	796.301
Casa Museu Gaudí	332.307	361.197	332.307	-	332.307
La Pedrera	944.509	861.583	1.068.989	45.542	1.114.531
Temple Expiatori de la Sagrada Família	3.176.970	3.233.526	3.176.970	101.769	3.278.739
TOTAL	20.937.708	19.588.784	23.569.788	1.747.604	25.317.392

Equipaments amb més de 5.000 visitants anuals.

Notes:

- El Born Centre Cultural s'ha inaugurat l'11/9/2013.
- El Museu de Ceràmica ha tancat definitivament el març de 2013. Les seves col·leccions s'han integrat al Museu del Disseny de Barcelona.
- El Museu del Disseny de Barcelona el 2012 ha estat preparant el trasllat a la nova seu de la plaça de les Glòries: la seu de Montcada ha tancat el 30/5/12 i la seu de Pedralbes ha tancat el 31/12/12. Durant el 2013 les visites a exposicions corresponen a la seu de la Casa Bloc; s'han començat a fer algunes activitats a la futura seu del Museu. Està previst que la seu de la plaça de les Glòries s'inauguri a finals del 2014.
- El Reial Monestir de Santa Maria de Pedralbes el 2013 ha començat a funcionar independentment del MUHBA.
- El Museu Barbier Mueller va tancar definitivament el 15/9/12.
- El Museu Marítim ha estat tancat parcialment per reformes l'any 2012, però l'exposició 'Titanic. The exhibition' ha tingut més de 100.000 visites entre abril i juny del 2012.
- El 2012 s'han començat a recollir les dades de les exposicions que es fan al vestíbul de l'Arxiu Històric de la Ciutat.
- El Centre d'Art Contemporani de Barcelona Fabra i Coats va obrir el 28/09/12.
- El Museu Etnològic està tancat des del 3/10/11 per obres de millora.
- El 2013 s'han incorporat les dades de visitants del Poble Espanyol com a espai d'interès arquitectònic.
- El MNAC el 2013 ha ampliat l'horari d'obertura els dies feiners, ha començat a oferir l'entrada gratuïta tots els dissabtes a partir de les 15 h i ha començat a comptabilitzar més espais expositius.

Font: cada equipament o centre.

Arxius i biblioteques patrimonials

	Usuaris presencials	Consultes presencials
Municipals	57.038	229.209
Arxiu Fotogràfic de Barcelona	1.831	108.700
Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona	8.460	26.546
Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona	27.861	53.928
Arxius Municipals de Districte de Barcelona	14.841	35.604
Biblioteca Pública Arús	4.045	4.431
Públics no municipals	71.470	127.121
Arxiu de la Corona d'Aragó	2.945	6.131
Biblioteca de Catalunya	47.231	88.516
Biblioteca del Cinema	10.575	19.454
Centre de Doc. i Museu de les Arts Escèniques	10.719	13.020
Privats	116.496	32.280
Arxiu Fotogràfic Centre Excursionista de Catalunya	889	889
Arxiu Històric de Protocols de Barcelona	2.457	12.717
Biblioteca Ateneu Barcelonès	113.150	18.674

Equipaments amb més de 100 consultes presencials anuals.

Font: cada equipament o centre.

Arts escèniques

	2013	2012	% Variació 2013/2012
Espectacles	1.099	1.146	-4,1
Representacions	11.338	12.638	-10,3
Aforament	4.455.123	4.936.476	-9,8
Entrades venudes	2.079.596	2.369.997	-12,3
Espectadors	2.318.628	2.609.020	-11,1
% ocupació	52	53	-1,7

Font: Associació d'Empreses de Teatre de Catalunya (AETCA).

Sales de música en viu

	Nre. concerts	Nre. assistents
Apolo	359	315.202
Apolo. La (2)	366	90.191
BARTS. Barcelona Arts on Stage	72	52.413
Be Good	108	9.187
Bikini	52	18.232
Harlem Jazz Club	372	47.000
Heliogàbal	139	9.092
Jamboree	332	33.188
Jazz Sí Club	346	20.760
Koitton Club	134	4.690
L'Ovella Negra	43	2.582
Marula Cafè	192	4.800
Music Hall	107	24.250
Razzmatazz	237	310.648
Rocksound	191	9.550
Sala BeCool	86	13.158
Sala Monasterio	232	20.880
Sidecar	99	12.048
Tarantos	332	71.500
TOTAL	3.799	1.069.371

Font: ASACC i, en alguns casos, les sales.

Grans auditoris

	2013	2012	% Variació 2013/2012
Gran Teatre del Liceu			
Concerts	165	192	-14,1
Espectadors	233.996	282.726	-17,2
Aforament	286.227	352.180	-18,7
% Ocupació	82	80	1,9
L'Auditori			
Concerts	454	469	-3,2
Espectadors	330.102	354.226	-6,8
Aforament	451.577	478.115	-5,6
% Ocupació	73	74	-1,3

Palau de la Música Catalana

Concerts	555	558	-0,5
Espectadors	311.927	350.646	-11,0
Aforament	520.237	598.547	-13,1
% Ocupació	60	59	2,4

Font: cada equipament.

Cinema de circuit comercial

	2013	2012	% variació 2013/2012
Nombre de sales	203	193	5,2
Butaques	44.246	43.468	1,8
Pel·lícules exhibides	757	748	1,2
Sessions	218.741	249.451	-12,3
Taquillatge	38.365.814	48.825.194	-21,4
Espectadors	5.124.035	6.520.512	-21,4

Font: ICEC.

Biblioteques

	2013	2012	% Variació 2013/2012
Nombre d'equipaments	39	38	2,6
Total metres quadrats	60.756	59.024	2,9
Visites	6.343.803	6.439.112	-1,5
Nous carnets	52.063	61.971	-16,0
Total inscrits (carnets)	905.060	880.434	2,8
Préstecs	4.229.213	4.639.242	-8,8

Font: Biblioteques de Barcelona.

Festivals

	2013	2012	% Variació 2013/2012
Arts escèniques	193.323	253.357	-23,7
Arts visuals	290.350	328.328	-11,6
Audiovisuals	184.191	157.780	16,7
Literatura	45.576	37.577	21,3
Música	745.452	768.339	-3,0
Multidisciplinari i altres	96.356	141.827	-32,1
TOTAL	1.555.248	1.687.208	-7,8

Font: cada festival.

Festes

	Data inici	Data fi	Públic assistent
Cavalcada de Reis	05/01/2013	05/01/2013	600.000
Tres Tombs	19/01/2013	19/01/2013	nd
Rua de Carnaval	09/02/2013	09/02/2013	nd
Festes de Santa Eulàlia	12/02/2013	17/02/2013	nd
Sant Medir	03/03/2013	03/03/2013	nd
Diada de Sant Jordi	23/04/2013	23/04/2013	nd
Nit dels Museus	18/05/2013	18/05/2013	133.272
L'ou com balla	30/05/2013	02/06/2013	nd
Festa de la Ciència	14/06/2013	16/06/2013	7.875
Revetlla de Sant Joan	23/06/2013	23/06/2013	nd
Festa Major de Gràcia	15/08/2013	21/08/2013	nd
Festa Major de Sants	24/08/2013	01/09/2013	nd
Diada de l'Onze de Setembre	11/09/2013	11/09/2013	nd
La Mercè	20/09/2013	24/09/2013	1.539.530

nd: no es disposa d'aquesta informació.

Font: organitzadors.

Subvencions

Subvencions a activitats culturals	Import
Arts visuals	329.500 €
Arts escèniques	426.500 €
Dansa	237.963 €
Sales teatrals	822.034 €
Música	1.069.000 €
Sales de música en viu	86.950 €
Audiovisuals	399.000 €
Cultura popular	143.700 €
Lletres	106.000 €
Ciències	27.750 €
Altres	92.500 €
Total general	3.740.897 €

Altres línies de subvencions	Import
Ateneus	1.716.473 €
Espais de creació i sales de música en viu	400.000 €
Llibreries	86.245 €
Noves tecnologies	300.000 €
Total general	2.502.718 €

Font: Institut de Cultura de Barcelona (ICUB).

